

KHAZAR VIEW

XƏZƏR

XƏBƏR

ELMI-KÜTLƏVİ, ƏDƏBİ-PUBLİSİSTİK TOPLU







YUBİLEYƏ

HƏSR OLUNMUŞ

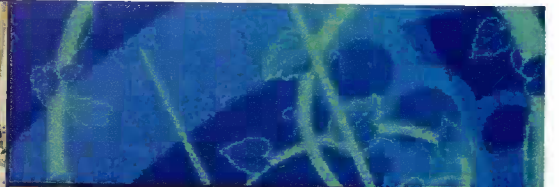
TƏNTƏNƏLİ MƏRASİM



Mayın 18-də Xəzər Universitetinin Mərmər salonunda universitetin 20 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli mərasim keçirildi. Mərasimdə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin rəhbərliyi, bəzi nazirlər, millət vəklləri, ölkə universitetlərinin rektorları, xarici ölkələrin Azərbaycandakı səfirləri, tanınmış ziyalılar və digər qonaqlar iştirak edirdilər.

Mərasimi Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı açaraq, çıxış etdi. Universitetin yaradılması tarixindən, 20 il ərzində keçdiyi həm çətin, həm də uğurlu inkişaf yolundan danışdı. Sonra universitet haqqında videofilm nümayiş etdirildi.

(ardı səh.12-də)





“XƏZƏR”DƏ



YUBİLEY
ŞƏNLİYİ





Mayın 21-də Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyi münasibətilə universitetin Neftçilər kampusunun həyatında bütün kollektivin iştirakı ilə şənlik keçirildi. Universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı çıxış edərək, universitetin keçdiyi tarixi yola nəzər saldı, uğurların qazanılmasında kollektivin hər bir üzvünün əməyi olduğunu və bunun yüksək qiymətləndirildiyini söylədi. Əməkdaşları təbrik edərək, gələcək fəaliyyətlərində onlara müvəffəqiyyətlər arzuladı. Prorektorlar Məhəmməd Nuriyev və Rafiq Əhmədov əməkdaşlara fəxri fərman, təşəkkürnamə və hədiyyələr təqdim etdilər. Yubiley şənliyi musiqi və rəqslərlə başa çatdı.





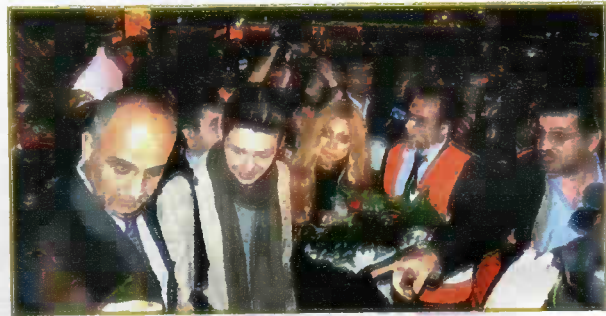
Eldar və Nigarın Parlaq Qələbəsi



Düsseldorf şəhərində 56-cı "Eurovision" müsabiqəsində Azərbaycanın təmsilçiləri – Eldar Qasimov və Nigar Camal dueti möhtəşəm qələbə qazanmışdır

Almaniyanın Düsseldorf şəhərinin "Esprit Arena"sında 56-cı "Eurovision" mahnı müsabiqəsi başa çatmışdır. Azərbaycanı bu yarışmada təmsil edən Eldar Qasimov və Nigar Camal dueti 25 ölkənin iştirakı ilə keçən müsabiqənin final mərhələsində tarixi qələbə qazanmışdır. Təmsilçilərimizin ifa etdiyi "Runnung scared" mahnısı 43 ölkə tamaşaçılarının səsverməsi nəticəsində 221 xal toplamışdır. Müsabiqədə ikinci yeri İtaliya, üçüncü yeri isə İsveç tutmuşdur.

Müsabiqənin qaydalarına əsasən, "Eurovision-2012" yarışması Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhərində keçiriləcək.



Fevral ayında "Eurovision-2011" müsabiqəsinin milli seçim turu nəticəsində Azərbaycanı bu möhtəşəm yarışda Nigar Camal ilə Eldar Qasimovun təmsil edəcəyi məlum olanda, Nigar Universitetimizin məzunu olduğuna görə biz İkiqat sevinc və qürur hissi keçirərək dərc etdiyimiz yazını (fevral 2011, № 293) bu sözlərlə bitirmişdik: "Universitetimizin məzunu Nigar xanıma uğurlar arzulayırıq!" Arzumuz gözənilməz dərəcədə yerinə yetdi. Nigar xanıma və Eldara yeni-yeni uğurlar arzulayırıq.



PROFESSIONAL

As the new Director of Development, I have visited 8 different universities in four states of the United States. The visit took place on 17-29 April 2011.

First I visited Kenyon College in Gambier, Ohio for two days. Established in 1824, Kenyon is the oldest private university in Ohio. The reason my visit started with Kenyon is because it is small, with a student body of 1600 and student-faculty ratio of 10 to 1, and is private, but has tremendous experience in fundraising. I was able to meet with almost all the College Relations staff. I had very intensive meetings where I learned about development and alumni relations. I also met with the international office and Provost Nayef H. Samhat to establish future collaboration between Kenyon and Khazar.

DEVELOPMENT
OF DEVELOPMENT DIRECTOR

(continued on page 36)



Kenyon College, staff of College Relations



Dr. Henry Steck & President Erik Bitterbaum, Suny Cortland

TƏLƏBƏLƏRİMİZ QALA MUZEYİNDƏ

Xəzər Universiteti Təhsil fakültəsinin tarix-coğrafiya ixtisası üzrə təhsil alan tələbələri mayın 7-də Tarix departamentinin təşkilatçılığı ilə Abşeronun şimal-şərqində yerləşən Qala kəndində - "Qala Arxeoloji - Etnoqrafik Muzey Kompleksi"ndə oldular. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2008-ci ildə yaradılan bu muzeydə qədim Qala kəndindən və Abşero-



nun digər kəndlərindən tapılan tarixi eksponatlar qorunub saxlanılır. Qədim yaşayış məskəni olan Abşeron yarımadasının tarixi eradan əvvəlki dövrləri əhatə edir. Açıq havada yaradılan bu muzeydə tələbələr arxeoloji qazıntılar zamanı aşkar olunmuş kurqanlarla, qəbirlərlə, yazılı daş kitabələrlə, həmçinin qədim evlərlə tanış oldular. Tələbələr muzey bələdçisindən bu yerlər haqqında maraqlı məlumatlar aldıqdan sonra xatirə şəkilləri çəkirdilər.





LİTSEY VƏ MƏKTƏB ŞAĞİRD LƏRİ



Mayın 11-də Bakının Nərimanov rayonundakı 73 sayılı məktəbin 28 nəfər, mayın 12-də Türkiyə Diyanət Vəqfi Bakı Türk Litseyinin 39 nəfər, mayın 13-də Nizami rayonundakı 129 sayılı məktəbin 44 nəfər 11-ci sinif şagirdləri Xəzər Universitetinin təşkilatçılığı ilə tanışlıq məqsədilə universitetdə oldular. Universitetin İctimai Əlaqələr və Media üzrə Direktoru Əlövsət Əmirbəyli şagirdləri səmimi salamlayaraq, onlara universitet haqqında geniş məlumat verdi. Şagirdlər universitetin laboratoriyaları, kompüter və sinif otaqları, Kitabxana İnformasiya Mərkəzi, xalça muzeyi, zərgerlik salonu ilə tanış oldular. Universitetdə keçirilən dərslərin gedişini izlədilər.





XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ

Universitetin rektoru professor Con Rayder, fakültə dekanları Rafiq Əhmədov, İnqilab Əhmədov, dekan əvəzi Zərifə Əliyeva şagirdlərlə görüşüb, onları maraqlandıran suallara cavab verdilər.

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı 73 sayılı məktəbin və Bakı Türk Litseyinin şagirdlərini qəbul etdi və onlara universitetin yaradılması və fəaliyyəti haqqında geniş məlumat verdi. Tədbirlərdə xatirə şəkilləri çəkildi.





AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
HEYDƏR ƏLİYEV ADINA LİTSEY

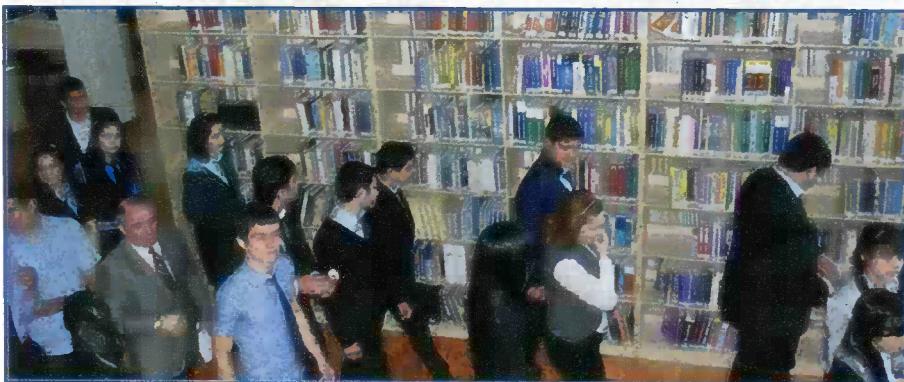
XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ



Mayın 10-da Xəzər Universitetinin təşkilatçılığı ilə Heydər Əliyev adına litseyin 36 nəfər 11-ci sinif şagirdi tanışlıq məqsədilə universitetdə oldu. Universitetin rektoru professor Con Rayder, fakültə dekanları Rafiq Əhmədov, İnqilab Əhmədov, de-



kan əvəzi Zərifə Əliyeva şagirdlərlə görüşüb, onları maraqlandıran suallara cavab verdilər. Şagirdlər universitetin laboratoriyaları, kompüter və sinif otaqları, Kitabxana İnformasiya Mərkəzi, xalça muzeyi, zərgerlik salonu ilə tanış oldular. Universitetdə keçirilən dərslərin gedişini izlədilər. Universitetin İctimai əlaqələr və media üzrə direktoru Əlövsət Əmirbəyli universitetin yeməxanasında çay süfrəsi ətrafında şagirdlərlə söhbət etdi. Sonda Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qeydiyyat Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı şagirdləri qəbul etdi və onlara universitetin yaradılması və fəaliyyəti haqqında geniş məlumat verdi.



İÇİNDƏKİLƏR

✂	Universitet xəbərləri	3
✂	Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli mərasim	12
✂	“Xəzər”ə təbriklər	16
✂	Congratulations to Khazar University	17
✂	Xəzər Universiteti - 20	21
✂	<i>Hamlet İ saxanlı</i> . Keçmişin fəlsəfəsi və ya tarix necə yazılır?	28
✂	<i>Raziya Rzayeva</i> . Professional development of Development Director	26
✂	Sosial	35
✂	Mədəniyyət	38
✂	<i>Mehriban Sultan</i> . Alim ömrünün bəhrələri	42
✂	Elektron imza tətbiq olunacaq	44
✂	Dünya	48
✂	Анна Велигжанина. “Зачем мне миллион долларов? Я могу управлять вселенной”	50
✂	Teachers of our University in an international conference	60
✂	Təbabət	64
✂	Mozaika	66
✂	İdman	68
✂	“Dünya” məktəbi	76

1995-ci ilin
yanvarından çıxır

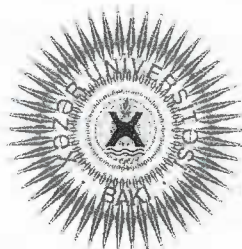
Təsisçi:
XƏZƏR UNIVERSİTƏSİ

Baş redaktor:
Hamlet İ SAXANLI

Baş redaktor müavini:
Əlirza BALAYEV

Redaksiya heyəti:
Camal MÜSTAFAYEV
Tofiq ABASQULIYEV
Nurəddin RZAYEV
Cəmil HƏSƏNLİ
Nizami CƏFƏROV
Əfqan ABDULLAYEV

Xəzər
XƏBƏR



Rəssam:
Mir Rafiq ƏBDÜLRƏHİMOV

Kompüter tərtibatçısı:
Yəmən HAŞİMOVA

Foto:
MEDIA MƏRKƏZİ

Ünvanımız:
Bakı, Məhsəti küçəsi 11,
("Neftçilər" metrosunun yanı)

Faks: 498-93-79

Telefon: 421-79-16

421-10-93

E-mail: xazar.xabar@khazar.org

Şəhadətnamə: 376

İndeks: 67178

Sifariş: 190

Tiraj: 3000

XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN 20 İLLİK YUBİLEYİNƏ HƏSR OLUNMUŞ TƏNTƏNƏLİ MƏRASİM

(əvvəli səh.3-də)

Universitetin rektoru Con Rayder çıxışında Xəzər Universitetində çalışmasının onun üçün əlamətdar olduğunu söylədi, ötən müddət ərzində baş vermiş yeniliklər, görüləcək işlər barədə məlumat verdi.

Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri Misir Mərdanov ölkənin bütün təhsil işçiləri adından universitetin kollektivini yubiley münasibətilə təbrik etdi. Çıxışında bu özəl ali məktəbin qurulmasında və ümumiyyətlə ölkəmizdə təhsilin inkişafında professor Hamlet İsxanlının xidmətlərini, universitet kollektivinin fəaliyyətini çox yüksək qiymətləndirən nazir "Xəzər" in həm ölkə ali təhsil sistemində özünəməxsus yerə malik olduğunu, həm də xarici ölkələrin universitetləri arasında yaxşı tanındığını, beynəlxalq reytinglər cədvəllərində həmişə yer tutduğunu qeyd etdi və universitetə bundan sonrakı fəaliyyətində də uğurlar arzuladı. Sonra nazir universitetin bir qrup əməkdaşının "Azərbaycan Respublikası qabaqcıl təhsil işçisi" döş nişanı və fəxri fərmanlarla təltif olunması haqqında əmri elan etdi və fərqlənənlərə təbriklərini çatdırdı (*Çıxışlar səh.16-18-də dərc olunur*).

Mərasimdə AMEA Şərqsünəşliq İnstitutunun əməkdaşı, tarix elmləri doktoru professor Solmaz

Rüstəmovə-Tohidi, Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiiyyəsi və İdman Akademiyasının rektoru, millət vəkili professor Ağacan Əbiyev, Qafqaz Universitetinin rektoru Ahmet Sanic, Xəzər Universitetinin baş müəllimi Firəngiz Nəsirova, BDU-nun prorektoru İsmayıl Əliyev və başqaları universitetin ünvanına xoş sözlər söylədilər, kollektivi təbrik etdilər, TQDK-nın təbrik məktubu oxundu.

Mərasim iştirakçılarında maraqlı konsert proqramı təqdim olundu. Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının solisti, əməkdar artist Fidan Hacıyeva, Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediya Teatrının solisti Nərgiz Kərimova, Opera və Balet Teatrının solisti Xəzər Universitetinin müəllimi Fərid Əliyev, Xəzər Universitetinin Humanitar və sosial elmlər fakültəsinin tələbəsi Elvin Əliyev və İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin tələbəsi Bahar Fərzullayevanın ifasında Azərbaycan və xarici ölkə bəstəkarlarının mahnıları, opera və operettalardan ariyalar səsləndi. Pianoçu, Xəzər Universitetinin Musiqi və incəsənət departamentinin müdiri Zülfüyyə Sadiqova fortepianoda ifa edirdi. Mərasim rəqslərlə, xatirə şəkilləri çəkdirməklə başa çatdı.

TƏLƏBƏLƏRİMİZ DEBAT GƏNCLƏR FORUMUNDA

Xəzər Universiteti Peşə inkişaf mərkəzinin təşkilatçılığı ilə universitetin tələbələri Vətəndaş Cəmiyyətində Debat İctimai Birliyinin mayın 7-8-də Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasında keçirdiyi 4 -cü Respublika Debat Gənclər Forumunda iştirak etdilər. Peşə inkişaf mərkəzinin koordinatoru İsgəndər Ağayevin baş hakim olduğu turnirdə tələbələrımız yüksək nəticələr qazandı.

It has been publishing since January, 1995

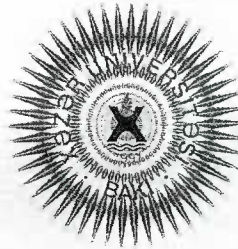
Khazar
VIEW

Founder:
KHAZAR UNIVERSITY

Editor-in-chief:
Hamlet ISAXANLI

Associate editor:
Alirza BALAYEV

Editorial member:
Jamal MUSTAFAYEV
Tofiq ABASQULIYEV
Nurəddin RZAYEV
Jamil HASANLI
Bahlul ABDULLA
Nizami JAFAROV
Afgan ABDULLAYEV



Design by:
Mir Rafiq ABDULRAHIMOV

Computer graphics:
Yemen HASHIMOVA

Photo:
MEDIA CENTRE

Address:
11 Mahsati str., Baku,
(near the "Nəftçilər" metro)

Fax: 498-93-79

Phone: 421-79-16

421-10-93

E-mail: xazarxabar@khazar.org

Certificate: 376

Index: 67178

Order: 190

Copies: 3000

XƏZƏR UNIVERSİTETİ - 20

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN TƏSİSÇİSİ, DİREKTORLAR VƏ QƏYYUMLAR ŞURASININ SƏDRİ PROFESSOR HAMLET İSAXANLININ ÇIXIŞI

Hörmətli nazirlər, səfirlər, millət vəkalləri, rektorlar, nazir müavinləri, prorektorlar, icra başçıları, yüksək vəzifə sahibləri! Elm və sənət adamları! Xanımlar və cənablar! Hörmətli qonaqlar! Əziz dostlar!

Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyinə həsr olunmuş görüşə xoş gəlmisiniz! Sizi, görkəmli insanları, vətəndaşlarımızı və xarici qonaqları burada görməyi özümüzdə şərəf sayırıq. Sevincimizə sevindiğiniz üçün sizə minnətdarıq!

1990-cı il dekabrın 20-də və 1991-ci il martın 18-də Azərbaycan hökuməti Bakıda uyğun olaraq yeni ali məktəb yaradılmasına hazırlıq işi aparılması və sonra həmin ali məktəbin yaradılması haqqında iki qərar qəbul etdi. Bu, Azərbaycanın, bir qədər sonra bizim istəyimizlə Xəzər Universiteti adlanacaq ilk özəl ali məktəbi idi. Xəzər Universiteti yaradıldıqdan təqribən yarım il sonra Azərbaycan Respublikası müstəqil dövlət oldu, biz dünya dövlətləri sırasında yer aldığımız. Bu, bizə, ölkəmizə böyük sevinc gətirdi və həm də bizi səfərbər etdi.

Əziz dostlar!

Biz çox böyük həcmli bir yubiley təntənəsi keçirmək fikrindən daşındıq. Əvəzində il boyunca birbirindən fərqli bir sıra görüşlər, toplantılar keçirməyi qərara aldığımız: hazırkı tələbələrimizlə, potensial tələbə-

lərlə, məzunlarımızla, öz əməkdaşlarımızla, Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində, Azərbaycandan kənar da elm, təhsil, mədəniyyət, musiqi dolu görüşlərimiz, konfranslarımız oldu və bu iş davam edir. Bu gün isə sizlərlə, çox hörmətli və yaxın dostlarımızla görüşürük.

Əziz dostlar!

20 il ali məktəbin, hər hansı elm-təhsil ocağının dirçəlməsi və görünməsi üçün çox qısa zamandır. Azərbaycanda, mənim də məzunu olduğum Azərbaycan (indiki Bakı) Dövlət Universiteti, həmçinin texniki, pedaqoji, musiqi sahələrində ixtisaslaşmış və yaşı 90-ı ötüb yüzə doğru gedən ali məktəblərimiz var.

Xəzər Universiteti haqqında isə sadəcə "deyə-sən biz elm, təhsil və mədəniyyət ocağı yaratmağı bacardığımız" deyə bilərəm. Bir də, güman edirəm ki, keçdiyimiz yol və inkişaf strategiyamız Xəzər Universitetinin gələcəkdə daha da güclü olacağına ümid verir.

Bir daha xoş gəlmisiniz, əziz dostlar!

HAMLET İSAKHANLI'S SPEECH

Ministers, Ambassadors, members of Parliament, rectors, deputy ministers, vice-rectors, heads of the regional governments, high officials! People of arts and sciences! Ladies and Gentlemen! Distinguished Guests! Dear friends!

Welcome to Khazar University's 20th anniversary celebration! It is an honor for me and my colleagues of Khazar University to see you, distinguished people here. We are grateful to you for sharing our joy!

There were two decrees issued by Azerbaijani Government on December 20, 1990 and on March 18, 1991 on preparatory works and on the establishment of new University in Baku, respectively. It was first private university in Azerbaijan soon named Khazar University by our request. About half a year after the establishment of Khazar University, the Republic of Azerbaijan became an independent state. That has endowed us great joy, and has mobilized us, and our energy as well.

We decided not to concentrate our effort on one big anniversary event, instead of that we decided to ha-

ve a series of meetings and conferences during the year with current students, prospective students, alumni, and staff, including meetings in different regions of Azerbaijan and outside of Azerbaijan, and this work is going to be continued. Today, we are meeting with you, our respectable and close friends.

20 years are a very short period for growing up and for visibility of scientific-educational institution. In Azerbaijan we have higher education institutions over 90 years old, such as Baku State University, which I also graduated from, and other institutions specializing in technical fields, music areas and teacher training.

I'll say about Khazar University simply this: we were able to establish an University which is a research center, an educational center, and a center of arts and culture. And, I hope, the path we have leaved behind, and our strategy of development justify our hope to see Khazar University as the strongest institution, in the future.

Welcome again, dear friends!



THE SPEECH OF THE RECTOR OF KHAZAR UNIVERSITY JOHN RYDER



Good evening.

My name is John Ryder, and I have the honor and the pleasure of serving as rector of our university. I would like to add my voice to Hamlet muellim's and welcome you to our 20th anniversary celebration.

One of the nice things about anniversaries like this is they're an occasion to look in two directions: backwards and forwards. The film that you just saw is a very nice summary of the history of this wonderful institution and the people who have been so integral, so good, and I think so important for Azerbaijan and its entire education system. But we also are in a position to look forward. And from my point of view, that's why I'm here- to help look and

move into the future.

And I will just share one point with you, that I like to say to prospective students of ours, which is that Khazar University is very much an Azerbaijani university. Our roots are here, our place is here, our traditions are Azerbaijani, as you can see as you look around at the work of our students. And at the same time, our orientation is global. And the reason we say that is not that we expect our students to leave Azerbaijan and go all around the world; it's because we know that the world has already come to Azerbaijan and Baku, and the best service we can give our students is to prepare them to be the best they can be and to take hold of that world.

That's our mission, and we will do everything we can in the future to see to it that we provide the young people of Baku and Azerbaijan with the highest quality education possible.

Thank you for coming and celebrating with us tonight!

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN 20 İLLİK YUBİLEYİ MÜNASİBƏTİLƏ TƏLTİF OLUNMUŞLAR

Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri Misir Mərdanovun 18 may 2011-ci il tarixli əmri ilə Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyi münasibətilə universitetin aşağıda adları göstərilən əməkdaşları yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması sahəsində səmərəli pedaqoji fəaliyyətlərinə görə təltif edilmişlər.

“Azərbaycan Respublikası qabaqcıl təhsil işçisi” döş nişanı ilə:

Nuriyev Məhəmməd Nurməhəmməd oğlu – *Tədris işləri üzrə prorektor*
Əhmədov Rafiq Mürsəl oğlu – *İdarəetmə və tələbə işləri üzrə prorektor*
Bağirova Nigar İlyas qızı – *Tibb fakültəsinin dekanı, dosent*
Arazova Roza Bünyad qızı – *Tarix kafedrasının müdiri, dosent*
Nəsirova Firəngiz Sədiyər qızı – *İngilis dili kafedrasının baş müəllimi*
Həmidova Lidiya Matveyevna – *İngilis dili kafedrasının baş müəllimi*

“Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Fəxri Fərmanı” ilə:

Şahgəldiyev Eldar Əvəz oğlu - *İngilis dili kafedrasının müdiri*
Muradxanlı Leyla Qəzənfər qızı – *Kompüter elmləri kafedrasının müdiri*
Səfərov Nuru Ərəb oğlu – *Tədris-təcrübə laboratoriyasının müdiri*
Cəfərova Xanım Valeh qızı – *Riyaziyyat kafedrasının müəllimi*
Zaytseva Tatyana Nikolayevna – *Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin direktoru*
Rzadzadə Etibar Mütəllib oğlu – *Kompüter elmləri kafedrasının müəllimi*
İsmayılova Elza Qurban qızı – *Azərbaycan dili kafedrasının baş müəllimi*
İsayeva Raziyə Rüşət qızı – *Universitet İnkişaf Mərkəzinin direktoru*
Mədətli Mərufə Sədrəddin qızı – *“Dünya” məktəbinin direktoru*

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ TƏHSİL NAZİRİ MİSİR MƏRDANOVUN ÇIXIŞI

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar! İlk növbədə hamınızı salamlayıram. Və mən də həmçinin sizə təşəkkür edirəm ki, Xəzər Universitetinin rəhbərinin dəvətini qəbul edib bu tədbirdə iştirak edirsiniz. Burada xarici ölkələrin Azərbaycandakı səfirləri iştirak edirlər. Mən onları xüsusi salamlayıram. Bu da ona dəlalət edir ki, Xəzər Universitetinin beynəlxalq əlaqələri çox yüksək səviyyədədir. Hörmətli rektorlarımıza, millət vəkillərimizə, nazirlərimizə, nazir müavinlərimizə, icra hakimiyyətinin başçılarına və digər iştirak edən insanlara xüsusi təşəkkür edirəm.

Xəzər Universitetinin 20 yaşı tamam olur. Azərbaycanın da müstəqilliyinin 20 yaşını qeyd edirik. Bu universitet müstəqil Azərbaycanla yaşd olan universitetdir. Bu universitetin, onunla eyni zamanda fəaliyyət göstərən "Dünya" məktəbinin, həmçinin bağçanın yaratıcısı Hamlet İsaخانlıdır. Bütün bunlar uzun müddətdir mənim gözümlə qarşısında baş verir. Və onu deyim ki, bu iyirmi il ərzində belə bir universiteti qurmaq üçün Hamlet İsaخانlı və onun komandası çox böyük çətinliklərdən keçib. Açığını deyək, Azərbaycanın şəraitində belə bir işi görüb, onu bu səviyyəyə gətirmək, şəhərin bir neçə yerində gözəl binalar tikdirmək və bir universitet, məktəb yaratmaq, necə deyərlər, hər kişinin işi deyil. Çox az-az adamlar bu işi görə bilərlər. Hamlet İsaخانlı və onun komandasını Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və bütün təhsil işçiləri adından təbrik edirəm.

Hamletlə mən eyni fakültənin məzunlarıyıq. Mən ondan iki il əvvəl bitirmişəm. Onu da deyim ki, Hamlet İsaخانlı tanınmış riyaziyyatçı alimdir. Eyni zamanda ədəbiyyatı, incəsənəti, mədəniyyəti yaxşı bilir və bir neçə kitabın müəllifidir. Və bu gün bu salonda əyləşən adamların sırasına baxanda görürsən ki, burada Hamlet müəllimin müxtəlif səviyyəli, müxtəlif sahələrdən olan çox hörmətli qonaqları var.

Xəzər Universiteti xüsusən magistr hazırlığında Azərbaycanda çox tanınan bir universitetdir. Bircə faktı deyim ki, bir neçə il bundan əvvəl mən Yaponiyaya getmişdim, Tokio Universitetinin həyatında gəzirdik və gözümlə axtarırdı ki, görəsən, burada təhsil alan bir azərbaycanlı varmı? Hara gedirdik, gözümlə azərbaycanlı axtarırdı. Təsədüfən universitetin həyatında azərbaycanlı qıza rast gəldim. Məlum oldu ki, Xəzər Universitetinin məzunudur, Tokio Universitetinin magistraturasında təhsil alır. Yəni, Hamlet

müəllimin qurduğu universitet dünyada tanınan universitetdir və Hamlet müəllim 20 il ərzində, sözün həqiqi mənasında, böyük zəhmət çəkərək Azərbaycanda belə bir universitet qurub. Hamlet müəllim, mən sizi, sizin komandanı,

bu universitetin yaranmasında əməyi olan bütün insanları təbrik edirəm, təşəkkürümü bildirirəm.

Hamlet müəllimlə biz tez-tez görüşürük, Azərbaycanda ali təhsilin problemlərini müzakirə edirik. Hamlet müəllim, eyni zamanda, Azərbaycan cəmiyyətində ali təhsillə bağlı çox yüksək səviyyəli bir ekspert kimi tanınır. Son bir ildə Hamlet müəllim Azərbaycanda çox ciddi və yeni bir addım atıb. Universitetin rektorluğunu xarici ölkədən dəvət olunmuş bir professorla təqdim elədi, özü bir az kənara çəkildi və təsisçi olaraq qaldı. Bu da Azərbaycan cəmiyyətində nümunəvi olan bir haldır. Universiteti yaradan adam təsisçiliyi, fəaliyyətini davam etdirərək, universitetin idarəçiliyini dünyada bu sahədə təcrübəsi olan bir tanınmış adama verdi. Mənə elə gəlir ki, ali məktəblərin rektorları, xüsusilə də özəl ali məktəblərin qurucuları, yaratıcıları hər halda Hamlet müəllimin bu nümunəsindən, əlbəttə, istəsələr yararlına bilərlər.

Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, Xəzər Universiteti Azərbaycan hökuməti tərəfindən çox yüksək səviyyədə dəstəklənir və Hamlet müəllim özü də, komandası da bunu çox yaxşı bilirlər.

Komanda üzvlərindən bir qrupu, təcrübəli müəllimlər universitet rəhbərliyinin təklifi ilə yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması sahəsində səmərəli peşəkar fəaliyyətlərinə görə təhsil nazirliyi tərəfindən "Azərbaycan Respublikası qabaqcıl təhsil işçisi" döş nişanı və "Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Fəxri fərmanı" ilə təltif olunmuşlar.

Təltif olunanları, universitetin bütün kollektivini bir daha bu yubiley münasibətilə təbrik edirəm. Yüksək ixtisaslı kadrlar hazırlamaq sahəsindəki nailiyyətlərinizi daha da artırmağı arzulayıram. Bayramınız mübarək! Sağ olun!



"XƏZƏR"Ə TƏBRİKLƏR

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN KOLLEKTİVİNƏ

Hörmətli müəllimlər!
Əziz tələbələr!

Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi, ölkəmizin bütün təhsil işçiləri və ziyalıları adından Sizi – ölkəmizdə ilk özəl ali təhsil ocağı olan Xəzər Universitetinin 20 illiyi münasibətilə səmimi-qəlbədən təbrik edir, hörmət və ehtiramımı bildirir, ən xoş arzularımı yetirirəm!

Ölkəmizdə müxtəlif sahələr üzrə ingilisdilli yüksəkixtisaslı kadrlara olan ehtiyacı ödəmək məqsədilə Nazirlər Kabinetinin 18 mart 1991-ci il tarixli 41 sayılı qərarı ilə yaradılmış Xəzər Universiteti fəaliyyətdə olduğu müddətdə tətbiq etdiyi tədris proqramlarının müasirliyi, təhsil modelinin yeniliyi, verdiyi təhsilin yüksək keyfiyyəti ilə seçilmiş, ölkəmizdə ali təhsilin inkişafına sanballı töhfələr vermişdir.

Bu bir həqiqətdir ki, müntəzəm yaradıcılıq axtarışları aparmaq, zamanın tələbləri ilə daim ayaqlaşmaq, beynəlxalq sahədə elmi və təhsil əlaqələri yaratmaq, təhsildə innovasiyaları və yeni texnologiyaları tətbiq etmək Xəzər Universitetinin fəaliyyətini səciyyələndirən mühüm cəhətlərdir. O, məhz bu məziyyətləri sayəsində Azərbaycanın ali təhsil sisteminin beynəlxalq aləmdə tanınmasına uğurla xidmət edir.

Mövcud olduğu qısa müddətdə böyük inkişaf yolu keçən Xəzər Universiteti dünyanın bir çox qabaqcıl ali məktəbləri ilə geniş beynəlxalq əlaqələr qurmağa nail olmuşdur. Bunun nəticəsidir ki, hər il Universitetin müəyyən sayda tələbəsi öz təhsillərini xarici ölkələrin nüfuzlu ali məktəblərində davam etdirir, Universitetdə hər semestrə onlarla əcnəbi mütəxəssisin azərbaycanlı tələbələr üçün mühazirələri, qısamüddətli intensiv kursları təşkil olunur. Universitetin məzunları ölkəmizdə və onun hüdudlarından uzaqlarda ən məşhur beynəlxalq şirkət və təşkilatlarda işləyir, ölkəmizin dünyaya inteqrasiyasına öz töhfələrini verirlər.

İftixar etməli haldır ki, Xəzər Universitetində 10-dan çox araşdırma və treninq mərkəzi fəaliyyət göstərir, "Azərbaycan arxeologiyası", "Xəzər riyaziyyat jurnalı", "Azərbaycanşünaslıq" jurnalı və s. kimi elmi toplular nəşr olunur.

Dünyanın bir sıra məşhur elm ocaqları ilə yaradılmış beynəlxalq əlaqələr, müxtəlif birgə layihələrin həyata keçirilməsi, yerli və xarici müəllimlərdən ibarət yüksəkixtisaslı elmi-pedaqoji kadr potensialı, müasir maddi-texniki bazanın mövcudluğu Xəzər Universitetinin inkişaf dinamikasının əsas göstəriciləridir.

Fərəhli haldır ki, bir çox əcnəbi vətəndaşlar Xəzər Universitetində elmi dərəcə almaq üçün doktoranturaya qəbul olunmaq haqqında müraciətlər edir, eləcə də tanınmış xarici mütəxəssislər bu sahədə Universitetlə əməkdaşlıq edirlər. Bütün bunlar, sözsüz, ilk növbədə Xəzər Universitetində tədrisin ingilis dilində və beynəlxalq standartlara uyğun şəkildə aparılması ilə bağlıdır.

Universitetdə hazırda 171 professor-müəllim heyəti çalışır ki, onlardan 16-sı elmlər doktoru, professor, 58-i müxtəlif elm sahələri üzrə fəlsəfə doktorları, dosentdirlər. Xəzər Universitetində hazırda bakalavr pilləsində 25, magistr səviyyələrində isə 17 ixtisas üzrə kadr hazırlığı aparılır. Fəaliyyət göstərdiyi dövrdən bu günə qədər Xəzər Universitetində ümumilikdə 2000-ə yaxın yüksəkixtisaslı mütəxəssis yetişdirilmişdir ki, onlar ölkəmizdə və vətənimizin hüdudlarından çox-uzaqlarda müxtəlif sahələrdə çalışır və ya təhsillərini davam etdirirlər.

Sevindirici haldır ki, Xəzər Universitetinin yetirmələri həm ölkəmizdə, həm də xaricdə ən nüfuzlu təşkilatlarda – Prezident Administrasiyası, Milli Məclis, Konstitusiyə Məhkəməsi, Xarici İşlər Nazirliyi, Nəqliyyat Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Milli Bank, eləcə də Azərbaycanın ABŞ, Kanada, Macarıstan və digər ölkələrdəki səfirliklərində, müxtəlif ölkələrin Azərbaycandakı səfirlik və diplomatik korpuslarında və başqa nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarda uğurla çalışırlar. Məzunların bir qismi təhsillərini ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, Kanada, Yaponiya, Cənubi Koreya respublikası, Çin, Hindistan, İspaniya, İtaliya, Türkiyə, Yunanıstan, Rusiya, Portuqaliya, Macarıstan, Almaniya, Norveç, İsveç və s. ölkələrin tanınmış ali məktəblərində magistr və doktorantura səviyyəsində davam etdirirlər. Təsadüfi deyil ki, Avropanın bir sıra elmi mərkəzlərinin araşdırmalarına görə Xəzər Universiteti yüksək reytingli ali məktəblər sırasında yer almışdır.

Bu əlamətdar günlərdə Sizə, Xəzər Universitetinin professor-müəllim heyətinə, bütün məzunlarına və tələbələrinə böyük uğurlar diləyir, hər birinizə cansağlığı və xoşbəxtlik arzulayıram!

Hörmətlə,
Misir Mərdanov
Təhsil naziri

Bakı şəhəri, 18 may 2011-ci il

Congratulations to Khazar University

EDINBORO UNIVERSITY

The council of trustees, faculty, staff and students join me in offering
Congratulations and best wishes to
KHAZAR UNIVERSITY
on the occasion of your anniversary commemorating
20 YEARS
of quality higher education in the community.
May you enjoy continued success in your pursuit of academic excellence.

Dear Dr. Ryder,

On behalf of President Jeremy Brown, please accept this certificate of congratulations on the 20th anniversary of Khazar University. We hope that the success you have realized will continue to grow in the coming year!

Sincerely,
Terrence J. Carlin
Associate Vice President for Partnerships and Development

KEENE STATE COLLEGE CONGRATULATES

Khazar University
On the occasion of its 20th anniversary

In recognition of its important contributions to higher education in Azerbaijan and the Caucasus, we extend our appreciation to Khazar University for its vision and commitment to learning and international partnerships, and we wish you well in all future endeavors.

Presented on March 18, 2011

PURDUE UNIVERSITY

March 9, 2011

Dr. Hamlet Isakhanli
Founder and Chairman, Board of Trustees

Dr. John Ryder
President

Dear Drs. Isakhanli and Ryder, I was pleased to receive your invitation to participate in Khazar University's 20th Anniversary celebration on March 18. You certainly have much to celebrate as Khazar has grown to one of the most important institutions of higher education in the Azerbaijan and Caucasus region. Your goals to promote advanced study and research, educational policy and regional development within a research-oriented environment are fundamental to the role universities play in the progress of human civilization. Purdue shares these pursuits and continually works to build relationship with educational peers worldwide.

I appreciate your invitation to participate in the anniversary celebration, but regret that my travel schedule will not allow me to attend. I am, however, glad to count you among my global colleagues in higher education. I send best wishes for your continued success.

Sincerely,

*France A. Cordova
President*

"XƏZƏR"Ə TƏBRİKLƏR

*Xəzər Universiteti Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri,
professor Hamlet İsxanlıya*

Hörmətli Hamlet müəllim!

Sizi və rəhbərlik etdiyiniz kollektivi Xəzər Universitetinin fəaliyyətə başlamasının 20 illik yubileyi münasibətilə təbrik edir, şərəfli işlərinizdə uğurlar diləyirik.

Azərbaycanda ilk tədqiqat yönümlü özəl ali məktəb olan Xəzər Universiteti təhsilimizin inkişafında, onun dünya təhsil sisteminə inteqrasiya olunmasında böyük nailiyyətlər əldə etmişdir. Mövcud olduğu illər ərzində Xəzər Universiteti muasir təhsil, güclü elm və mədəniyyət ocağı kimi ictimai rəy qazanmış, regionun ən yaxşı ali məktəblərindən birinə çevrilmişdir.

Təhsildə keyfiyyəti, beynəlxalq standartları təmin etmək, qabaqcıl ali təhsil ocaqları ilə əlaqələri möhkəmləndirmək – bu meyarlar Xəzər Universitetini fərqləndirən cəhətlərdəndir. Təsadüfi deyildir ki, Universitetin məzunları olan minlərlə gənc mütəxəssis nəinki respublikamızın, eləcə də digər ölkələrin sosial-iqtisadi inkişafına öz töhfələrini verməkdədirlər.

Ümidvarıq ki, Azərbaycan təhsilində xüsusi yeri və çəkisi olan Xəzər Universiteti bundan sonra da daha böyük uğurlara imza atacaq, öz şərəfli missiyasını layiqincə yerinə yetirəcəkdir.

Bir daha sizləri yubiley münasibətilə təbrik edir, yeni-yeni nailiyyətlər arzulayıraq.

Hörmətlə,

Tahir Budaqov

Nizami Rayon İcra
Hakimiyyətinin başçısı

*Xəzər Universitetinin təsisçisi professor Hamlet İsxanlıya,
professor-müəllim və tələbə heyətinə*

Hörmətli həmkarlar!

Azərbaycanda fəaliyyətə başlayan ilk özəl ali məktəbinizin 20 illik yubileyi münasibətilə sizi, bütün məzunlarınızı Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının çoxmilli kollektivi adından səmimi-qəlbdən təbrik edirəm!

Ölkəmizdə müxtəlif sahələr üzrə ixtisaslı və ingilisdilli kadrlara olan ehtiyacı ödəmək məqsədilə təsis olunan təhsil ocağımız bu müddət ərzində regionun aparıcı tədris müəssisəsinə çevrilmiş, beynəlxalq standartlara cavab verən ali məktəb nüfuzu qazanmışdır.

Xəzər Universiteti kadr hazırlığı sahəsində əsaslı nailiyyətlər əldə etmiş, beynəlxalq layihə və proqramlarda iştirak, dünyanın aparıcı universitetləri ilə müəllim və tələbə mübadiləsi sahələrində təsirli tədbirlər görmüşdür. Azərbaycanda kredit sistemini tətbiq edən ilk ali məktəb olmuş universitetinizin tədris siyasəti və diplomları Avropa və Amerikanın aparıcı universitetləri tərəfindən tanınmışdır.

Yaradılan zaman 19 tələbə ilə 4 bakalavr proqramı həyata keçirməyə başlayan ali məktəbinizdə bu gün 6 fakültə, 29 kafedra, 11 araşdırma və təlim mərkəzi fəaliyyət göstərir. Xəzər Universitetində mühən-

dislik, tətbiqi elmlər, iqtisadiyyat, biznes idarəçiliyi, humanitar və sosial elmlər, incəsənət, beynəlxalq münasibətlər, hüquq, tibb və səhiyyə, təhsil sahələri üzrə kadr hazırlığının aparılmasında həm tanınmış azərbaycanlı, həm də xaricdən dəvət olunmuş mütəxəssislər iştirak edirlər. Təhsil ocağında bizim gənclərlə yanaşı bir çox ölkələrdən gəlmiş əcnəbi tələbələr də təhsil alırlar.

Universitetiniz ölkəmizdə fəaliyyət göstərən nüfuzlu yerli və beynəlxalq şirkətlərlə yaxından əməkdaşlıq edir. Məzunlarınız arzuladıqları ixtisaslara yiyələnərək xarici şirkətlərdə, eləcə də dövlət qurumlarında və özəl bölmədə işlə təmin olunurlar. Azərbaycanda və onun hüdudlarından çox-çox uzaqlarda uğurla çalışırlar.

Əziz dostlar! Ali məktəbinizin yubileyi münasibətilə sizi bir daha ürəkdən təbrik edir, kollektivinizin hər bir əməkdaşı və tələbəsinə uzun ömür, möhkəm cansağlığı, səadət və gələcək fəaliyyətlərində müvəffəqiyyətlər arzulayıram!

Akademik Siyavuş Qarayev,
*Azərbaycan Dövlət Neft
Akademiyasının rektoru*

"XƏZƏR"Ə TƏBRİKLƏR

*Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri
professor Hamlet İsaخانlıya*

Hörmətli Hamlet müəllim!

Sizi və rəhbərlik etdiyiniz kollektivi Xəzər Universitetinin yaradılmasının 20 illik yubileyi münasibətilə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin çoxminli kollektivi və şəxsən öz adımdan ürəkdən təbrik edir, ən xoş və səmimi arzularımı sizə çatdırmağı özümə borc bilirəm.

Azərbaycanda bakalavr, magistr və doktor dərəcələri verən, ilk tədqiqat yönümlü özəl ali məktəb olan Xəzər Universiteti ötən 20 il ərzində çoxtərəfli fəaliyyət yolu keçmiş və ölkənin elm-təhsil sisteminə özünəməxsus şəərəfli yer tutmuşdur. Bu illər ərzində əsas təhsil dili ingilis dili olan Xəzər Universitetinin həm Azərbaycan Respublikası, həm də dünyanın müxtəlif ölkələri üçün mühəndislik, tətbiqi elmlər, iqtisadiyyat, biznes idarəçiliyi, humanitar və sosial elmlər, incəsənət, beynəlxalq münasibətlər və s. sahələr üzrə kadrlar hazırlaması universitetin beynəlxalq aləmdəki nüfuzunun göstəricisidir. Hazırda ABŞ, Norveç, Hindistan, Pakistan, İran, İraq, Türkiyə, Misir, Nigeriya, Anqola və bir sıra MDB ölkələrindən əcnəbi tələbələrin təhsil aldığı Xəzər Universitetinin elm və tədris sahələrində 200-dən artıq professor-müəllim heyətinin çalışması bir daha bu ali məktəbin ölkə təhsil sisteminin inkişafında səmərəli fəaliyyətindən xəbər verir.

Ötən müddət ərzində xaricdən dəvət edilmiş mütəxəssislərin, eləcə də xaricə göndərilmiş müəllim və tələbələrin sayına görə Azərbaycanın ən qabaqcıl ali məktəblərindən birinə çevrilmiş Xəzər Universitetinin tədris siyasəti və diplomlarının Avropa və Amerikanın aparıcı universitetləri tərəfindən tanınması, 20 ölkədən 70-dən çox universitet və tədqiqat insti-

tutları ilə əməkdaşlıq əlaqələrinin yaradılması, dünyanın bir neçə universitetləri ilə iki dərəcəli proqram üzrə əməkdaşlıq etməsi universitetin beynəlxalq aləmə inteqrasiyası sahəsində böyük müvəffəqiyyətinin göstəricisidir.

Hörmətli Hamlet müəllim! Sizin gərgin əməyiniz nəticəsində son illər Xəzər Universiteti özünün maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, yüksək ixtisaslı və geniş dünyagörüşlü kadrların hazırlığı vəzifəsinin yerinə yetirilməsi sahəsində diqqətəlayiq uğurlar qazanmışdır. Təhsildə keyfiyyəti və beynəlxalq standartları təmin etmək yolunda böyük addımlarla irəliləyən Xəzər Universiteti Ulu Öndərimizin siyasi kursunu bütün sahələrdə inamla və uğurla davam etdirən, təhsilimizin və elminizin böyük qayğıkeşi və hamisi Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin Azərbaycan təhsili qarşısında qoyduğu vəzifələrin icrası istiqamətində özəl ali məktəblərin üzərinə düşən işləri layiqincə icra edərək, hazırda respublikamızın nüfuzlu universitetlərindən birinə çevrilmişdir.

Hörmətli Hamlet müəllim! Sizi, eləcə də universitetin rəhbərliyini, professor-müəllim heyətini və tələbələrinizi bir daha əlamətdar yubileyiniz münasibətilə təbrik edir, sizə cansağlığı, uzun ömür və xoşbəxtlik, müstəqil Azərbaycanımızın tərəqqisi yolunda səmərəli fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayıram.

Hörmətlə,

professor Yusif Məmmədov,
AMEA-nın müxbir üzvü,
Əməkdar elm xadimi,
Pedaqoji Universitetin rektoru

Xəzər Universitetinin təsisçisi professor Hamlet İsaخانlıya

Hörmətli Hamlet müəllim!

Rəhbərlik etdiyiniz Universitet fəaliyyət göstərdiyi dövr ərzində ölkəmizdə yüksək ixtisaslı kadrlar hazırlanmasında, təhsil islahatlarının həyata keçirilməsində, müasir elmi tədqiqatlar aparılmasında böyük xidmətlər göstərmişdir.

Bu gün təhsil müəssisələrimizdə, müxtəlif təşkilatlarda ləyaqətlə çalışan məzunlarınız yüksək peşəkarlıqları ilə seçilir, təhsil sistemində, elm mərkəzlərində və digər sahələrdə doğma universiteti şəərəflə təmsil edir, ölkəmizin inkişafına layiqli töhfələrini verirlər.

Azərbaycanın qabaqcıl ali təhsil müəssisələrindən olan Xəzər Universiteti dünya təhsil məkanına inteqrasiya-da, müasir elmi axtarışlarda da öncül yerlərdən birini tutur.

Hörmətli Hamlet müəllim!

Sizi və bütün kollektivinizi yubiley münasibətilə təbrik edir, yeni uğurlar, cansağlığı arzulayıram.

Hörmətlə,

professor Kamal Abdullayev
BSU-nun rektoru,
Əməkdar elm xadimi,
AMEA-nın müxbir üzvü

"XƏZƏR"Ə TƏBRİKLƏR

Xəzər Universitetinin təsisçisi professor Hamlet İsxanlıya

Hörmətli Hamlet müəllim!

Sizi, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin professor-müəllim heyəti adından rəhbərlik etdiyiniz Xəzər Universitetinin yaranmasının 20 illik yubileyi münasibətilə səmimi-qəlbədən təbrik edir, hələ gənc olmasına baxmayaraq respublikamızda özəl təhsilin təşkili, inkişafı, yüksək bacarıq və peşə vərdişlərinə yiyələnmiş kadrların yetişdirilməsi sahəsində böyük uğurlara imza atmış kollektivinizə çox önəmli işlərinə böyük nailiyyətlər arzulayıram.

20 il tarix və zaman baxımından uzun bir müddət olmasa da ötən bu illər ərzində rəhbərlik etdiyiniz universitetdə yüksək mədəniyyəti, dövlətçiliyimizə sdaqəti, peşəkarlıq səviyyəsi, mənəvi keyfiyyətləri ilə seçilən kadrların hazırlanması istiqamətində önəmli işlər görülmüş, təhsilin müasir tələblərə uyğunlaşdırılması və kadrların hazırlığı prosesi yüksək səviyyədə təşkil olunmuşdur. Bu gün sizin uğurla rəhbərlik etdiyiniz Xəzər Universitetinin kollektivi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin ulu öndərimiz Heydər Əliyev ənənələrinə söykənən təhsilə, müəllim əməyinə diqqət və qayğısına cavab olaraq uğurla fəaliyyət göstərir, gərgin, lakin çox önəmli əməkləri ilə həm elmi, həm də pedaqoji sahədə fəaliyyətlərini uğurla davam etdirir. Hesab edirik

Xəzər Universitetinin təsisçisi professor Hamlet İsxanlıya

Hörmətli Hamlet müəllim!

Azərbaycanda rəsmi fəaliyyətə başlamış ilk özəl ali məktəb olan Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyi münasibətilə Sizi Bakı Dövlət Universitetinin çoxminli professor-müəllim heyəti və tələbələrini adından ürəkdən təbrik edirəm.

Keçmiş SSRİ-də ilk özəl ali məktəb olan Xəzər Universiteti Azərbaycanda beynəlxalq standartlara uyğun kadrlara, eləcə də, ingilisdilli mütəxəssislərə olan ehtiyacı ödəmək məqsədilə yaradılmışdır. Azərbaycanın, eləcə də Qafqaz və Mərkəzi Asiyanın, Yaxın Şərqi və Şərqi Avropanın ən yaxşı ali məktəblərindən biri olaraq qiymətləndirilən Xəzər Universiteti ən ciddi və müasir ali məktəb, güclü elm və mədəniyyət ocağı kimi ictimai rəy qazanmış, fəaliyyət göstərdiyi 20 il ərzində Azərbaycanda elminə, təhsilinə, dövlət quruculuğuna layiqli kadrlar, yüksək ixtisaslı mütəxəssislər vermişdir.

Hörmətli Hamlet müəllim!

Təsisçisi olduğunuz universitetdə təhsilin Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmasında və diplomlarının Avropa və Amerikanın aparıcı universitetləri tərəfindən tanınmasında, elmi-tədqiqat işlərinin tətbiqi istiqamətində, onun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi və yeni informasiya texnologiyalarının həyata keçirilməsində çox böyük uğurlara imza atılmışdır.

ki, keçən 20 il ərzində əldə etdiyiniz bütün bu uğurlar – universitetin təşkil edilməsi, az bir müddət ərzində bu təhsil ocağında elm və təhsilin inkişafının təmin edilməsi, maddi-texniki bazanın formalaşdırılması sizin böyük əməyinizin nəticəsidir. Əminik ki, rəhbərlik etdiyiniz kollektiv gələcəkdə də bu ənənələri ləyaqətlə davam etdirəcək, nail olduğunuz dinamik inkişafın nəticəsi olaraq gələcəkdə də yüksək ixtisaslı kadrların yetişdirilməsində yaxından iştirak edəcəkdir.

Sizin və yaratdığınız universitetin kollektivinin fəaliyyəti yenilikçiliyə, müasirliyə əsaslanan təhsilimizin formalaşdırılmasına və bütövlükdə xalqımızın, vətənimizin və dövlətimizin tərəqqisinə yönəlmiş xidmətin bariz nümunəsidir. Bir daha sizi və rəhbərlik etdiyiniz kollektivi 20 illik yubileyiniz münasibətilə təbrik edir və respublikamızda təhsilin inkişafına fəaliyyətinizdə yeni-yeni uğurlar arzulayıram.

Dərin hörmətlə,

Prof. G. H. Məmmədova,
Azərbaycan Memarlıq və İnşaat
Universitetinin rektoru,
Millət Vəkili

Mühəndislik, tətbiqi elmlər, iqtisadiyyat, biznes idarəçiliyi, humanitar və sosial elmlər, incəsənət, beynəlxalq münasibətlər, hüquq, tibb və səhiyyə, təhsil və s. sahələr üzrə kadr hazırlığı aparılan Xəzər Universiteti təhsildə keyfiyyəti və beynəlxalq standartları təmin etmək üçün beynəlxalq əlaqələrini daim inkişaf etdirir, dünyanın bir çox ölkələrindən alınıb gətirilmiş, elmin müxtəlif sahələrinə aid dərslik və monoqrafiyalarla zəngin kitabxana informasiya mərkəzi tələbələrə xidmət edir. Bütün bunlar 200-dən çox professor-müəllim heyətinin çalışdığı Xəzər Universitetinin daha da inkişafında, dünya ali məktəblərinin reyting cədvəllərində yer tutmasında əsas faktor kimi çıxış edir ki, bu da ümummillət lider Heydər Əliyevin yaratdığı ənənəyə uyğun olaraq dövlətimizin elmə, təhsilə göstərdiyi diqqət və qayğı, eyni zamanda uzun müddət rektor, bu gün isə təsisçi kimi Sizin xidmətləriniz sayəsində əldə edilmişdir.

Hörmətli Hamlet müəllim!

Bir daha 20 illik yubileyiniz münasibətilə Sizi və kollektivinizi təbrik edir, Azərbaycan dövlətinin, elminin və təhsilinin inkişafı, daha da tərəqqisi naminə cansağlığı arzulayıram.

Dərin hörmətlə,

Abel Məhərrəmov
BDU-nun rektoru,
Millət vəkili, akademik

XƏZƏR UNIVERSİTETİ - 20

Xəzər Universiteti haqqında müxtəlif illərdə söylənmiş fikir və mülahizələr



Xəzər Universiteti çox orijinal qurulub. O, şablon, standart yolla getmir.

**Bəxtiyar Vahabzadə,
Xalq şairi**

Mən inanıram ki, Xəzər Universitetinin bünövrəsi möhkəmdir. "Xəzər" Azərbaycan təhsil sistemi tarixinə tərcümə, bazar münasibətləri, biznes, idarəetmə, iqtisadi məhsuldarlıq sahələrində öz üstünlükləri olan şərəfli bir töhfədir.

**Main Afza,
Blumenborq Universiteti, ABŞ**



Qərblə Şərqi mənəvi-intellektual sintezi kimi Xəzər Universiteti geniş miqyasda tanınıb. Müasir

məzmunlu təhsil ocağı olaraq diqqəti özünə çəkir. Buraya yüksək səviyyəli alim-müəllim kollektivi cəlb edilib. Azərbaycanlı alimlər burda xarici müəllimlərlə yaradıcı əməkdaşlıq edirlər. Xəzər Universitetində elmi işlər üzərində ciddi çalışmağa fikir verilir. Xüsusən elmi jurnalların nəşri daima diqqət mərkəzində durur. Azərbaycan tarixinə aid tədqiqatlar isə ayrı əhəmiyyətə malikdir. Bunu universitetin milli rəmzi kimi şərh etmək

olar.

Bu təhsil ocağının uğurları hər birimizi qəlbən sevindirir.

**Camal Mustafayev,
professor**

Filosoflar və jurnalistlər Xəzər Universitetinə təriflər yazmalıdırlar, çünki bu Universitet həqiqətən insan ruhunun yüksəkliyinin əyani təsdiqidir.

Vilyam Q. Roy (ABŞ)

Hamlet İsxanlının təsis etdiyi, inkişaf etdirdiyi Xəzər Universiteti bənzərsizdir, Azərbaycanda və digər ölkələrdə ən yüksək səviyyəli elm və təhsil ocağı kimi məşhurlaşmışdır.

**Mirabbas Qasimov,
akademik**

Məşhur və çox hörmətli Xəzər Universiteti yüksək keyfiyyətli təhsil və elm standartlarına uyğun müstəqil təhsil sisteminin önündə gedən bir bayraqdır.

**Dr. Ercan Kurbanov,
Merilend Universiteti**

Azərbaycanda olduğum müddətdə mən bir neçə universitetdə mühazirələr oxumuşam, lakin Xəzər Universiteti onlardan mənə ən doğması və ən yaxınıdır. Xüsusilə, "Xəzər" in rektorunun demokratik fikirlərindən, nikbin perspek-

tiv planlarından olduqca razıyam.

**Professor Nairə Tohidi,
Kaliforniya Universiteti (ABŞ)**

İlk özəl ali təhsil məktəbi olaraq sizin universitet özünə möhkəm yer etmiş, Azərbaycanın tarixləri zəngin olan məşhur universitetləri sırasına daxil olmuşdur.



**Hafiz Paşayev,
Azərbaycanın ABŞ-dəki səfiri**

Mənim şübhəm yoxdur ki, Sizin (**Hamlet İsxanlı -red.**) rəhbərliyiniz altında "Xəzər" regionda ən yaxşı ali məktəbə çevriləcəkdir. Sizin ətraf gerçəkliyi başa düşməyiniz, liderliyiniz, iti mühakimələriniz uğur qazanmaq üçün əsas göstəricilərdir. Əgər biz MBA proqramının həyata keçməsinə kömək etsək, bu bizim üçün çox böyük nailiyyət ola bilər.

Biz Xəzər Universiteti ilə fəxr edirik və düşünürük ki, bu əlaqələrimiz qarşılıqlı fayda verəcəkdir.

**Dr. Yezdi Bxada,
Corciya Dövlət Universiteti,
ABŞ**

Gələcəkdə yollar məni hara aparırsa aparsın, mən Xəzər Universitetini qəlbimdə yaşadacağam.

Kristal Haus, ABŞ

Khazar University - 20

Thoughts and opinions about Khazar University expressed through the years



I have enjoyed helping in the English Department at Khazar University. Students are keen to learn and

show a real enthusiasm for grasping new ideas and making them their own. Teaching always allows the teacher to learn and I have very much enjoyed the chance to learn alongside the students. Best wishes all to all who were in my groups and the University itself.

Professor David Draper
Department of Applied
Mathematics and Statistics
Baskin School of Engineering
University of California
Director of the British
School in Baku

"I have a very favorable impression of Khazar. It's flexible and easy going. I can tell that my students are in high spirits about their future. To me, the morale among the administration, faculty and staff is also high. I've enjoyed teaching my classes. I think Khazar has a bright future ahead."

Professor Jeff Burbank
Fulbright Scholar, Spring
2011 (journalism, creative
nonfiction)

Dear Khazar University Community, as a former lecturer and a member of the Khazar University Community, I would like to warmly congratulate you with the 20th anniversary of Khazar University. I wish that Khazar University further develops as a centre of knowledge and human values in the spirit of academic freedom, scientific excellence and openness.

May it thrive on the basis of solid academic staff and committed students for many decades to come!

Manfredas Limantas
Former lecturer of EU
external relations
Member of the European
Union External Action Service

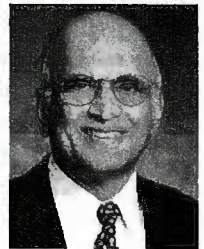
"...I have thoroughly enjoyed my time teaching at Khazar University this year. As a visiting scholar to multiple universities and countries I am able to say that the faculty, administration and students at Khazar are top-notch. My students are continually eager to learn more about international relations both regionally and globally. However, I am sure that I have learned more from my students than they have from me.

With each lesson my students inspire me with their hard work and interesting questions. Khazar is a won-

derful university with a rich tradition and bright future. I am honored to have the opportunity to teach at Khazar University..."

Steve Smith
Visiting Scholar -
International Relations
Khazar University

"...Khazar University has a potential to become like Texas and Stanford Universities..."



Dr. Khalid Aziz
Stanford University, USA

"My experience at Khazar University has on the whole been a positive one. While working at the Nizami Campus I have had some of the nicest students I have ever taught anywhere in the world. The new building is very pleasant to work in. The staff have been helpful and friendly. Teaching English at Khazar has been a very pleasant experience which I have enjoyed very much.

Thank you to all those who have made my time there so interesting."

Judyth Marie Pickford
English Teacher

XƏZƏR UNIVERSİTETİ - 20



*Səadət Novruzova,
Xəzər Universiteti
Hüquq fakültəsinin
bakalavr və magistr
məzununu
Azərbaycan
Respublikası
Prezidentinin
Administrasiyası*

Doğma Xəzər Universitetimizin mövcud durumu və gələcəyi barədə harada yaşamasından asılı olmayaraq, biz məzunlar şərəf və layaqla düşünməyə və fəaliyyət göstərməyə borclu yuq. Çünki biz gənclər mənəvi kamilləşmə və həyata hazırlıq dövrümüzü məhz bu Universitetin divarları arasında keçirmişik. Gənclik, eyni zamanda, şirin xəyalların, sonsuz arzuların və idealların çiçəkləndiyi, dostluğa sadiqliyin, ilk sevgilərin yaşandığı bir dövrdür. Gənclik - irəliyə və daim yeniliklərə doğru addımların atıldığı, özünüdərək, özünütəsdiq və kimliyin bəyan edildiyi çağdır. Bütün bu keyfiyyətləri biz burada, Xəzər Universitetində əxz etmişik. Xəzər Universitetinin həm rəhbərliyi, həm bütövlükdə kollektivi yaxşı başa düşürlər ki, hər bir millətin ən qiymətli xəzinəsi onun gəncləridir. Millətlərin gələcəyi də gənclərə bağlıdır. Belə ki, gəncliyi olmayan bir millətin gələcəyi də olmaz. Yaxşı yetişdirilən, gələcəyə lazım olduğu kimi hazırlanan, bacarıqlı və məsuliyyətli gənclik, təbii ki, xəzinədir və ölkəsinə, millətinə xəzinələrin qapısını açar.

Mənim doğma Xəzər Universitetim, sən elə bir məşəlsən ki, alovundan alışan şamlar çox uzaqlarda şölələnir. Biz, səndən od alan məzunlar, bu hərərəti dünyanın harasına getsək, özümüzə aparırıq, həmin hərərətlə başqalarının da qəlbində qığılcımlar yaradırıq.

Arzum budur ki, sənəin verdiyin elmin, ziyanın işığı dünyanın hər yerinə yayılsın, ölkəmizin Avropaya və dünya birliyinə sürətli inteqrasiyasında Xəzər Universitetinin yetişdirdiyi gənclər öz bilik və bacarığını əsirgəməyərək, dünya birliyində müstəqil dövlətimizin mövqelərinin daha möhkəmləndirilməsində yüksək fəallıq göstərsinlər! 20 yaşın mübarək, Xəzər Universiteti!

*Orxan Nəzirli,
Xəzər Universiteti
Humanitar və Sosial
Elmlər fakültəsinin
bakalavr və magistr
məzununu
Pakistan Milli Bankı*



Hər il onlarla tələbə universitet həyatına əlvədə deyir. Universitetlə vidalaşma anı gələndə adam həm sevinir, həm də kövrəlir; geriye boylanırsan, yaşadığın tələbəlik illəri, bu illərin bəzən hamar, bəzən düz, bəzən isə şiltaq izlərini görürsən, şirin və əziz xatirələrin əlindən tutub gedirsən. Bu anları yaşadığca kövrəliyərsən, çünki onları bir daha geri qaytarmaq iqtidarında deyilsən. Sevinirsən ona görə ki, artıq azad, müstəqil bir həyata, cəmiyyətə qaynayıb-qarışırsan. Sən özünü mütəxəssis, ali təhsilli bir vətəndaş kimi görürsən, özünü lazımlı adam kimi hiss edirsən. Hiss edirsən ki, sən özünə, ailənə, cəmiyyətə, ölkəyə lazımsan.

Özünü dərk etmək, özünü vacib bir şəxsiyyət hiss etmək üçün bu illəri yaşamalısən, təhsil almalısan. Nə yaxşı mən də bu illəri, xoş xatirəli tələbəlik illərini yaşadım. Bunun üçün qürur duyuram. Maraqlı, yaddaqalan, həyatda əlimdən tutmağa yardımçı ola biləcək təhsilli günlərimə, aylarıma və illərimə görə müəllimlərimə borcluyam. Tələbə dostlarımla, müəllimlərimlə keçirdiyim mənəli və məzmunlu günlərimi, dərş saatlarımla unutmayacağam. Ədalətli müəllimlərimdən öyrəndiyim bilik və bacarıqları, milli və mənəvi dəyərləri həmişə örnək kimi istifadə edəcəyəm.

Məncə, hər bir tələbənin məqsədi yaxşı və mükəmməl təhsil almaqdır. Əsas vəzifə də bundan ibarətdir. Mənim də vəzifəm bu idi və çalışırdım ki, bu vəzifənin öhdəsindən layiqincə gəlim. Universiteti əla qiymətlərlə bitirdim, ən əsası odur ki, yaxşı təhsil aldım. İndi peşiman deyiləm, universitetdə oxuduqlarım, öyrəndiklərim gərəyim olur. Yaxşı və mükəmməl təhsil almaq gələcək karyeranı qurmaqda ən yaxşı köməkçidir. Mənə doğma olan Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyi münasibətilə universitetin rəhbərliyini və müəllim heyətini ürəkdən təbrik edirəm. Universitetimizə yeni-yeni uğurlar arzulayıram.

*Yubiley münasibətilə digər məzunlarımızdan da çoxlu təbriklər almışıq.
Hamısına minnətdarlığımızı bildirir, işlərində onlara uğurlar arzulayıyıq.*

Khazar University - 20

Thoughts and opinions about Khazar University expressed through the years



"I liked the existing situation at Khazar University. It seems like American universities, which are different from others, because of their continuing search, and as a result of it, continuing changes".

Tadeusz Swietochowski
Professor of History, USA

"I am very impressed by the open and hearty attitude and the progressive thinking of the library. It is exceptional."

Simone Bothaw
Head of Information
Center, German Cultural
Institute, Germany

"Khazar University is clearly a pioneering institution. It is developing a variety of good educational programs at both the undergraduate and graduate levels. The important publishing initiatives at the Univer-

sity with which I am particularly familiar will play an important part in the development of the economy, civil society and intellectual life of Azerbaijan."

Colin Day, Director
University of Michigan
Press, US

"Khazar University has been created on the basis of the best Western style, and



that is marvelous. The fact that the university does not lose its own culture is marvelous too. It is important that the university conducts the deal which is aimed to popularize the entire nation and supports the development and standing of our culture".

Farida Mamedova
Professor of History

"What a treat!!! What marvelous space to think profound thoughts in and embody one's search for the "truth"!"

K. Loish
National Peace
Foundation
Washington DC, USA

"My hope is that Khazar will continue to be firmly established and be the leader of Azerbaijan universities, continue to do good things and play an important role in rebuilding Azerbaijan".

Raymond McGee
UCLA, USA

"...Your University has the reputation of an organization that provides a high quality education..."

**Azerbaijan International
Operation Company
(AIOC)
Administration**

"...The Azerbaijani Section of the Society of Petroleum Engineers (SPE) was selected to receive the 2004 SPE President's award for Section Excellence. We could not have done this without the help of Khazar University. We are proud to have this award on behalf of all SPE in Azerbaijan..."

Mr. David Maggiori

"XƏZƏR"Ə TƏBRİKLƏR

Hörmətli Hamlet müəllim!

Sizi Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyi münasibətilə səmimi-qəlbdən təbrik edir və ən xoş arzularımı bildirirəm.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulan uğurlu təhsil siyasəti bu gün möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə özünün dinamik inkişaf dövrünü yaşayır.

Bu gün möhtərəm Prezidentimiz tərəfindən təhsilə göstərilən diqqət və qayğı, eləcə də ölkədə yaradılan sağlam rəqabət mühiti fonunda dövlət təhsil ocaqları ilə yanaşı özəl tədris müəssisələri də dünya təhsil sisteminə inteqrasiya etməkdədir. Bu inteqrasiya kontekstində Sizin rəhbərliyinizlə Xəzər Universiteti ölkəmizi layiqincə təmsil edən ali təhsil ocaqları sırasındadır. Sevindirici haldır ki, Universitet Azərbaycanda bakalavr, magistr və doktor dərəcələri üzrə təhsil verən ilk tədqiqat yönümlü özəl ali məktəb olmaqla yanaşı, diplomları Avropa və Amerikanın aparıcı universitetləri tərəfindən tanınan təhsil müəssisəsidir.

Xəzər Universitetinin rəhbərliyi, professor-müəllim heyəti və tələbə kollektivinə

Hörmətli müəllimlər!

Əziz tələbələr!

Azərbaycanın ilk özəl, cyni zamanda nüfuzlu ali təhsil müəssisələrindən olan Xəzər Universitetinin 20 yaşı tamam olur. Bu münasibətlə hamınızı səmimi-qəlbdən təbrik edirəm.

Xəzər Universiteti yarandığı vaxtdan bu günə qədər böyük bir yüksəliş yolu keçmişdir. Universitetin elmi-pedaqoji potensialı güclənmiş, maddi-texniki bazası möhkəmlənmiş, təlim-tədris və mütəxəssis hazırlığı işi xeyli təkmilləşmişdir.

Çox fərəhləndirici haldır ki, Universitet həmişə axtarışdadır, təhsil sahəsində dünya təcrübəsində olan yeniliklərə həmişə həssaslıqla, yaradıcılıqla yanaşır, dünyanın nüfuzlu ali təhsil müəssisələri ilə faydalı əməkdaşlıq qurur, təhsil, müəllim və tələbə mübadiləsi əlaqələri həyata keçirir.

Universitetinizin təhsil və kadr hazırlığı sahə-

Təsadüfi deyil ki, son illər Universitetin maddi-texniki bazasının yeni texnologiyalar əsasında təkmilləşdirilməsi ali məktəbdə təhsilin səviyyəsinin daha da yüksəlməsinə zəmin yaratmışdır.

Əldə olunan uğurlarda tədris mərkəzinin qurucusu və rəhbəri kimi Sizin səmərəli fəaliyyətiniz danılmazdır. Əminik ki, rəhbərlik etdiyiniz təhsil ocağı bundan sonra da öz şərəfli ənənəsini davam etdirəcək və ölkəmiz üçün vacib olan sahələr üzrə yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması istiqamətində öz töhfələrini verəcəkdir.

Hörmətli rektor!

Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyi münasibətilə bir daha Sizi ürəkdən təbrik edir, Sizə və rəhbərlik etdiyiniz kollektivə yeni uğurlar arzulayıram.

Hörmətlə,

Rabitə və İnformasiya
Texnologiyaları naziri,
akademik Əli Abbasov

sindəki uğurları beynəlxalq səviyyəli mütəxəssislər tərəfindən etiraf olunur.

Xəzər Universiteti ölkədə tədrisin həmçinin ingilis dilində aparıldığı ilk ali təhsil müəssisələrindəndir. Bu isə tələbələrə müasir dərslərdən istifadə etməyə, təhsillərini xaricdə davam etdirməyə, nüfuzlu xarici alim-pedaqoqların Universitetdə dərs deməsinə əlverişli imkanlar yaradır. Bütün bu nailiyyətlərinə görə Xəzər Universiteti həm ölkəmizdə, həm də xaricdə kifayət qədər yüksək nüfuz-reyting qazanıb.

Hörmətli müəllimlər, əziz tələbələr! Bir daha Sizi Universitetinizin 20 illik yubileyi münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hamınıza möhkəm cansağlığı, fəaliyyətinizdə daha yüksək uğurlar arzu edirəm.

Tələbə Qəbulu üzrə

Dövlət Komissiyasının kollektivi adından

M. Abbaszadə

Xəzər Universitəsi Rəyasət Heyətinin sədri Cənab Hamlet İsxanlıya

Hörmətli sədr!

İlk özəl ali təhsil ocağı kimi Azərbaycanda fəaliyyətə başladığı gündən təhsildəki keyfiyyəti əsas meyar olaraq ələ alan Xəzər Universitəsinin 20 illiyi münasibətilə başda Siz olmaqla universitetinizin quruluşundan bu günə qədər əməyi keçən bütün professor və müəllim heyətinizi səmimi-qəlbdən təbrik edir, bundan sonrakı fəaliyyətlərinizdə yeni-yeni nailiyyətlər arzu edirik.

Ən dərin hörmətlərimlə,

Murat Bakir
TUSİAB İdarə Heyətinin sədri

"XƏZƏR"Ə TƏBRİKLƏR

Xəzər Universitetinin təsisçisi və prezidenti, professor Hamlet İ saxanlı

Hörmətli Hamlet müəllim!

Azərbaycanda ilk özəl ali məktəb olan Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyi münasibətilə Sizi, rəhbərlik etdiyiniz universitetin professor-müəllim heyətini və tələbə kollektivini Azərbaycan Texniki Universitetinin kollektivi və şəxsən öz adımdan səmimi-qəlbdən təbrik edirəm.

Xəzər Universiteti Azərbaycanda bakalavr, magistr və doktor dərəcələri verən ilk tədqiqat yönümlü özəl ali məktəbdir. Bu Universitetin diplomları Avropa və Amerikanın aparıcı universitetləri tərəfindən tanınır. Xəzər Universiteti həmçinin Boloniya prosesinin tərkib hissələrindən biri olan kredit təhsil modelini Azərbaycanda tətbiq edən ilk ali məktəbdir.

Xəzər Universitetinin əsas özəlliklərindən biri burada tədrisin əsas hissəsinin ingilis dilində aparılması, tələbələrin müasir dərslərdən istifadə etməsi, təhsillərini xaricdə davam etdirmək imkanlarının olması və xaricdən gələn müəllimlərin effektiv dərslər aparmasıdır. Xəzər Universiteti Respublikamızın özəl ali məktəbləri içərisində yüksək nüfuza malikdir. Elə bu səbəbdən də universitetdə azərbaycanlılarla yanaşı ABŞ, Norveç, Hindistan, Pakistan, İran, İraq, Türkiyə, Misir, Nigeriya, Anqola, bir sıra MDB ölkə-

lərindən əcnəbi tələbələr təhsil alır.

Universitetdə çalışan 200-dən çox professor-müəllim heyətinin böyük əksəriyyəti xaricdə təhsil almış və ya təcrübə keçmiş yerli, eləcə də xaricdən dəvət olunmuş mütəxəssislərdir. Buna görə də Xəzər Universitetində təhsildə keyfiyyəti və beynəlxalq standartları təmin etmək mümkün olmuşdur.

Hörmətli Hamlet müəllim!

Rəhbərlik etdiyiniz Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyi münasibətilə Sizi bir daha ürəkdən təbrik edir, Ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunun layiqli davamçısı, ölkə Prezidenti İlham Əliyev cənablarının rəhbərliyi altında müstəqil Azərbaycanımızın daha da inkişaf etdirilməsi yolunda, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanması istiqamətində apardığımız işlərdə və eyni zamanda yüksək ixtisaslı gənc mütəxəssislərin hazırlanması sahəsindəki fəaliyyətinizdə Sizə yeni-yeni nailiyyətlər diləyirəm.

Hörmətlə,

Havar Məmmədov,

Azərbaycan Texniki Universitetinin rektoru,
texnika elmləri doktoru,
professor

Xəzər Universitetinin təsisçisi,

Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İ saxanlıya

Hörmətli Hamlet müəllim!

Azərbaycanın ilk özəl ali təhsil müəssisələrindən biri olan Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyi münasibətilə Sizi, təsisçisi olduğunuz universitetin professor-müəllim heyətini və tələbə kollektivini səmimi-qəlbdən təbrik edirəm.

Xəzər Universiteti bütün bu illər ərzində doğru Azərbaycanımızın adını daim yüksək tuta biləcək savadlı, müasir dünyagörüşlü, yüksək səviyyəli ixtisaslı kadrların hazırlanması üçün ciddi səy göstərmiş və tədris prosesinin düzgün təşkili sayəsində məqsədlərinə nail olmuşdur. Universitet, eyni zamanda, beynəlxalq layihə və proqramlarda iştirak, dünyanın aparıcı universitetləri ilə müəllim və tələbə mübadiləsi sahələrində əsaslı nailiyyətlər əldə etmiş, böyük nüfuz qazanmışdır. Xəzər Universiteti bu gün həm Azərbaycanda, həm də ölkəmizdən kənar özünəməxsus yeri, xüsusi çəkisi olan ali təhsil müəssisələrindəndir.

Universitetin İspaniyanın məşhur Elmi Tədqiqat Mərkəzinin cari il üçün tərtib etdiyi "Webometrics" reytingində dünyanın 6 min ən yaxşı universiteti sırasına daxil edilməsi deyilənlərə əyani sübutdur.

Xəzər Universitetinin Azərbaycanın hərtərəfli inkişafına və ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun daha da artmasına xidmət edən bu uğurları hər bir azərbaycanlı kimi bizi də ürəkdən sevindirir. Əminik ki, universitetin peşəkar kollektivi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında təhsilin, elmin inkişafı istiqamətində həyata keçirilən strateji əhəmiyyətli proqram və layihələrin uğurla gerçəkləşdirilməsinə əvəzsiz töhfələr verəcəkdir.

Hörmətlə,

Cəfər Cəfərov,

Azərbaycan Turizm İnstitutunun rektoru

"XƏZƏR"Ə TƏBRİKLƏR

Hörmətli Hamlet müəllim!

Sizi və Sizin simanızda rəhbərlik etdiyiniz Xəzər Universitetinin bütün kollektivini və tələbələrini Universitetin yaradılmasının 20 illik yubileyi münasibətilə təbrik edirəm.

Sizin təsisçiliyinizlə Xəzər Universiteti 1991-ci ildə Azərbaycanda ingilisdilli bakalavr, magistr və doktor dərəcələri verən ilk tədqiqatçıyönümlü özəl ali məktəb kimi fəaliyyətə başlamışdır.

Xəzər Universiteti müxtəlif tədris formalarını əhatə edən çoxpilləli təhsil kompleksi olmaqla yaranmış vaxtdan bəri ötən müddət ərzində ali təhsilin və elmin tərəqqisi naminə əvəzsiz xidmətlər göstərərək ən qabaqcıl ali təhsil ocağı kimi bütün dünyada tanınmaqdadır.

Bu gün ümummilli lider Heydər Əliyev ideyalarının layiqli davamçısı - Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən imzalanmış fərman və sərəncamlar respublikamızın ali təhsil sisteminə islahatların sürətlənməsinə güclü təkan vermiş, ali təhsilin yeni inkişaf mərhələsinə çıxmasına

Hörmətli Hamlet müəllim İsxanlı!

Sizi, rəhbərlik etdiyiniz kollektivi və tələbələrini - Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyi münasibətilə səmimi-qəlbədən təbrik edirik!

Xəzər Universiteti Azərbaycanın müstəqilliyi dövründə özəl elm və təhsil sektorunda böyük nüfuzla malik bir təhsil ocağıdır. Biz universitetinizin qısa bir müddətdə böyük uğurlar əldə etdiyinin şahidi olmuşuq. Siz öz çalışmalarınızla kiçik imkanlarla böyük uğurları qazanmağın mümkün olduğunu isbatlamısınız. Nə yaxşı ki, Xəzər Universiteti var, onun peşəkar tədris komandası, məzunları, tələbələri var.

Biz inanırıq ki, lap yaxında Xəzər Universitetinin

imkanlar açmışdır.

Mövcud olduğu illər ərzində müxtəlif beynəlxalq şirkətlərin rəyi və reytinglərinə əsasən ölkədə ilk özəl ali təhsil müəssisəsi olan Xəzər Universiteti Azərbaycanın, Qafqazın, Mərkəzi Asiya, Yaxın Şərqi və Şərqi Avropanın ən yaxşı ali məktəblərindən biri olaraq qiymətləndirilmişdir.

İnanırıq ki, bundan sonra da Xəzər Universiteti ali təhsildə müasir, güclü elm və mədəniyyət ocağı kimi öz liderliyini qoruyub saxlayacaq, Universitetin bu pilləyə yüksəlməsində fədakar və əvəzsiz əməyi olan professor-müəllim heyətinin peşəkar fəaliyyəti digər ali təhsil ocaqları üçün bir nümunə olacaqdır.

Bir daha Xəzər Universitetinin yaradılmasının 20 illik yubileyi münasibətilə Universitetin müəllim-professor heyətini ürəkdən təbrik edir və kollektivinizə gələcək işlərdə uğurlar arzulayıram.

Hörmətlə,
S. Şərifov,
Maliyyə naziri

adı dünyanın aparıcı təhsil ocaqlarının sırasında çəkiləcək. Burada hazırlanmış peşəkar mütəxəssislər ölkəmizin hüdudlarından çox-çox uzaqlarda da rəğbətlə qarşılanırlar.

Sizə və Xəzər Universitetinin bütün kollektivinə bu çətin və şərəfli fəaliyyət yolunda uğurlar arzulayırıq, yüksək təhsillə bağlı xeyallarınızın gerçəkləşəcəyinə inamımızın sonsuz olduğunu bilmənizi istəyirik!

Hörmətlə,
Asim Mollazadə

Demokratik İslahatlar Partiyasının sədri,
Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı

ANKARA VƏ İSTANBULA İŞGÜZAR SƏFƏR

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı və universitetin rektoru professor Con Rayder aprelin 4-8-də Türkiyənin Ankara və İstanbul şəhərlərində rəsmi görüşlər keçirdilər. Aprelin 4-də onlar TUBİ-TAK-ın başkanı, professor Nüket Yetiş, eyni gün Orta Doğu Texniki Universitetinin (ODTİ) rektoru professor Ahmet Acar və universitetin müvafiq de-

kanları, aprelin 5-də Turqut Özal Universitetinin prorektoru professor Sacit Adalı, aprelin 6-da Türkiyə Anayasa Məhkəməsinin Genel Sekreteri Mehmet Oğuz Kaya və aprelin 7-də İstanbul Texniki Universitetinin rektoru professor Məhəmməd Şahinlə görüşdülər. Görüş zamanı hər iki tərəfi maraqlandıran məsələlər müzakirə edilmişdir.

KEÇMİŞİN FƏLSƏFƏSİ VƏ YA TARİX NECƏ YAZILIR?

Əvvəli jurnalın 284-cü (aprel 2010), 286-287-ci (iyun 2010 - iyul 2010),
288 - 295 - cü (sentyabr 2010 - aprel 2011) nömrələrində

Hamlet İSAXANLI



Keçmiş keçib gedib. Bu, məntiqi cəhətdən həqiqət olsa da, o qədər də sadə həqiqət deyil. Keçib gedən bizim keçmişimizdir, biz o keçmişdən əmələ gəlmişik. Kimliyimizi, mahiyyətimizi o keçmişsiz təsəvvür etmək mümkün deyil. Biz öz keçmişimizə bağlıyıq. Biz keçmişimizin davamıyıq.

Bəşəriyyətin keçmişi necə olub? Bu barədə əfsanələr, miflər və tarix söz deyir. Tarix daha dəqiq məlumat verməyə çalışır. Əslində, biz keçmişi tam deyil, tarixin bizə söylədiyi qədər bilirik. Başqa sözlə desək, tarixin məzmunu keçmiş haqqında bildiklərimiz və öyrənib yazdıqlarımızdan ibarətdir. Tarixin məzmunu və tutumu ayrı-ayrı şəxslərin, tarixçilərin yazıb toplaya bildiyi qədərdir. Tarix subyektivdir, nisbidir, tarix yazanların iradəsindən, ideyasından, şəxsiyyətindən, gücündən müəyyən dərəcədə asılıdır.

Keçmişin təbiəti və ruhu nədir? Keçmiş necə dərk olunur? Bəlkə keçmiş kəşf olunur? Keçmişin dərkində subyektivlik varsa, keçmişi öyrənən tarix nədir, elmdir, yoxsa sənət? Tarixi subyektiv edən hansı amillərdir? Tarix gözəldir; bu

gözəllik öz heyranlarını yoldan, başdan çıxarmır, tarix təhlükə törədə bilərmə? Tarix necə yazılır və ya necə yazılsa yaxşıdır?

Bu və buna bənzər suallar tarixin fəlsəfəsinə aiddir. Bu yazı keçmişdə baş verənlərin dərkilə məşğul olan tarixin mahiyyəti haqqındadır. Elm və sənətin qovşağında yer tutan tarixin fəlsəfəsi, çox güman ki, tək tarixçilərə və filosoflara deyil, bəşəri düşüncələrə dalan hər kəsə maraqlıdır.

Tarixdə dövlət və hakimiyyət fəlsəfəsi.

Avropa - orta əsrlər

“Qaranlıq çağ” adlanan dövrdən sonra canlanmağa başlayan Avropa siyasi və iqtisadi, elmi və mədəni cəhətdən ondan qat-qat güclü olan, bir mənada dünyanın mərkəzi sayılan İslam aləmi ilə həm savaşı, həm də ticarət edir, əlaqələrini genişləndirirdi. 11-ci əsrdən başlayaraq avropalılar (şimal, cənub, slavyanlar) əsasən xammal, o cümlədən qul satır, müsəlmanlardan lüks mallar, kağız, şəkər (“şirin duz”) kimi sənaye məhsulları alırdılar. Avropa-İslam ticarət əlaqələri get-gedə daha çox Venetsiya, Genuya və digər İtaliya şəhərləri vasitəsilə baş verirdi. Avropalıların həyat tərzini və mədəni səviyyəsinin yüksəlməsində Xaç (səlib) yürüşləri zamanı İslam dünyası ilə birbaşa təmas da rol oynadı. Monqol imperiyasının yaratdığı və qlobalizasiya kimi qiymətləndirilə bilən açıq dünya sistemi-Pax Mongolica, geniş və rahat səyahət imkanları kiçik Avropanın nəhəng və güclü Asiya ilə tanış olmasına şərait yaratmışdı. İnsanlar, qida və sənaye malları, texnologiya və ideyalar sərbəst hərəkət edir, dünya bir-birindən, xüsusilə Avropa Şərqdən öyrənirdi.¹

Avropa həm iqtisadi, həm də elmi-mədəni cəhətdən irəliləməkdə idi. Avropanın əsas bilik, elm və sənət yolu ərəbcədən latıncaya və sonra yerli avropa dillərinə tərcümədən ibarətdi (xüsusilə 12-ci əsrdə). Tər-

cümə üçün kitabların seçilməsi əsasən İberiya yarımadasında (əl-Əndəlüs) baş verir, bu işdə İtaliyanın liman şəhərləri və Bizans da müəyyən rol oynayırdı. Riyaziyyat, astronomiya, tibb, fəlsəfə və digər elmlər sənət sahələri ərəbcədən tərcümələr əsasında öyrənilirdi. Yunan qaynaqlarının çoxu da ərəbcədən tərcümə olunmaqla yanaşı müsəlman alim və filosoflarının şərhində özünə yol açırdı. İbn Sina və İbn Rüşd Avropa elm adamları arasında və universitetlərdə ən çox oxunan müəlliflər idi.

Avropada ilk universitetlər 13-cü əsrdə quruldu (formal olaraq 12-ci əsrin sonları demək olar); Bologna, Salerno, Paris, Montpellier, Oxford, Cambridge, Padova universitetləri hüquq, ilahiyat və ya tibbə önəm verməklə digər sahələrə də nüfuz edir, fəlsəfə və liberal sənətlər (dil, tarix, riyaziyyat, təbiət elmləri) də universitet təhsilində yer tuturdu. 15-ci əsrdə Avropa, demək olar ki, universitetləşmişdi. Avropada 15-ci əsrin ortalarında başlanan kitab çapı qısa zamanda böyük vüsət qazandı, ilk əlli ildə çap olunan kitabların sayı iyirmi milyon ətrafında idi! Odlu silahların sürətlə təkmilləşdirilməsi də Avropanı irəli apardı. 15-ci əsrin axırları və 16-cı əsrdə avropalılar Amerikanı kəşf etdilər, Afrikanı dəniz yolu ilə aşib Asiyanın uzaq guşələrinə vardılar. Avropa dünyanı fəth etməyə və koloniyalaşdırmağa girişdi.

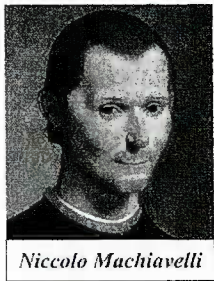
14-15-ci əsrlərdə Qərbi Avropada təhkimçilik hü-

¹Ronald Findlay and Kevin H. O'Rourke. Power and Plenty. Trade, War, and the World Economy in the Second Millennium. Princeton University Press, 2007

ququ, demək olar ki, ləğv olundu (bunu, feodalizmin zəifləməsi ilə eyniləşdirmək mümkündür), Mərkəzi və Şərqi Avropada isə, əksinə, təhkimçilik güclənəcək və bunun ləğvi çox uzun sürəcəkdi – müxtəlif bölgələrdə fərqli zamanlarda, ta 19-cu əsrin ortalarına qədər.

İncəsənət və mədəniyyətin çiçəkləndiyi Renesans, protestant kilsənin təsisilə başlanan Reformatiya - dini inqilab, onun ardınca başlanan inkvizisiya, dini savaş və qırğınlar, Maarifçilik (Enlightenment, Aydınlatma), Romantizm kimi böyük cərəyanlar və hadisələr Avropanın ideyalar aləminin mürəkkəbliyini və rəngarəngliyini nümayiş etdirir. Kopernik, Kepler, Qaliley, Newton, Leibniz, W. Harvey, A. Leeuwenhoek kimi şəxslər çağdaş elmi inqilabın - fizika, astronomiya, riyaziyyat, tibb və biologiyanın əsaslarını qoydular. Elmin inkişafı dünyagörüşünün genişlənməsinə, iqtisadiyyatın, texnologiya və sənayenin, fəlsəfə və mədəniyyətin inkişafına da həlledici təsir göstərdi.

Orta əsrlər Avropasında dövlət və hakimiyyət fəlsəfəsini çağdaş zamanın başlanğıcı sayılan Fransız inqilabına və rəşonalizmlə empirizmi birləşdirməyə çalışan maarifçi Kant fəlsəfəsinə qədər təhlil edəcəyik. Sonrakı dövr ayrıca və sonralar şərh olunacaq.



Niccolò Machiavelli

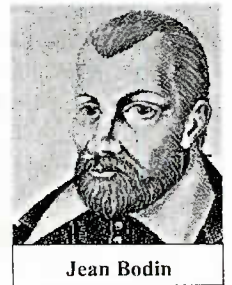
Siyasi tarixin böyük siması - **Niccolò Machiavelli** (1469 - 1527) "Hökmdar" (Il Principe) əsərində (1513-də yazılıb, 1532-də çap olunub) mənəviyyatı siyasətlə bərabər tutmağa çalışan və göylərdə, gerçəklikdən uzaqda dolaşan nəzəriyyə və fərziyyələri buraxıb yer üzünə qayıtmağı tövsiyə etdi, siyasətin əsasında mənəviyyatın deyil, maraqların, xüsusilə dövlət marağının dayandığını irəli sürdü. Siyasi realizmi siyasi idealizmə qarşı qoydu, siyasətin sərt üzünü açıb göstərdi.

"Hökmdar"ın bir sıra müddəalarına nəzər salaq.² İnsan acgözdür, gözü doymur və bu onu təcavüzə sürükləyir. Deməli, güclü hökmdara ehtiyac var. Siyasətin məqsədi hakimiyyəti, yəni sabitliyi qorumaqdır. "Dövlətin iki mühüm təməli var: yaxşı qanunlar və güclü hərbi qüvvə". Hökmdar qanuna, əxlaqa tabe deyil, o özü qanun və əxlaq normaları yaradır. "Yüksək meyarlar naminə şər işə, yamanlığa bəraət qazandırılıla bilər". "Bütün hərəkətlərində yaxşı olmağa can atan adam dağılıb iflas olacaq". Hökmdar tülkü kimi bic, şir kimi qəddar, qaniçən olmalıdır, lakin bu sifətlərini gizlətməli, üzdə başqa cür görünməlidir; bu maskalanma təbliğat vasitəsilə həyata keçirilir.

Hökmdar "dinə kömək edən hər şeyi həvəsləndirib himayə etməlidir (dini uydurma və yalan hesab etsə belə)". Machiavelli dinin səbr etməyə çağırıldığını deyir və belə nəticəyə gəlir: "insanlar qisas almağı deyil, cənnət naminə hər şeyə tab gətirməyi üstün tutanda, əclafaların qarşısında geniş və təhlükəsiz meydan açılır". Qarşdakını əzəndə sonadək əzmək lazımdır ki, cavabını verə bilməsin. "Əgər rəiyyətə əziyyət vermək gərəkersə, bunu elə etmək lazımdır ki, onların əllərində heç bir qisas imkanı qalmasın".

Machiavellinin qısaca "Müləhizələr" adlandırılan və ölümündən sonra çap olunmuş digər əsəri daha liberal xarakter daşıyır.³ Məsələn, konstitusiya idarəetmədə tək hökmdara deyil, kübarlara və xalqa da yer verməlidir. Bu halda hakimiyyət güclü və davamlı olur. J.J. Rousseau da daxil olmaqla bir sıra tədqiqatçılar Machiavellinin respublika tərəfdarı olduğunu və digər əsərlərindəki liberalizmi əsas götürərək "Hökmdar" əsərini satira kimi qəbul edir, "Müləhizələr"ın onun baxışlarını daha düzgün əks etdirdiyini deyirdilər.

Fransız filosofu, hüquqçu, tarixçi və iqtisadçı, siyasətçi və siyasətşünas **Jean Bodin** (1529/30-1596) "Les six livres de la Republique" (Dövlət haqqında altı kitab) adlı sanballı əsərində (1576) dövlət və hakimiyyət haqqında maraqlı və çox fərqli şərhlərə meydan açan nəzəriyyə yaratmışdır. Dövlət suverenliyi konsepsiyasının müəllifi sayılan J. Bodinə görə dövlətin əmələ gəlməsi bəşəriyyətin iqtisadi, sosial və tarixi inkişafının zirvəsidir. Həyatı tənzimləyən üç növ məhdudiyət, yəni qanun var: Allahın müəyyən etdiyi qanunlar, təbiətin verdiyi təbii qanunlar və suveren dövlətin daxil etdiyi insan qanunları. Tarix də belədir, üç növ tarix var: ilahi (dini) tarix, təbiət tarixi və bəşər tarixi. İlahi və təbii qanunlar istisna olmaqla dövlətin suveren hakimiyyəti mütləqdir ("suveren prins ancaq Allah qarşısında cavabdehdir"). İnsanın müqavimət hüququ var, ancaq bunu silahsız etmək lazımdır! Suverenlik - daxilə mütləq siyasi hakimiyyət, xaricdə müharibə aparmaq və beynəlxalq münasibətlər qurmaq hüququdur. Dövlətin məqsədi daxili sülhə, ədalət və sosial harmoniyaya nail olmaq, xarici düşmənləri dəf etməkdən ibarətdir.



Jean Bodin

Siyasi və dini böhranları aradan qaldırmaq üçün ən uyğun hakimiyyət növü monarxiyadır. Monarxin öz hakimiyyətini sonrakı monarxa ötürmək haqqı var. Bir adamın idarə etdiyi dövlət-monarxiya, az say-

²The Prince by Niccolò Machiavelli. Translated by W.K.Marriot,2006. <http://www.gutenberg.org/ebooks/1232> və ya "Государь" Никколо Макиавелли. <http://ilprincipe.ru/>

³Discourses on the First Decade of Titus Livius by Niccolò Machiavelli. <http://www.gutenberg.org/ebooks/10827>

da adamın hakimiyyəti - aristokratiya, bütün xalqın idarə etdiyi quruluş - demokratiyadır. Kralı nə hüquqi, nə silah gücü ilə devirmək olmaz. Despotik monarxiya qanuni, tiraniya isə qeyri-qanunidir, tiraniya ilahi və təbii qanunlara ziddir. O, maraqlı fikrə gəlir: yaxşı monarxiyanın içində demokratiya da, aristokratiya da var (!?). Sərvətindən, mənşəyindən asılı olmadan hamıya layiq olduğu vəzifəni verən monarxiya – demokratiya deməkdir. Və ya az sayda kübar, zəngin, xeyirxah insana yüksək vəzifə və hakimiyyət verən monarxiya elə aristokratiya deməkdir.

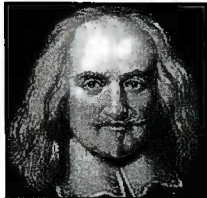
J. Bodin iqtisad və maliyyə sahəsində, ticarət və qiymətin əmələ gəlməsi məsələsində orijinal ideyaların müəllifidir. Sosial konfliktlərin qaynağı sərvətin qeyri-müntəzəm bölgüsüdür. Bununla yanaşı xüsusi mülkiyyət dövlətin dayacağıdır. Azad ticarət mühümdür, lakin dövlət iqtisadiyyata və maliyyə siyasətinə müdaxilə edə bilər. J. Bodin dini dözümlülük (tolerantlıq) məsələsini qoymuşdu. İnsanın dini və Allahı seçmək hüququ var. Ölümündən sonra üzə çıxan əsərində, o, İslam da daxil olmaqla, müxtəlif dinləri xeyriyyəçiliyə və dinc yanaşı yaşamağa səsləyirdi.

Çox mürəkkəb və çox təhlükəli dövrdə yaşayan, buna baxmayaraq hər sahədə tarazlıq axtaran J. Bodin kralların ilahi haqlarını, mütləq hakimiyyəti (absolyutizmi) əsaslandırır şəxs kimi tanınır. Lakin bunun birtərəfli baxış olduğunu deyənlər də var. Bodinin yaşadığı dövr Fransada dini ekstremizm, protestantlarla (huqenotlarla) katolik kilsəsi arasında savaş və qırğın dövrü, cadugərlik iddiası ilə çoxsaylı insanların təqib olunduğu və öldürüldüyü bir dövr idi.⁴

1688-ci il Məşhur İngilis İnqilabı və 1689-cu ilin İngilis haqlar haqqında qanun layihəsi (Bill of Rights) İngiltərədə Parlament demokratiyasının və monarxların mütləq, ilahi gücünün məhdudlaşdırılmasının başlanğıcı sayılır. 18-ci əsrin sonlarında baş verən Fransız inqilabı isə dünyada mütləqiyyətə hücumu gücləndirəcək, liberal demokratiyaya və dinin təsirinin azalmasına, dünyəviliyə yol açacaqdı.

Thomas Hobbes (1588-1679)

“Leviatan” əsərinin (1651) adını fəvqəladə gücə malik dəniz nəhənginin adından götürmüş və burada dövlətin cəmiyyətin varlığında və inkişafında fəvqəladə rolunu ortaya qoymağa çalışmışdı.⁵ Təbii vəziyyətdə (dövlət yaranandan əvvəl) yaşayan ibtidai insanlar əqoist və bir-birinə qarşı aqressiv idilər, “hamı hamı əleyhinə savaş halında idi”. Bu ölüm-dirim



Thomas Hobbes

vəziyyətindən yeganə çıxış yolunu öz hüquqlarının bir hissəsindən imtina etmək haqqında razılığa gəlib onları dövlətə verməkdə gördülər. Yəni qorxu insanları dövlət təşkil etməyə yönəltdi; T. Hobbes qorxunu rəqabət və şöhrət hisslərindən daha güclü sayır. Beləliklə, insanlar *könüllü surətdə* öz aralarında bir *ictimai müqaviləyə* gəldilər (dövlət qurub vətəndaş oldular). Holland hüquqçusu **Hugo Grotius** (1583-1645) eyni nəticəyə fərqli tərəfdən gəldi: insanlar təbii vəziyyətdə ünsiyyət qurmuşdular və bu, dinc və yanaşı yaşamaq üçün bir növ dövləti əvəz edirdi. Sonra əkinçilik, maldarlıq və sənətkarlıq və onlarla yanaşı xüsusi mülkiyyət əmələ gəldi. Bu andan insanlar bir-birinin malına göz dikdilər, savaşıdılar. Nəticədə könüllü surətdə dövlət qurmaq fikrinə gəldilər. İbn Xəldun dövləti könüllü ictimai müqavilənin nəticəsi deyil, güclülərin öz mal-dövlətini qorumaq üçün düşündüyü bir vasitə hesab edirdi.



Hugo Grotius

Ali hakimiyyət (şəxs-monarx və ya bir qrup insan - məclis) *suveren* adlanır. Hobbes suverenin hakimiyyətini mütləq və bölünməz sayır. Suveren mülki, hərbi, hüquqi və dini qüvvələrə nəzarət etməlidir. Vətəndaş yalnız özünümüdafiə məqsədilə müqavimət göstərə bilər. T.Hobbes dövlət hakimiyyətinin qeyri-məhdud olmasını əsaslandırır, digər tərəfdən isə dövlətin əsas vəzifəsinin öz təbəələrinin xoşbəxtliyini təmin etmək olduğunu deyir. Dövləti daxiləndə digərin səbəblər arasında aşağıdakılar qeyd oluna bilər: suverenin hüquqlarını məhdudlaşdırmaq, onu mülki qanunlara tabe etmək; ali hakimiyyətin bölüşdürülməsi; dünyəvi hakimiyyətin dini hakimiyyətdən ayrılması; hamıya verilən xüsusi mülkiyyət hüququ.

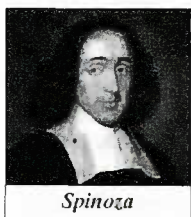
Hugo Grotius “Hərb və sülh hüququ haqqında” əsərində (1625) beynəlxalq hüququn təməl əsaslarını sistemli şəkildə verməyə, onu ümumbəşəri dəyərlər üzərində qurmağa çalışmışdı.⁶ Xalqlar da insanlar kimi bütün işlərində təbii olaraq öz xeyrini güdür, lakin bu zaman digər xalqlara ziyan vurmaq olmaz. Başqa xalqların hüquqlarını tapdayan xalq “öz rahat gələcəyinin əsaslarını həmişəlik sarsıtmış olur”. H. Grotius ədalətli və ədalətsiz müharibə anlayışlarını hüquqi cəhətdən təhlil etmişdi. Hobbes və Grotius Allahın bəşər tarixini yaratmağı, dövlət qurmağı, qanunlar verməyi (təbii hüququ) insanların öz öhdəsinə buraxdığını qeyd edirdilər. Grotiusa görə “təbii hüquq o dərəcədə sarsılmazdır ki, hətta Allah tərəfindən dəyişdirilə

⁴1. Stanford Encyclopedia of Philosophy; 2010. 2. Jean Bodin. Six Books of the Commonwealth. Oxford: Blackwell, 1955. Abridged and translated by M.J. Tooley. (Online: <http://www.constitution.org/bodin/bodin.htm>)

⁵Leviathan by Thomas Hobbes. <http://www.gutenberg.org/ebooks/3207>

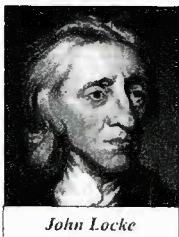
⁶The Online Library of Liberty. Hugo Grotius. The Rights of War and Peace. http://oll.libertyfund.org/?option=com_staticxt&Itemid=28&a=g

lə bilməz". Hobbes kilsənin dünyəvi hakimiyyətə təbə olmasını istəyirdi.



Spinoza

Spinoza (1632-1677) dövlət və siyasət haqqında görüşlərini 1670-ci ildə nəşr olunmuş "Tractatus Theologico Politicus" və 1675-də yazılmış, yarımçıq qalmış və ancaq ölümündən sonra 1677-ci ildə nəşr olunmuş "Tractatus Politicus" əsərlərində şərh etmişdir. Bibliyanın tənqidi ilə yanaşı birinci əsərdə əsas məqsədin fəlsəfəni dindən ayırmaq olduğunu qeyd edir. Spinoza dinin ruhi rəhbərlik, mülki hüquqa hörmət aşılınması, sevgi və xeyirxahlıq duyğularının, vətəndaş həmrəyliyinin gücləndirilməsi kimi müsbət sosial rol oynaması hallarını qeyd edir. O, siyasi fikirlərinə görə T. Hobbes'ə yaxındır, lakin mütləq hakimiyyəti qəbul etmir, fikir müxtəlifliyini, söz azadlığını vacib sayırdı. İnsanlar öz təbii vəziyyətlərində qanun, vicdan və əxlaq anlayışları ilə tanış deyildilər, onlarda vətəndaşlıq hissi yoxdu və onlar, təbii olaraq, yalnız öz mənafeələrini düşünə bilirdilər. İnsanlar cəmiyyətin deyil, təbiətin qanunları ilə yaşayırdılar. Sonra insanlar arasında qarşılıqlı kömək və mübadiləyə ehtiyac yarandı, ortaq arzu və ümid onları birliyə çağırırdı, "insanlar təbiətin özü tərəfindən təşkilatlanmaya sövq edilir". Dövlət insanları məhdudlaşdırmaq və qorxutmaq üçün deyil, əksinə, onları qorxudan azad edir, "əslində, dövlətin son məqsədi azadlıqdır". T. Hobbes "sülh savaşın olmamasıdır" deyir. Spinoza isə sülhü düşüncələrin ittifaqı, razılığı, düşüncə gücünə əsaslanan xeyir, xassə kimi qiymətləndirir, "ən yaxşı dövlət insanların harmoniya içində yaşadığı dövlətdir". Spinoza suverenin mütləq hakimiyyətini çox orijinal, riyazi düşüncə ilə məhdudlaşdırır: "mənim Hobbes ilə fərqi [...], mənə görə: dövlətin suverenin öz subyekti üzərində tək haqqı-hüququ onun (suverenin) həmin subyektlə müqayisədə artıq olan qüvvəsinə mütənəsibdir". Spinoza demokratik ünsürlərə malik monarxiya və aristokratiyanı, həmçinin ayrıca demokratiyanı qiymətləndirir, "demokratiyada hökumətin ağılsız davranması təhlükəsi azdır" deyir, lakin təbiətən bərabər olmayan insanlar arasında bərabərlik axtarmağın mənasız bir iş olduğu üzərində də xüsusi dayanır.⁷



John Locke

John Locke (1632-1704) ilkin liberalizmin daha irəli getdiyi İngiltərədə (ikinci belə ölkə Hollandiya idi) "hər kəs istədiyi şəkildə yaşasın" və hamı bərabər hüquqlara malikdir - te-

zislərini müdafiə edirdi. Lakin iki istisnamı da qeyd edir: hər kəsin Allahu tanıması zəruridir və öz ölkəsində digər bir gücü-Papanı qəbul etmək (yəni katoliklik) doğru deyil. Dövlət dinə, din dövlət işinə müdaxilə etməməlidir. Vətəndaşlıq haqqı toxunulmazdır. Locke dövlətin sülhü təmin etməsi ilə yanaşı, Hobbesdən fərqli olaraq, dövlət güclərinin ikiye - qanunvericiliyə və icra hakimiyyətinə ayrılmasını zəruri sayır. İnsan haqlarını, ən başlıcası da mülkiyyət haqlarını qoruya bilməyən və ya pozan dövlətə qarşı üsyan etmək qanuna zidd deyil. Lakin dövlət iqtisadi bərabərlik siyasəti yürütməməlidir. Dövlət ticarət və sənaye üzərində nəzarət etməməli, amma sahibkarları başqa dövlətlərin iqtisadi müdaxiləsindən qorumalıdır. Dövlət müəyyən qaydalar çərçivəsində (konstitusiyaya) əksəriyyət tərəfindən idarə olunmalıdır.

Dövlət fərdlər arasında bağlanan ictimai müqavilə nəticəsində yaranıb (Hobbes kimi), lakin bu, böyük savaşları önəlmək üçün deyil, öz təbii, idraka əsaslanan maraqlarını təmin etmək və azad yaşamaq naminədir. Dövlət yaradıb birləşən insanların başlıca və ən vacib məqsədi öz mülkiyyətlərini qorumaqdır. Pulun daxil edilməsi öz könüllü olub və bu, ədalətsiz bölgülərin, maddi bərabərsizliyin yaranmasında rol oynayıb. Locke tələb və təklif nəzəriyyəsinə də öz töhfəsini vermişdir. Locke öz məşhur "ağıl təmiz lövhədir", yəni - insanlar anadangəlmə ideyalarla doğulurlar, bilik ancaq təcrübədə qazanılır - fikrində orijinal deyil, eyni fikir 12-ci əsrdə yaşamış ərəb filosofu İbn Tüfeylin "Hayy ibn Yaqzan" əsərində tam əhatəli şəkildə inkişaf etdirilmişdir. Həmin əsər 17-ci əsrdə latınca tərcümə olunmuşdu, Locke, görünür ki, onunla tanış olmamış deyildi.⁸

David Hume (1711-1776), filosof, tarixçi və esse yazarı, fəlsəfi baxışlarına görə empirist və eyni zamanda skeptik idi. O, "idrak ehtirasın quludur" deyirdi, davranışı əsasən ağıl deyil, arzu və istək müəyyən edir. İnam idrak üzərində qurula bilməz. Xüsusi halları müşahidə etməklə ümumi qayda çıxara bilmərik. Hume hüququn rolu, hakimiyyət güclərinin bir-birindən ayrılması, mötədil siyasət, mətbuat azadlığı ideyalarının tərəfdarı idi. O, özəl mülkiyyətin qorunması zəruriyyətini qaynaqların məhdud olması ilə əsaslandırır (Locke isə bunu təbii qanunlarla əlaqələndirirdi). Hume, ümumiyyətə, din mənafeyyətin əsasında dayana bilməz fikrini əsaslandırır, həmçinin - politeist dinin zərəri az idi, çünki müxtəlifliyi inkar etmirdi, monoteist dinlər müxtəlifliyə qarşı xoşqınlıqlı (tolerant) ola bilmirlər - deyirdi.⁹



David Hume

⁷1. Benedictus de Spinoza. Theological-Political Treatise. Translated by Samuel Shirley. Indianapolis, Hackett, 1998. 2. Spinoza. Political Treatise. Translated by Samuel Shirley. Indianapolis, Hackett, 2000. 3. Justin Steinberg. "Spinoza's Political Philosophy" in Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2009

⁸1. Second Treatise of Government by John Locke. <http://www.gutenberg.org/ebooks/7370>. 2. An Essay Concerning Human Understanding by John Locke. <http://www.gutenberg.org/ebooks/10615>. <http://www.gutenberg.org/ebooks/10616>

⁹1. David Hume. http://www.utilitarian.net/hume/books_articles_and_encyclopedia_entries. 2. David Hume by William Edward Morris. Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2001. 3. Бертран Рассел. История западной философии. Изд-во Новосибирского университета, 1997



Adam Smith

Adam Smith (1723-1790) məşhur "The Wealth of Nations" ("Xalqların sərvəti") (1776) əsəri ilə sərbəst bazar iqtisadiyyatının nəzəriyyəsini qurmuş, müasir siyasi iqtisad elminin əsaslarını hazırlamışdı. Tələb və təklif bazarı tənzim etdiyi üçün dövlət sülhü qo-

rumaq, hüququn aliliyini təmin etmək, zəruri qurumları yaratmaq vəzifəsini bitirməli, ticarətə müdaxilə etməməlidir ("laissez faire"). Əmtənin dəyəri ona sərf olunan əməklə ölçülür, lakin bu ölçmə çətin olduğu üçün tələb-təklif ölçüsü işlədilir. Sonralar David Ricardo və Thomas Malthus liberal iqtisadiyyatda hamının, A. Smith dediyi kimi, eyni dərəcədə fayda alması fikri ilə razılaşmayacaq, işçinin minimum yaşayış səviyyəsində saxlanılmasını zəruri hesab edəcəkdilər.



Montesquieu

Fransız filosofu, hüquqçu və yazıçı **Montesquieu**'nin (1689-1755) "De l'Esprit des Lois" (Qanunların ruhu) (1748) adlı əsəri tez məşhurlaşmış, öz təsir gücünə görə katolik kilsə tərəfindən qadağan olunmuş kitablar siyahısına daxil edilmişdi. Əsər, xüsusi halda, qanunverici, icra və məhkəmə hakimiyyətlərinin bölünməsi və bir-birini tamamlaması nəzəriyyəsi ilə ABŞ konstitusiyasının hazırlanmasında mühüm rol oynamışdı (ABŞ bu bölgünü həyata keçirən ilk dövlət idi). Montesquieu dövlət quruluş növlərini, onların çiçəklənməsi və çökməsini araşdırmışdı. "Dövlət elə qurulmalıdır ki, heç kəs digər kəsdən qorxmasın". İnsan azadlığını müxalif fikrə görə deyil, yalnız qanun pozaan əmələ görə məhdudlaşdırmaq olar. "Azadlıq – qanunun yol verdiyi hər şeyi etmək hüququdur". O, çağdaş İngilis dövlətini, konstitusionalizmini hakimiyyət gücləri arasındakı tarazlıq və azadlıq təcəssümü kimi çox yüksək qiymətləndirirdi (əlbəttə, İngilis sistemi digərlərindən fərqli və üstün olsa da, heç də ideal deyildi, icra və məhkəmənin qanunvericilikdən asılılığı vardı.-H.İ.)

Montesquieu dini dözümlülüyü təbliğ edir, qul ticarətinin dayandırılmasını zəruri sayırdı. O, iqlim, din, tarix və adət-ənələrin "xalqın ruhu"nu formalaşdırdığına əmin idi.¹⁰



Jean Jacques Rousseau

Jean Jacques Rousseau (1712-1778) maarifçilik dövründə və ümumiyyətlə, bəşər tarixində izi qalan, təsiri görünən mütəfəkkirlərdən biridir. "İnsanlar arasında bərabərsizliyin mənşəyi və əsasları haqqında düşüncələr" (1754/55), "Julie və ya yeni Heloise" (1761), "İctimai müqavilə" (1762) və "Emil və ya tərbiyə haqqında" (1762) əsərləri məşhurdur. Hisslərin ağıldan, idrakdan üstünlüyü və va-

cibliyi Rousseau fəlsəfəsinin mərkəzində dayanan ideyadır. Bu, Blaise Pascal'dan keçən, Nietzsche, Freud və sonrakı filosoflara, psixoloq və yazıçılara gedən yoldur. Elmin və incəsənətin inkişafı, şəhər həyatı mənəviyyatı yüksəltmədi, əksinə, korladı, pisləşdirdi. İnsan təbiətindən uzaqlaşdı. Bu, əlbəttə ki, elmin və incəsənətin daxili inkişafını inkar etmək deyildi, bu, elmə, incəsənətə qarşı deyil, rəşadətçilik, düşüncənin mütləqliyinə, maarifçilik ideyalarına, elm və mədəniyyətin tərəqqiyə aparması fikrinə qarşı idi. Rousseau'dan başlayaraq liberalizmdən romantizmə hərəkət başlandı.

Rousseau hakimiyyətə və dini ehkamlara qarşı çıxır və eyni zamanda onları birtərəfli, burjua baxışı ilə tənqid edənlərə də etiraz edirdi. Cəmiyyət və ümumi iradə fərdlərdən üstündür. İnsan ilə vətəndaş, fərdlə cəmiyyət, istəklə bərabər, təbiətlə sosial təsisatlar arasında gərginlik və ziddiyyətlər, təbiəti etibarilə xeyirxah olan insanın qarşılaşdığı soyuqluq, qərblilik insana əzab verir. Rousseau fərdi və ictimai olanı, ədaləti və vicdanı birləşdirən cəmiyyət modeli qurmaq istəyirdi. Xüsusi mülkiyyət ola bilər, lakin mülkiyyət bərabərsizliyi cəmiyyətdə ziddiyyət doğurur, ictimai bərabərsizliyə səbəb olur. Mövcud bərabərsizliyi insanlara azadlıq və hüquqi bərabərlik verməklə düzəltmək olar. "İnsan azad doğulub, amma o, hər yerdə qandaldadır (zəncirdədir)" – onun "İctimai müqavilə" kitabı belə başlanılır. Bu istismar uzun gədə bilməz, "biz böhran vəziyyətinə və inqilablar dövrünə yaxınlaşırıq". Rousseau öz ictimai müqavilə nəzəriyyəsində sələfləri T. Hobbes və J. Locke ilə az oxşarlıq və çox böyük fərqlər nümayiş etdirir.

O, ilkin təbii vəziyyətdə insanların xeyirxah və ya zəlim olduqlarını qəbul etmir: insanlara bir-birinin halına acımaq hissi xasdır. İnsanlar arasında bərabərsizlik yox dərəcəsində idi, əsarət, istismar yoxdu. Vətəndaş cəmiyyətinin ilk təşkilatçısı "torpaq sahəsini çəpərləyib, bu mənimdir" deyən şəxs oldu ("Bərabərsizliyin mənşəyi"). Bununla zorakılıq, qırğın meydana çıxdı. İnsanların bir-birinə ehtiyacı və məşğuliyyət üzrə ixtisaslaşma əmələ gələndə bərabərlik yox oldu, texnikanın, istehsalın, sənayenin inkişafı zənginlik və səfalətə gətirib çıxardı. Beləliklə, Rousseau sələflərindən fərqli olaraq, savaşı vəziyyətini insanın təbii vəziyyətdən çıxmasından sonra ilə əlaqələndirir.

Bölünməz və özgəyə verilməz suveren güc - xalqın iradəsidir, "ümumxalq iradəsi"dir. Rousseau hakimiyyət gücünü qanunverici və icraedici hissələrə ayırmağa çox da həvəsli görünmür. Onun ümumxalq iradəsi anlayışı da müxtəlif cür şərh edilə bilər. Ümumxalq iradəsini meydana çıxarmaq üçün bütün vətəndaşlar arasında sorğu, səsvermə (plebisit, referendum) aparılmalıdır. Sorğunun nəticəsi qanunvericilik üçündür, icra isə xüsusi işdir, ümumxalq iradəsinə aid deyil. Siyasi partiyalar da xüsusi iradənin təzahürüdür, onlar zərərli və lazım deyil. "Qanun layihələrini kim iradəli sürəcək?" sualının cavabı maraqlıdır: Allahabənzər insanlar, özünü allah iradəsinin müjdəçisi kimi qələmə verə bilən şəxs. Rousseau belə müdriqliyin qədim yəhudi və müsəlman qa-

¹⁰Montesquieu. The Spirits of Laws. Volume 1: <http://books.google.com/books?id=5zZJAAAAMAAJ> Volume 2: <http://books.google.com/books?id=x9QtAAAAYAAJ>

nunvericiliyinə xas olduğunu deyir. “Məhəmmədin çox sağlam fikirləri vardı: o, tam siyasi sistemini bir bütöv olaraq yaxşı qurmuşdu”. Lakin, bəzi qanunlar üçün xalq yetişməmiş ola bilər, bu halda gözləmək lazımdır. Zamanla yanaşı məkan da mühümdür, böyük dövlət çətin vəziyyətə düşür; bütün əyalətləri üçün eyni qanunlar tətbiq edə bilməz, amma bir-biri ilə sıx əlaqə və ünsiyyətdə olan əyalətlər üçün ayrı qanunlar vermək də doğru deyil.

Güclülər özünüifadə, zəiflər isə həmrəylik və qrup hissələrini qiymətləndirir, vacib sayırlar. Tarixi inkişafın məqsədi fərd deyil, cəmiyyətdir. Mənəvi bağlılıq həzz və gəlirdən daha sağlam qüvvədir. İctimai müqavilə nəticəsində insan təbii azadlığını itirir, lakin mülkiyyət hüququ, vətəndaş azadlığı və mənəvi azadlıq qazanır. Dövlət fərdlərin hüquqi bərabərliyinə təminat verməli, gerçək həyatda mümkün olmayan faktiki bərabərlik uğrunda, onun hüdudlarını təyin etmək uğrunda çalışmalıdır. İctimai müqavilə pozularsa, vətəndaş tabe olmaya bilər.

Ziddiyyətlərdən çıxış yolu yeni tərbiyə sisteminin yaradılmasındadır. İnsan təbiəti üzərində zorakılıq etmək, insanın təbii hissələrini arxa plana keçirmək olmaz. Hisslərin tərbiyəsi birinci və əsasdır. Biz hissələri ideyalardan əvvəl alır. Ağıllı uşaq yetişdirmək üçün bədən tərbiyəsi də çox vacibdir. Dini hissələr də ürəkdən gəlməlidir, düşüncədən deyil. O, dini ehkamları da, ateizmi də bəyənmirdi; onun ensiklopedistlərdən aralanmasının mühüm səbəbi də ensiklopedistlərin açıq ateizmi idi. Qeyd edək ki, xalis ateizmi Voltaire də bəyənmir, onu xüsusi mülkiyyət üzərində qurulan ictimai nizam üçün təhlükəli sayırdı.

E. Burke Fransız inqilabının baş verməsində - Rousseau baş günahkardır - fikrində idi. Əsas əsərlərinin nəşrindən keçən iki əsr yarım əvvəl dövr göstərdi ki, Rousseau tarixin gedişinə böyük təsir göstərmiş mütəfəkkirdir.¹¹



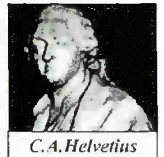
Voltaire

Fransız ictimai fikrinin iki görkəmli nümayəndəsi Rousseau və Voltaire (1694-1778) siyasi baxışlarına və fəlsəfi görüşlərinə görə bir-birinə qarşı bəzən müqabil mövqe tutmuşdular. Tam dəqiq olmasa da, Voltaire yüksək cəmiyyətin (“o zaman ki, xalq düşünməyə girişəcək, elə onda da hər şeyin sonu olacaq”), Rousseau adi insanların hissələrini ifadə edirdi, demək olar. Rousseau'nun təbii vəziyyətə dönüş ideyasını rasionalist Voltaire ələ salır, bu fikri insanların yenidən ibtidai meşəyə doğru sürülməsi kimi şərh edirdi (“sizin kitabınızı oxuyan hər kəs iki əl və iki ayağı üstündə sürünmək istəyir”). O, çağdaş mədəni insanın ibtidai insanlarla müqayisədə təbiətlə daha yaxın münasibətdə olduğunu əmin idi. Rousseau, əlbəttə ki, tarixin geridönməzliyini dərk edirdi. O, insanların mövcud cəmiyyət içərisində, onu dəyişməklə xoşbəxt ola biləcəyini söyləyirdi. “Ola bilsin ki, həqiqət bu ikiyə parçalanmış düşürgənin

fövqündədir; instinkt köhnəni dağıtmalıdır, amma yenini intellekt qurmalıdır”¹²

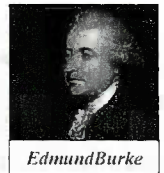
“Hansı dövlət tipi yaxşıdır?” sualına cavab olaraq Voltaire “müxtəlif zümrələr müxtəlif cavablar verəcəklər” deyir. O, “bəs nə üçün bütün yer üzünü monarxlarla idarə olunur?” sualına isə “bunun səbəbini pişiyin boyundan zəng asmaq istəyən siçovuldan soruşun” deyə cavab verir. Volter bərabərliyin deyil, azadlığın vacibliyini söyləyir: “bütün vətəndaşlar eyni dərəcədə güclü ola bilməzlər, amma onlar eyni dərəcədə azad ola bilərlər”, və o, əlavə edir: “bu səbəbdən də ingilislər qalibdirlər”. Rousseau'nun müasirləri də təbii qanunlarla yaşayan ibtidai insanlarda müəyyən üstünlüklər görür, lakin bunu mütləq saymırdılar. “Maariflənməmiş xalqlarda müşahidə olunan xeyli cinayətlər var ki, onlar vəhşi xalqlarda yoxdur” (D. Diderot. L'Encyclopedie; “Cəmiyyət”)

C.A. Helvetius (1715-1771) şəxsi, fərdi maraqların ictimai maraqlarla uzlaşa biləcəyi cəmiyyət və qanunvericilik formasını müəyyən etməyə çalışırdı (lakin Rousseau'dan fərqli olaraq ciddi mexanizmsiz). İnsan əməlinin hərəkəverici qüvvəsi egoizm və şəxsi maraqlardır, yəni həzzə can atmaq və əzab-iztirabdan qaçmaqdır (Bu, Epikurdan gələn fikirdir –H.İ.). Bu halda mənəviyyətin əsasında faydalı olmaq (həm fərdə, həm cəmiyyətə) dayanmalıdır. Qanunvericilik də ictimai faydanı əsas götürməli, cəmiyyətin üzvlərini öz şəxsi hissələrini bu yolda qurban verməyə çağırmalıdır. Dövlət və ya hökmdar nə qədər ədalətli olsa da, gerçək həyatda ideal əldə edilə bilməz: “bütün vətəndaşları eyni dərəcədə varlı və qüdrətli olan cəmiyyət yoxdur”. Helvetius Rousseau'dan fərqli olaraq insanın inkişafında mədəniyyətin və dövlətin rolunu həlledici sayırdı. Bu yolda uğur tərbiyə və təhsillə, həm də özəl deyil, ictimai-dövlət təhsili ilə əldə oluna bilər. Müxtəlif xalqların zəka qabiliyyəti eynidir. Social mühit təşkilədiçi rol oynayır.



C.A. Helvetius

Liberalizmə, zəkanın ənənədən ayrı tutulmasına, fərdin tarixdən və birlikdən üstün tutulmasına əks reaksiya verən Edmund Burke (1729-1797) bəzən “konservatizmin atası” adlandırılır. “Reflections on the Revolution in France” (1790) əsərində irəli sürdüyü fikir belə idi: tarixdənkənar fərd yoxdur, fərd cəmiyyətin içindədir. Cəmiyyətin nizamı və dövlət fərdlərin arzu və haqlarından az vacib deyil. Ümumiyyətlə, cəmiyyət fərdlərdən daha müdrikdir. E. Burke konstitusiyalı monarxiyanı xalqın hissələrini, müdrikliliyini ifadə edən dövlət quruluşu hesab edirdi.



Edmund Burke

(davam edəcək)

¹¹ 1. Jean Jacques Rousseau. The Social Contract or Principles of Political Right. Translated by G.D.H. Cole. <http://www.constitution.org/jjr/socon.htm> 2. Ж.Ж. Руссо. Об Общественном договоре, или Принцип политического Права. <http://lib.ru/FILOSOF/RUSSO/pravo/txt> 3. Jean Jacques Rousseau. A Discourse: What is the Origin of Inequality among men, and is it authorised by natural law? Translated by G.D.H. Cole. <http://www.constitution.org/jjr/ineq.htm> 4. Ж.Ж. Руссо. Эмиль, или О воспитании. <http://www.marxist.ru/tolstoy/russo-emil1.html> , -emil2, emil3, emil4, emil5. 5. В.Ф. Асмус. Историко-философские этюды. «Мысль», 1984. Ст. Жан Жак Руссо. Стр. 83-139.

¹²Uill Durant. Fəlsəfi hekayətlər. “Zəkiöglü”, 2006; səh. 234

TÜRKİYƏNİN İSTANBUL TEXNİKİ UNİVERSİTETİNDƏ VƏ ANKARA ORTA DOĞU TEXNİKİ UNİVERSİTETİNDƏ GÖRÜŞLƏR

Neft Mühəndisliyi Departamentinin müdiri do-sent (Associate Professor) Qəşəm Zeynalov aprelin 25-29-da Türkiyənin İstanbul Texniki Universitetində və Ankara Orta Doğu Texniki Universitetində bir sıra görüşlər keçirmişdir.

Aprelin 26-da o, İstanbul Texniki Universitetinin Beynəlxalq ofisinin direktoru Defne Korur ilə görüşmüş və Xəzər Universiteti ilə İstanbul Texniki Universiteti arasında neft mühəndisliyi sahəsində əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə edilmişdir. Elə həmin gün İstanbul Texniki Universitetinin Neft və Təbii Qaz Mühəndisliyi Departamentinin müdiri professor Mustafa Onurla da görüşmüş və departamentin tədris proqramı, tədris prosesində istifadə olunan proqram təminatları və laboratoriya avadanlıqları ilə yaxından tanış olmuşdur.

Q. Zeynalov aprelin 27-29-da isə Ankaranın Orta Doğu Texniki Universitetində olmuşdur. O, universitetin Neft və Təbii Qaz Mühəndisliyi Departamentinin müdiri professor Mahmut Parlaktuna ilə görüşərək, departamentin başqa əməkdaşları ilə də bir-

likdə Qazma mühəndisliyi, Rezervuar mühəndisliyi, Fluid mexanikası, Neftvermənin artırılması və s. laboratoriyalarda olmuşdur. Bundan başqa, ona Neft və Təbii Qaz Mühəndisliyi Departamenti nəzdində fəaliyyət göstərən Tədqiqat Mərkəzi və orada aparılan neft və təbii qaz ilə bağlı tədqiqatları barədə də geniş məlumat verilmişdir.

Görüşün sonunda Xəzər Universiteti ilə Orta Doğu Texniki Universiteti arasında neft və qaz mühəndisliyi üzrə əlaqələrin daha da genişləndirilməsi qərar alınmış və Xəzər Universitetində Neft Mühəndisliyi Laboratoriyasına yeni avadanlıqların alınmasında Orta Doğu Texniki Universitetinin Neft və Təbii Qaz Mühəndisliyi Departamentinin təcrübəsindən geniş istifadə olunması və bununla əlaqədar Orta Doğu Texniki Universitetinin Xəzər Universitetinə hər cür texniki köməklik göstərməsi barədə razılıq əldə edilmişdir.

Aprelin 27-də Q. Zeynalov Ankarada Mədən Tədqiqat Arama Mərkəzində (MTA) keçirilən Türkiyə Geoloji Konqresində də iştirak etmişdir.

GƏNCLİYİN ELMİ MƏDƏNİ İNKİŞAFI İCTİMAİ BİRLİYİNİN TƏQDİMƏTİ

Xəzər Universiteti Peşə inkişaf mərkəzinin təşkilatçılığı ilə mayın 6-da universitetdə Gəncliyin Elmi Mədəni İnkişafı İctimai Birliyinin təqdimatı keçirildi. Xəzər Universiteti Peşə inkişaf mərkəzinin koordinatoru İsgəndər Ağayev tədbiri açandan sonra

birliyin sədri Sərdar Yusif tələbələrə müxtəlif layihələr və proqramlar, birliyin xaricdə təhsil proqramının koordinatoru Anar Xəlilov isə xaricdə təhsil almağın şərtləri haqqında məlumat verdilər. Sonda tələbələrin sualları cavablandırıldı.

TƏLƏBƏLƏRİN QARABAĞ MÜHƏRİBƏSİ VETERANLARI İLƏ GÖRÜŞÜ

“Ehtiyatda və İstefada olan Zabıtlar” İctimai Birliyi Açıq Cəmiyyət İnstitutu Yardım fondunun dəstəyi ilə “Çağırışçıların hüquqları sahəsində seminarların təşkili” adlı layihənin icrasını davam etdirir. Mayın 16-da layihə çərçivəsində Xəzər Universiteti Peşə inkişaf mərkəzinin təşkilatçılığı ilə universitetdə çağırış yaşında olan tələbələrlə bir qrup Qarabağ müharibəsi veteranı - ehtiyatda olan zabıtlərin görüşü və “Ça-

ğırışçıların hüquq və vəzifələri” mövzusunda seminar keçirildi. Tədbirdə tələbələrə bukletlər və “Əsgərin yaddaş kitabçası” paylandı. Seminardan sonra da zabıtlərlə tələbələrin söhbəti davam etdi, tələbələr onları maraqlandıran çoxsaylı suallara ətraflı cavab aldılar. Tələbələrə milaz.info saytını tez-tez oxumaq tövsiyə olundu.

"ADIN, ATA ADININ VƏ SOYADIN VERİLMƏSİ VƏ DƏYİŞDİRİLMƏSİ QAYDALARI" TƏSDİQLƏNDİ

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti 12 may 2011-ci il tarixli qərarı ilə "Adın, ata adının və soyadın verilməsi və dəyişdirilməsi qaydaları" nı təsdiq edib

Adın, ata adının və soyadın verilməsi və dəyişdirilməsi bu Qaydalara uyğun olaraq həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 26.1-ci maddəsinə əsasən hər bir fiziki şəxsin adı addan, ata adından və soyaddan ibarətdir. Uşağın mənafeyinə xələl gətirə biləcək, habelə şəxsin cinsinə uyğun gəlməyən və ya gülünc adın verilməsinə yol verilmir. Adın verilməsindən və ya dəyişdirilməsindən imtina edilməsi barədə qeydiyyat orqanının qərarından inzibati qaydada və (və ya) məhkəməyə şikayət verilə bilər.

Ailə Məcəlləsinin 53.2-ci maddəsinə müvafiq olaraq uşağa ad valideynlərin razılığı ilə verilir. Valideynlər arasında uşağın adına münasibətdə razılıq olmadıqda, yaranan fikir ayrılığı yerli icra hakimiyyətlərinin qəyyumluq və himayə orqanları tərəfindən bu Qaydaların müddəaları nəzərə alınmaqla həll olunur.

Uşağa ata adı atasının adına, valideynlər öz aralarında nikahda olmadıqda isə uşağın atası kimi qeydə alınan şəxsin adına görə verilir.

Uşağın soyadı, bir qayda olaraq, valideynlərin soyadı ilə müəyyən edilir.

Uşağın valideynlərinin soyadları müxtəlif olduqda, uşağa valideynlərin razılığı ilə atanın və ya ananın soyadına uyğun soyad verilir. Valideynlər arasında uşağın soyadına münasibətdə razılıq olmadıqda, yaranan fikir ayrılığı yerli icra hakimiyyətlərinin qəyyumluq və himayə orqanları tərəfindən bu Qaydaların müddəaları nəzərə alınmaqla həll olunur.

Azərbaycan Respublikasının 18 yaşına çatmış hər bir vətəndaşının ərizəsinə əsasən onun mövcud soyadının sonluğuna dəyişiklik edilir. 18 yaşına çatmayanların soyadlarının sonluğuna dəyişiklik onların valideynlərinin və digər qanuni nümayəndələrinin (övladlığa götürənlərin, qəyyumun və ya himayəçinin) ərizəsi əsasında həyata keçirilir.



Hər iki valideynin soyadının sonluğu dəyişdirildikdə, 18 yaşına çatmayanların soyadlarının sonluğu da dəyişdirilir. 10 yaşına çatmış uşağın soyadının sonluğu yalnız onun razılığı ilə dəyişdirilir.

Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının öz adını, ata adını və soyadını dəyişdirməsinə 18 yaşına çatdıqdan sonra yol verilir. Adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi qeydiyyat şöbəsi və ya konsulluq tərəfindən həyata keçirilir.

Atanın öz adını dəyişdirməsi qeydə alınarkən, onun yetkinlik yaşına çatmayan uşaqlarının ata adı dəyişdirilir. Yetkinlik yaşına çatanların ata adı yalnız o hallarda dəyişdirilir ki, onların özləri bu barədə müraciət etmiş olsunlar.

Hər iki valideynin soyadı dəyişdirildikdə, yetkinlik yaşına çatmayanların soyadı dəyişdirilir. Soyadı valideynlərdən biri dəyişdirsə, onun yetkinlik yaşına çatmayan uşaqlarının soyadının dəyişdirilməsi məsələsi valideynlər arasında razılığa görə, razılıq olmadıqda isə yerli icra hakimiyyətinin qəyyumluq və himayə orqanı tərəfindən həll edilir.

Valideynlərdən birinin və ya hər ikisinin soyadı, yaxud atanın adı dəyişdirildikdə, yetkinlik yaşına çatmış övladın ərizəsi ilə onun soyadı və ata adı dəyişdirilir.

PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF DEVELOPMENT DIRECTOR

(for the beginning look for p.7)



Ramin Aliyev, alumni of SEMI

My visit to Kenyon was coordinated by Mrs. Sarah Kahrl, Vice President of College Relations, and organized by Dr. Henry Steck, a professor in the Department of Political Science and coordinator of Project on Eastern and Central Europe at SUNY Cortland, who is also a Kenyon alumnus.

At the next stage of my visit I then went to Burlington, Vermont to visit 4 more universities: Burlington College, University of Vermont, Saint Michael's College, and Champlain College. Burlington College is a small liberal arts college. I met President Jane O'Meara Sanders, Ph.D. to discuss possible future collaboration between Burlington College and Khazar.

Saint Michael's is a top Catholic, residential, liberal arts college, located on a beautiful 400 acre campus in the Burlington area of Vermont -- international since 1904. I met with Angela M. Irvine, Director of Foundation Relations and Sponsored Programs. She gave me an introduction to what they do and how they do it -- raising money by different means.

Champlain College, more than 125 years old, is also a private college located in Burlington. There I met with Vice President of Advancement Mrs. Shelley Richardson and Foundations and Corporate Relations Director Mr. Greg Morgan.

University of Vermont (UVM), where I had a meeting with Senior Development Officer, Sarah W. Sprayregan, has more than 13,000 students. Mrs. Sprayregan talked about UVM foundation and the relationships between foundation and university administration, and she also shared information with me about campaigns and alumni relations.

My visits to all four universities in Burlington,

Vermont were coordinated by Dr. Michael Luck, Vice President for Institutional Development of Burlington College.

In New York City I had a meeting with Dr. John Changiz Vafai, who owns a law firm advising Americans who would like to start businesses in the former Soviet Union to consult on prospective activities in the United States.

My next visit was to SUNY Cortland which is one of the 64 campuses of the State University of New York system. Our current president, Dr. John Ryder, is an alumnus of SUNY Cortland. He also served as chair of the Philosophy Department from 1991 to 1996, as dean of the School of Arts and Sciences from 1996 through 2002, and as Director of International Programs of SUNY System Administration until he joined us in 2010.

Two days of incentive meetings enabled me to learn as much as possible about fundraising activities, alumni affairs, and development issues in general. I was able to meet with President Erik Bitterbaum, who spent about half an hour imparting his wisdom to me about development starting from scratch. I also met with staff from the College Division of Institutional Advancement, which includes alumni affairs, public relations, the Cortland Fund, the Cortland College Foundation, publications, and other operations related to gift-giving.

I also met with faculty members who have a particular interest in Eastern and Central European affairs, or who are interested in visiting Azerbaijan and Khazar University in particular. In addition, I met with representatives of the Clark Center for International Education for negotiations on future collaboration. They organized a dinner with one Azerbaijani student and several Turkish students doing their studies at Cortland.

My visit to Cortland was coordinated by Dr. Henry Steck, a professor in the Department of Political Science and coordinator of Project on Eastern and Central Europe at SUNY Cortland.

During my last stop, which was in Washington, I visited two big state universities: University of Maryland and George Mason University. I spent a day at UMD to learn about Development and Alumni Affairs. My visit was coordinated by Patricia G. Wang, Associate Director of Gift Planning. She organized a tour of the Alumni Center of UMD, which is an astonishing new building with all kinds of

facilities to accommodate alumni meetings and other university events. By the way, it was built with donations from alumni and designed and constructed by alumni. UMD, with 37,595 students, has a student-faculty ratio of 18 to 1.

On the second day of my stay in Washington I visited George Mason University. Prior to the visit I had met with Elchin Abdullayev, an Azerbaijani student at George Mason and president of the Azerbaijani Student Union. I met with Ms. Christine Clark-Talley, Associate Vice-President for Alumni Affairs, Executive Director of the Alumni Association, who gave a full description of Alumni Affairs, its activities and achievements.

I also had a chance to meet Khazar Alumni who live and work in Washington, D.C. First I met Vlada Alekankina '98 and Ramin Aliyev '98. Both of them work for World Bank, Washington, D.C.; Vlada as an Information Access Manager and Ramin as Knowledge Manager. We got together and had a wonderful time reminiscing about different friends, colleagues (both of them used to work for Khazar University) and professors.

On my third and last day in Washington, I visited the Karabakh Foundation -- co-founded by Professor Hamlet Isaxanli, the founder and chairman of the Board of Directors and Trustees of Khazar University— which is a cultural charity foundation based in Washington, D.C., that works to raise awareness and understanding of the cultural heritage and traditions of Azerbaijan, the Caucasus area, and the Karabakh region of Azerbaijan.

I met with Diana Cohen Altman, Executive Director of the Karabakh Foundation, who organized meetings with attorneys Gary Altman and Corinne M. Antley to consult on our future activities in the United States.

Later the same day I met with another alumna, Shafag Mehraliyeva '98, who also lives and works in Washington, D.C. We spent a good couple of hours recalling our memories of Khazar, our friends and professors. Shafag is a U.S. news desk of AzerTAJ State Telegraph Agency.

For me it was important to see the same kinds of jobs from different angles, to see the bigger picture and then decide on the things that might work for us so we can come up with our own model. In general, universities are doing similar activities for raising money and working with alumni. It might be different for us with several peculiarities and events that are organized, etc. Many of the universities were about to finalize their campaigns. It is worth noting that Kenyon, the first school I visited, was finalizing its campaign "We are Kenyon: The Drive for

Excellence" of \$230,000,000.

During my visits and discussions I received a plethora of advice from university presidents and vice-presidents. All this advice was very important



Ramin Aliyev, Alumni of SEMI

and invaluable for me. I hope to start a Khazar Campaign as soon as possible based on what I have learned. Among the advice I received were these tips:

1. To finalize the database— this is the cornerstone of any fundraising success.
2. To work closely with Public Relations, Admissions, Career Center and Student Union.
3. To ask for support from university administration: president, vice presidents, deans and professors.
4. To communicate the campaign, its goals and activities to professors.
5. To establish the culture of giving among students, parents, and professors by involving them in different events.
6. To organize an Alumni Board for the Alumni Association.
7. To include alumni on the Board of Director and Trustees of the university.
8. To organize various events for alumni interactions with students and professors.
9. To make students' lives happy on campus.
10. To organize events and meetings with parents.
11. To cultivate traditions that will bind students to the university.
12. To acknowledge our donors.
13. To report to our donors on a regular basis and make it transparent.
14. To be patient, because it will take a long time.

Raziya Isayeva
*Development Director,
 Khazar University*

“ARŞIN MAL ALAN”IN 100 İLLİYİ YUNESKO-DA

Üzeyir Hacıbəylinin “Arşın mal alan” musiqili komediyasının 100 illik yubileyi YUNESKO-da qeyd ediləcəkdir



dəyərləri əks etdirən, mühüm əhəmiyyətə malik bu əsərin yubileyi ilə əlaqədar YUNESKO-nun qərargahında konsert, sərgi və digər mədəniyyət tədbirlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin qeyri-maddi mədəni irsin təbliği və təşviqi, mədəni müxtəlifliyin qorunması sahəsindəki genişmiqyaslı fəaliyyətinin bir hissəsi kimi YUNESKO çərçivəsində qeyd edilməsi məqsədi ilə namizədliyi təqdim olunan Azərbaycan milli operasının banisi Üzeyir Hacıbəylinin “Arşın mal alan” musiqili komediyasının 100 illik yubileyi 2012-2013-cü illərdə YUNESKO çərçivəsində ildönümü qeyd olunacaq siyahıya əlavə edilmişdir.

Bu barədə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat vermişlər. Məlumatda bildirilir ki, Azərbaycan mədəniyyətini, musiqisini, mədəni və ümumbəşəri



ON YAŞLI VOKALÇYA - “QRAN-PRI” MÜKAFATI

Azərbaycanın on yaşlı vokalçısı Belarusda keçirilmiş Beynəlxalq festivalın “Qran-pri” mükafatına layiq görülmüşdür

Azərbaycanın on yaşlı vokalçısı Yasin Həsənov və “Bakı ulduzları” ansamblı aprelin 26-dan 29-dək Belarusun Məzir şəhərində keçirilmiş gənc istedadların “Yer ağ qanadlar altında” VII Beynəlxalq festivalının “Qran-pri” mükafatına layiq görülmüşlər. Bu dəfə 16 ölkədən gənc istedadların iştirak etdikləri tədbir 1998-ci ildən təşkil olunur. Festival Belarus milli mədəniyyətinin, uşaqların estetik tərbiyəsinin, onların xalq bədii yaradıcılığının çoxəsrlik ənənələri ilə geniş ünsiyyəti, beynəlxalq əlaqələrin möhkəmlənməsi və genişlənməsi, festivalın iştirakçısı olan ölkələrin milli mədəniyyətləri ilə tanışlıq, istedadlı ifaçıların dəstəklənməsi və inkişafı məqsədi ilə keçirilir.

Bu festivalın “Qran-pri” mükafatına layiq görülmüş 10 yaşlı Yasin Həsənov bundan əvvəl Sankt-Peterburqda keçirilmiş və dünyanın 24 ölkəsindən 700 uşağın iştirak etdiyi Uşaq vokal müsabiqəsinin də “Qran-pri” mükafatına sahib olmuşdu.



“PUŞKİNSKİY DOM”DAN VƏTƏNƏ

Sankt-Peterburqdakı “Puşkinskiy dom” Rus Ədəbiyyatı İnstitutunda saxlanılan Azərbaycan musiqi folkloru nümunələri Vətənə qaytarılmışdır



Институт русской литературы
(Пушкинский Дом)
Российской Академии наук

dir. Keçən əsrin 20-30-cu illərində keçirilmiş ekspedisiyalar zamanı toplanmış bir sıra muğam, aşıq mu-

siqisi, digər Azərbaycan folkloru nümunələri erməni xalq musiqisi kimi qeydə alınmışdır.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildirmişlər ki, nazirliyin Rusiya tərəfi ilə apardığı danışıqlar nəticəsində sözügedən materiallar rəqəmsal daşıyıcılara köçürülərək Azərbaycana qaytarılmışdır.

Mayın 6-da Muzey Mərkəzində keçirilmiş mətbuat konfransında musiqi yazılarının əldə olunması ilə bağlı maraqlı faktlar açıqlanmış, materiallar üzərində aparılan tədqiqat işləri barədə məlumat verilmişdir.

AZƏRBAYCAN BƏSTƏKARI AZƏR DADAŞOVUN MUSIQISI OKEANIN O TAYINDA SƏSLƏNDİRİLMİŞDİR

ABŞ-ın İndiana ştatının Bluminqton şəhərində keçirilmiş konsertdə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının üzvü, Əməkdar İncəsənət Xadimi Azər Dadaşovun “Şükürlər olsun sənə” ariya-duası səsləndirilmişdir.

AzərTAc xəbər verir ki, “Bütün dinlər sülh üçün dua edirlər” şüarı altında keçirilən konsertdə üç səmavi dinin - iudaizm, xristianlıq, islami tərənnüm edən musiqilər ifa olunmuşdur.

Belə bir konsertin keçirilməsi ideyası Ömər Türkmənoğluna məxsusdur. Mənşəcə türk olan Ö. Türkmənoğlu İndiana Universitetinin nəzdindəki Musiqi Məktəbinin professorudur.

Konsertin programına müxtəlif ölkələrin və xalqların dini məzmunlu vokal musiqiləri daxil edilmişdir.

Bu musiqilər fortepiano, həmçinin ney və zərb alətlərinin müşayiəti ilə ifa olunmuşdur.

Bu konsertin ABŞ-ın digər şəhərlərində də təkrarlanması nəzərdə tutulmuşdur.



ANKARADA AZƏRBAYCANLI RƏSSAMIN ƏSƏRLƏRİNDƏN İBARƏT “TÜRK DÜNYASI” ADLI SƏRGİ AÇILMIŞDIR

Beynəlxalq türk mədəniyyət təşkilatı TÜRK-SOY-un Ankaradakı mərkəzi binasında Azərbaycanın əməkdar rəssamı Əşrəf Heybətovun anadan olmasının 60 illiyi münasibətilə onun əsərlərindən ibarət “Türk dünyası” adlı sərgi açılmışdır. Sərgidə rəssamın müxtəlif janrlarda çəkilmiş 30 tablosu nümayiş etdirilir.

Sərginin açılış mərasimində çıxış edən Azərbaycanın Türkiyədəki səfiri Faiq Bağirov, TÜRKSOY-un baş direktoru Düsen Kaseinov, Türkiyə mədəniyyət və turizm nazirinin müavini Kamal Fahri Gənc, Azərbaycan Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin TÜRKSOY-dakı təmsilçisi Elçin Qafarlı zəngin ənənələri olan Azərbaycan rəssamlıq sənətinin nümayəndələrindən biri olan Əşrəf Heybətovun yaradıcılığından bəhs etmiş,

onun milli koloritlərlə zəngin tablolarının xalqımızın qədim həyat və məişətinin Avropa və Türkiyədə tanıtıldığını vurğulamışlar.

Əşrəf Heybətov sərginin təşkilinə və göstərilən diqqətə görə TÜRKSOY təşkilatı və Azərbaycanın Türkiyədəki səfirliyinə təşəkkürünü bildirmişdir.

Səfir Faiq Bağirov və Düsen Kaseinov yubilyar rəssama xatirə hədiyyələri təqdim etmişlər.

On beş ildən artıq müddət ərzində Almaniyada yaşayan Əşrəf Heybətovun sərgisinin açılışında Berlindən gəlmiş qonaqlar, Ankarada akreditə olunmuş diplomatik nümayəndəliklərin rəhbərləri, sənət adamları iştirak etmişlər.

VURĞUN VƏKİLOV VIII BEYNƏLXALQ “ÇİTTA Dİ PESARO” MÜSABİQƏSİNİN QALİBİ OLMUŞDUR



İstedadlı pianoçu, Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbinin VII sinif şagirdi, Prezident təqaüdüçüsü, Xalq Şairi Səməd Vurğunun nəticəsi Vurğun Vəkilov

İtaliyanın Pesaro şəhərində keçirilmiş VIII “Çitta di Pesaro” Beynəlxalq müsabiqəsində birinci yeri tutmuşdur.

Vurğun Vəkilovun anası, S. Vurğunun ev-muzeyinin direktoru Aygün Vəkilova AzərTAc-a bildirmişdir ki, övladının birinci yeri tutması ilə əlaqədar təqdim olunmuş diploma “tamamıyla, 100-ə 100 qalib” sözləri əlavə olunmuşdur.

İtaliya, Yaponiya, Rusiya, Bolqarıstan, Koreya Respublikası, Çin və digər ölkələrin gənc musiqiçilərinin qatıldığı müsabiqədə Azərbaycanı V.Vəkilov təmsil et-

mişdir. O, 20-ə yaxın vokalçı, nəfəs alətləri, piano və kamera musiqisi ifaçıları arasında fərqlənərək birinci olmuşdur.

Azərbaycanlı musiqiçi müsabiqənin yekun konsertində Baxın, Motsartın əsərləri ilə yanaşı, Qara Qarayevin “Esgiz” əsərini də ifa etmişdir.

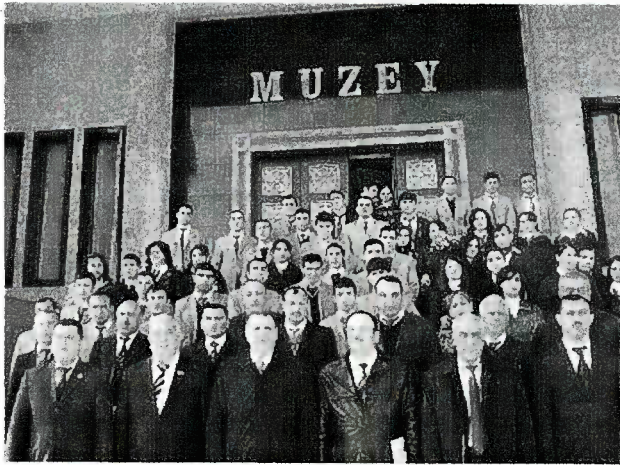
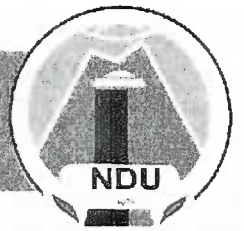
Vurğun Vəkilov 1998-ci ildə anadan olmuşdur. 2004-cü ildə Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbinə qəbul olunmuşdur. O, 2008-ci ildə ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 85 illik yubileyinə həsr edilmiş gənc ifaçıların I Respublika müsabiqəsində birinci nəticə göstərmişdir. Bir çox yubiley və festivallarda qələbə qazanmış V. Vəkilovun adı Azərbaycanın gənc istedadlarının “Qızıl kitabı”na yazılmışdır.

V.Vəkilov təhsil aldığı Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbində Elmira Mustafayeva və Bakı Musiqi Akademiyasının prorektoru Oqtay Abasquliyevdən ixtisas təhsili alır. Həmçinin Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı nəzdində uşaq yaradıcılıq studiyasının şagirdi kimi Xalq Artisti Firəngiz Əlizadə ona dərs deyir.

HEYDƏR ƏLİYEV HƏFTƏSİ

"Xəzər Xəbər" in

NDU
bürosu



Azərbaycan xalqının ümummilli lideri, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin xatirə günü ilə əlaqədar olaraq Naxçıvan Dövlət Universitetində bir

həftə ərzində silsilə tədbirlər keçirilib. Heydər Əliyev həftəsinin ilk tədbiri kimi universitetin professor-müəllim heyəti və tələbə kollektivi ümummilli liderin Naxçıvan şəhərindəki heykəlini ziyarət edib, ulu öndərin xatirə muzeyi ilə tanış olublar. Heydər Əliyev muzeyində xüsusi məşğələ keçirilib. Məşğələni giriş sözü ilə açan Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru, akademik İsa Həbibbəyli yeni Azərbaycanın böyük yaradıcısı Heydər Əliyevin dövlətçilik ideallarının yeni nəsillər üçün nümunə olduğundan bəhs etmişdir. Tədris işləri üzrə prorektor, Əməkdar elm xadimi Hüseyn Həşimli «Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan dövlətinin banisidir» mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir.

Naxçıvan şəhərindəki Heydər Əliyev muzeyinin direktoru Ramin Orucəliyev yeni eksponatlar haqqında məlumat vermişdir.

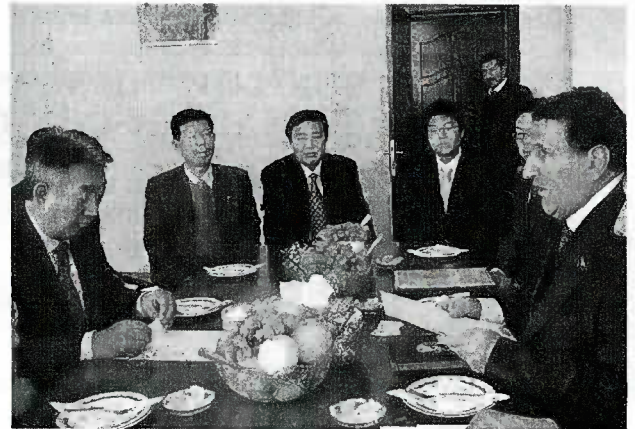
KOREYALI SƏFİR

NAXÇIVAN DÖVLƏT UNIVERSİTETİNDƏ

Cənubi Koreyanın Azərbaycan Respublikasındakı səfiri Li Ciha və onun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Naxçıvan Muxtar Respublikasına rəsmi səfəri zamanı Naxçıvan Dövlət Universitetində də olmuşdur.

Universitetin rektoru, akademik İsa Həbibbəyli qonaqları qəbul edərək universitetin strukturu, elmi kontingenti haqqında ətrafı məlumat vermişdir. Rektor dünya elminə inteqrasiya edən bu ali məktəbdə elmin, təhsilin, müasir informasiya kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı istiqamətində qazanılan uğurlardan bəhs etmiş, Misir Ərəb Respublikasından, Nigeriyadan, Banqladeşdən, Almaniyadan, Türkiyə Cümhuriyyətindən, İran İslam Respublikasından 251 tələbənin, o cümlədən Cənubi Koreyadan 6 nəfərin burada təhsil aldığı bildirmişdir. İsa Həbibbəyli universitetin bir çox dünya universitetləri ilə, o cümlədən Asiya universitetləri ilə beynəlxalq əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verdiyini, o cümlədən Cənubi Koreyanın Qimçon Universiteti ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq haqqında müqavilə imzalandığını xatırlatmışdır.

Səfir iki ölkə arasındakı müasir siyasi-mədəni, sosial əlaqələrdən, elmin, təhsilin birgə inki-



şafı istiqamətində görülən işlərdən bəhs etmişdir.

Görüşdə Cənubi Koreyanın ali məktəbləri ilə Naxçıvan Dövlət Universiteti arasında tələbə mübadiləsi, birgə elmi layihələrin həyata keçirilməsi məsələləri müzakirə olunmuşdur.

Qonaqlar Universitet Televiziyası vasitəsilə ali məktəbdə təhsil alan xarici tələbələrin, o cümlədən koreyalıların iştirak etdiyi konsert proqramını izləmişlər.

LATIN AMERİKASINDAN İLK QONAQ

Braziliyanın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Paulo Antonio Pereyra Pinto Naxçıvan Muxtar Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində Naxçıvan Dövlət Universitetində də olmuşdur. Universitetin rektoru, akademik İsa Həbibbəylinin qəbulunda olan səfir Azərbaycan və Naxçıvan haqqında xoş təəssüratlarını bölüşmüşdür.

Braziliyalı diplomat öz ölkəsinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə, müstəqilliyinə, milli-mənəvi dəyərlərinə hörmətlə yanaşdığını diqqətə çatdırmışdır.

Səfir Paulo Antonio universitetin struktur bölmələri, tədris korpusları ilə tanış olmuş, Beynəlxalq münasibətlər və xarici dillər fakültəsində, Olimpiya İdman Mərkəzində, idman muzeyində olmuş, kon-



servatoriyada mini konsert proqramını izləmişdir.

GƏLƏCƏK UĞURA APARAN YENİ LAYİHƏ

Naxçıvan Dövlət Universitetində «British Council»un «Gələcək uğura aparan körpü» adlı layihəsi həyata keçirilməkdədir. Xatırladaq ki, Naxçıvan Dövlət Universiteti, «British Council»un nümayəndələri, Naxçıvan MR Təhsil Nazirliyi arasında imzalanan memorandum əsasında gerçəkləşdirilən layihə müasir təhsil sisteminin, modern tədris üsullarının tətbiqinə xidmət edir. Sentyabr ayının ortalarından start verilən təlimlərdə Naxçıvan Dövlət Universitetinin müəllimləri ilə yanaşı ali məktəbdə ingilis dili ixtisası üzrə təhsil alan IV kurs tələbələri və muxtar respublikanın müxtəlif orta məktəblərinin müəllimləri də iştirak etmişlər. Layihə rəhbəri Gülşən Hüseynovanın, «British Council»un tə-

limçiləri, filologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktorları Nərinə Əliyeva və Mələhət Vəliyevanın iştirakı ilə keçirilən seçim mərhələlərində müsahibəyə 80-ə yaxın müəllim və tələbə qatılmışdı. İştirakçılardan yalnız yüksək bilik və ünsiyyət bacarığı nümayiş etdirən 38 nəfər bu yaxınlarda keçirilən 4 günlük trainingdə iştirak etmişlər.

İxtisasartırma təlimləri əyani şəkildə, maraqlı müzakirələrlə keçmişdir. Sonda iştirakçılar «British Council»un sertifikatları ilə təltif olunmuşlar. Yaxın gələcəkdə training iştirakçılarından ən yaxşı iki müəllim Naxçıvan Dövlət Universitetinin və «British Council»un maliyyə dəstəyi ilə Böyük Britaniyanın ən məşhur universitetinə təlim kurslarına göndəriləcək.

20-ci ULUSLARARASI AKÇAABAT MUSİQİ VƏ XALQ OYUNLARI FESTİVALI KEÇİRİLMİŞDİR



Naxçıvan Dövlət Universitetinin Tələbə Teatr Studiyasının nəzdindəki yallı və rəqs qrupu Türkiyədə keçirilən 20-ci Uluslararası Akçaabat musiqi və xalq oyunları festivalı və Xıdırməbi yayla şənliyində Azərbaycanı layiqincə təmsil etmişdir. Akçaabat şəhər bələdiyyəsi və icra hakimiyyəti tərəfindən təşkil olunan festivalda Rumıya, İran, Makedoniya, Bolqarıstan, Yakutiya kimi ölkələr, Ankara, İstanbul, Qa-

ziantep və Edirnodən olan yallı qrupları və Akçaabat folklor dərnəyi iştirak etmişdir.

Tələbə Teatr Studiyasının rəhbəri, Azərbaycan Respublikasının əməkdar mədəniyyət işçisi Gülxarə Əhmədova festivalda milli folklor nümunələrimizin böyük rəğbət və maraq oyatdığını söyləmişdir.

Geniş konsert proqramıyla davam edən festival xalq oyunları ilə də yadda qalan olmuşdur. Bir sıra tarixi məkanlara, Sümeyla monastrına ziyarət, Uzungöl turizm mərkəzinə, Qara dəniz sahilinə gəzintilər də festivalın proqramına daxil edilmişdi.

Festivala təqdim etmə mərasimi ilə yekun vurulmuşdur. İştirakçılarımız uğurlu ifalarına görə müxtəlif mükafat və hədiyyələrlə təltif olunmuşlar.

Leyla Zeynalova,
Naxçıvan Dövlət Universitetinin
Tarix-Filologiya fakültəsinin
II kurs tələbəsi

ALİM ÖMRÜNÜN BƏHRƏLƏRİ



Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru, akademik İsa Həbibbəyli Amerika Bioqrafiya İnstitutunun akademiki seçilmişdir. İnstitutun prezidenti cənab Evans tərəfindən imzalanan diplomda yazılır: «Akademik İsa Həbibbəyli Amerika Bioqrafiya İnstitutunun rəhbərliyi tərəfindən çoxcəhətli fəaliyyəti araşdırılaraq

cəmiyyətə mühüm elmi və mədəni uğurlar təqdim etdiyinə, elm sahəsində böyük nailiyyətlər qazandığına görə görkəmli alim kim institutun akademiki seçilmişdir».

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı, tanınmış ictimaiyyətçi, görkəmli elm xadimi, çoxsaylı elmi əsərlərin və məqalələrin müəllifi İsa Həbibbəyli səmərəli və məhsuldar elmi fəaliyyətinə görə dünya elmi ictimaiyyətində yetərinə tanınır.

2003-cü ildən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü kimi fəaliyyət göstərən İsa Həbibbəyli nüfuzlu beynəlxalq elmi təşkilat və qurumlarda da milli təhsilimizi layiqincə təmsil etməkdədir. Tanınmış alim 1999-cu ildə Türkiyənin Atatürk Araşdırma Mərkəzi üzrə Atatürk Kültür, Dil və Tarix Qurumunun müxbir üzvü, 2001-ci ildə Nyu-York Elmlər Akademiyasının, 2008-ci ildə isə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Nəzdində Beynəlxalq İnformasiyalasdırma Akademiyasının həqiqi üzvü seçilmiş, Akademiya tərəfindən "İnformasiya aləminin elitası" medalı ilə təltif olunmuşdur.

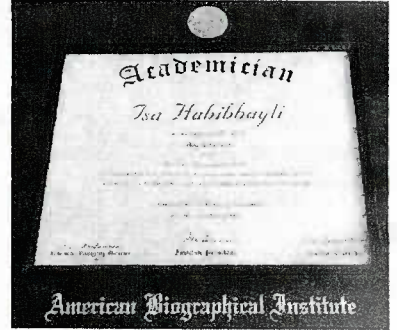
Akademik İsa Həbibbəyli elmi nailiyyətlərinə görə 2001-ci ildə ABŞ-ın Bioqrafiya İnstitutu tərəfindən «İlin adamı» adına layiq görülmüşdür.

İsa Həbibbəylinin rektorluq fəaliyyəti, rəhbərlik və təşkilatçılıq bacarığı nəticəsində Naxçıvan Dövlət Universiteti son on beş ildə Azərbaycanda elmin, təhsilin tərəqqisinə göstərilən yüksək dövlət qayğısından bəhrələnərək hərtərəfli inkişaf etmiş, müasir tipli bir universitet kimi formalaşmış, ölkənin qabaqcıl ali məktəblərindən birinə çevrilmişdir. Təsədüfi deyil ki, dünya elm, təhsil sistemində uğurla inteqrasiya edən bu ali məktəb elmin, təhsilin və yeni texnologiyaların tətbiqinin inkişafındakı mühüm nailiyyətlərinə görə 2009-cu ildə Beynəlxalq Sosial Əməkdaşlıq Korporasiyasının «Milliyyətin universiteti» adlı beynəlxalq mükafatına layiq görülmüş, Asiya Universitetləri Assosiasiyasının və Avropa Rektorlar Klubunun üzvü seçilmişdir.

Biz də görkəmli alim və ictimai xadim, maarifpərvər ziyalı, gözəl insan, bacarıqlı təşkilatçı İsa Həbibbəyliyə növbəti böyük uğuru - Amerika Bioqrafiya İnstitutunun akademiki seçilməsi münasibətilə kollektivimiz adından ürəkdən təbrik edir, ona daha böyük nailiyyətlər arzulayırıq.

Mehrriban Sultan,

NDU-nun Mətbuat şöbəsinin müdiri



MİLLİ DİPLOMATİYA TARİXİNDƏN BƏHS EDƏN QIYMƏTLİ NƏŞR



Naxçıvan Dövlət Universitetində professor Cəmil Həsənlinin «Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin xarici siyasəti (1918-1920)» kitabının təqdimat mərasimi keçirildi.

Tədbiri giriş sözü ilə universitetin rektoru, akademik İsa Həbibbəyli açaraq, Bakı Dövlət Universitetinin professoru, tarix elmləri doktoru Cəmil Həsənlinin ictimai-siyasi, elmi-pedaqoji fəaliyyətindən bəhs etdi. Qeyd olundu ki, alimin XX əsr Azərbaycan tarixi ilə bağlı müstəqillik müstəvisində apardığı sanballı elmi tədqiqatlar Azərbaycançılıq ideologiyası əsasında yazılmış dəyərli mənbəşünaslıq örnekləridir.

AMEA Naxçıvan Bölməsinin sədri, akademik İsmayıl Hacıyev, universitetin «Beynəlxalq münasibətlər» kafedrasının müdiri, fəlsəfə elmləri namizədi, dosent Yusif Hüseynov, magistraturanın dekanı, tarix elmləri namizədi, dosent Elbrus İsayev, AMEA Naxçıvan Bölməsinin şöbə müdiri, tarix elmləri namizədi Emin Arif, Beynəlxalq münasibətlər ixtisası üzrə III kurs tələbəsi Anar Fərəczadə yeni nəşri Prezident İlham Əliyevin qərarı ilə Azərbaycan Respublikasında diplomatik xidmətin yaranmasının 90 illik yubileyinin keçirilməsinə layiqli töhfə kimi qiymətləndirdilər.

Sonda müəllif tədbirin təşkilatçılmasına minnətdarlığını bildirdi, ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin öyrənilməsinə göstərdiyi qayğıdan, bu istiqamətdə görülən işlərdən, müasir Azərbaycanın ilk müstəqil dövlətimizin layiqli xələfi olmasından danışdı.

UNİVERSİTET ƏMƏKDAŞI AVRASIYA YAZARLAR BİRLİYİNƏ ÜZV QƏBUL EDİLDİ

NDU-nun «Qeyrət» nəşriyyatının direktoru, şair Vaqif Məmmədov təkcə muxtar respublikada və Azərbaycanda deyil, Türk dünyasında da kifayət qədər tanınan qələm sahiblərindəndir. Hələ sovetlər dönməndə 1983-cü ildə Özbəkistanda keçirilən «Daşkənd təranəsi» beynəlxalq şeir müsabiqəsinin qalibi olan şair Azərbaycanın müstəqilliyi dövründə öz yaradıcılıq üfqlərini daha da genişləndirmiş, onun şeirləri müxtəlif dillərə tərcümə olunaraq Türkiyə, İran, İraq, Özbəkistan, Belarus, Ukrayna, Rusiya ilə yanaşı, Almaniya, Yunanıstan, Bolqarıstan, Pakistan, ABŞ kimi ölkələrdə də çap olunmuşdur. Bu ölkələr içərisində Vaqif Məmmədovun yaradıcılığı üçün qardaş Türkiyənin ayrıca yeri var. Hələ 1992-ci ildə ulu öndərimiz Heydər Əliyev tərəfindən «Ümid körpüsü» adlandırılan Sədərək-Dilucu körpüsünün açılışında «Xoş gəldin Türküm, xoş gəldin» şeiri ilə çıxış edən şairin Türkiyə ədəbi mühiti ilə əlaqələri gün-gündən genişlənmiş, Ankara, İstanbul, İzmir, Ərzurum, Qars, Bayburt, Elazığ, Ərdəhan və s. şəhərlərdə müxtəlif mətbuat orqanlarında şeirləri, eyni zamanda yaradıcılığı haqqında məqalələr çap olunmuşdur.

2007-ci ildə Ankarada «Renk-ofset» nəşriyyatında «Özünə dön xalqım» adlı şeirlər kitabı çap olunan V.Məmmədov tanınmış türk yazıçısı İslam Beytullah Erdinin «Vicdanın üsyanı», «Gəlinuçdu» və «Yaşamaq haqqı» kitablarını azəri türkcəsinə çevirərək Bakıda çar etdirmişdir. Bundan əlavə, V.Məm-



mədov Anadaolu və Balkanlarda yaşayan qırxa yaxın Türk şairinin şeirlərini toplayıb Azərbaycan dilinə çevirərək «Anadolu və Rumlidən əsintilər» adlı kitabda Bakıda çap etdirmişdir (İ.B.Erdi ilə birlikdə). Bu xidmətlərinə görə Vaqif Məmmədovun ədəbi tərcümeyi-halı 3 cildlik «Türkiyə Yazarlar Ensiklopediyası»na (Ankara, 2004) və on cildlik çox nüfuzlu «Türkiyə Ədəbiyyatçıları və Kültür adamları» ensiklopediyasına (Ankara, 2006) daxil edilmiş, 2005-ci ildə şair Türkiyənin nüfuzlu yaradıcılıq təşkilatlarından olan İLESAM-a (Türkiyə Elm və Ədəbiyyat Əsəri Sahibləri Məslək Birliyi) üzv qəbul edilmişdir.

Bu günlərdə Vaqif Məmmədovun ünvanına Ankaradan daha bir xoş xəbər gəlmişdir. O, təkcə Türkiyədə deyil, Türk dünyasının ən nüfuzlu yaradıcılıq təşkilatlarından olan Avrasiya Yazarlar Birliyinə üzv qəbul edilmişdir. Bu münasibətlə Avrasiya Yazarlar Birliyinin sədri Yaqub Dəli-öməroğlunun imzası ilə gələn

məktubda deyilir:

«Hörmətli Vaqif Məmmədov!

Sizin müraciətinizdən sonrakı ilk iclasımızda Sizi Avrasiya Yazarlar Birliyinə üzv qəbul etdik. Sizin kimi Türk dünyası üçün önəmli fəaliyyətləri olan şair və elm adamının üzvlərimiz arasında olması bizim üçün böyük fəxrdir. Ümidvarıq ki, bundan sonra da «Qardaş qələmlər» dərgimiz və Avrasiya Yazarlar Birliyi ilə daha sıx əlaqə saxlayacaqsınız.»

Qeyd edək ki, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin və Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü olan Vaqif Məmmədov Avrasiya Yazarlar Birliyinə muxtar respublikamızdan üzv qəbul edilən ilk nümayəndədir.

Nərmin Cəfərova,
NDU-nun mətbuat şöbəsinin əməkdaşı

ELEKTRON İMZA TƏTBİQ OLUNACAQ

Elektron imzanın tətbiqindən sonra kağız yazışmaları, uzun növbələrə dayanmaq, ərizə cavablarını gözləmək kimi problemlər aradan qalxacaq

Artıq global informasiya cəmiyyəti formalaşır. Ölkəmiz də bu proseslərdən kənarında deyil. Bu cəmiyyətin əsas fəlsəfəsi budur ki, yaşından, dilindən, dini, irqi, sosial və siyasi mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bütün insanların informasiya tələbatı ödənilsin, bilik və düşüncələri, istədikləri məlumat ictimaiyyətə çatdırılsın. İnternet inkişaf etdikcə gündəlik işlərimizdə onun təsiri də artır. Artıq indiyə qədər kağız formasında olan məlumatlar və bundan sonra yaradılacaq informasiyalar onlayn formada həyata keçiriləcək. Bu gün ölkəmizdə də bu sahədə işlər aparılır. Elektron dövlət yaradılması işləri günü-gündən inkişaf etdirilir. Demək olar ki, bütün sahələrdə yeni texnologiyaların üstünlükləri hiss olunur. Bir neçə gün əvvəl də Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi elektron imzaya keçiriləcəyi barədə informasiya yaydı.

Bəs elektron imzanın üstünlükləri nədir və vətəndaşlar bundan istifadəyə nə qədər hazırdır?

AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun şöbə müdiri Yadigar İmamverdiyev deyir ki, elektron imza birtərəfli iş deyil, əgər biz elektron dövlətə keçiriksə, elektron ərizələr yazırıqsa, bu zaman elektron imza ilə təsdiq edə bilirik. Elektron imzanın geniş yayılması üçün elektron hökumət xidmətlərindən istifadələr reallaşdırılmalıdır. Çünki, hər bir elektron sənədi elektron sənəd edən elektron imzadır. Üstünlüklərinə gəlincə isə, kağız yazışmaları, daha uzun növbələrə dayanmaq, ərizə cavablarını gözləmək problemləri aradan qalxacaq. Vətəndaşlar internet vasitəsilə elektron ərizənin yolunu izləyə biləcək. Məsələn, ərizə nə vaxt sistemə daxil olub, indi hansı məmur tərəfindən baxılır, bunların hamısını rahatlıqla öyrənəcək. Vətəndaş - məmur münasibətləri asanlaşacaq.

Y.İmamverdiyevin sözlərinə görə, elektron imza, elektron sənəd, elektron dövlət bunlar hamısı bir çox keyfiyyət dəyişikliyinə də səbəb olacaq. Münasibətlər daha da şəffaflaşacaq, vətəndaşların elektron hökumətin işində, qərar qəbul edilməsində iştirakları daha da artacaq. Artıq ərizə ilə müraciət edib, arayış alarkən proses asanlaşacaq. Dövlət vətəndaşların işini asanlaşdırmaq üçün bu addımları atır.

Y. İmamverdiyev dedi ki, bu ilin fevral ayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti "Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının yeni şəxsiyyət vəsiqəsinin təsvirinin və sertifikatlaşdırılmasının yaradılması haqqında" Sərəncam verib. Yeni nəsil şəxsiyyət vəsiqələrində biometrik texnologiyalardan istifadə olunacaq. Həmçinin sürücülük, hərbi, dənizçi vəsiqələri, vizalar, elektron biletlərdə biometrik xüsusiyyətlər daxil ediləcək. Adı pasportlardan fərqli olaraq bunlar elektron daşıyıcıya, mikro çipə malikdir. İndiki pasportların birinci səhifəsində olan məlumatlarla yanaşı barmaq izləri, gözün qüzehli qişası haqqında bilgiler bu çipə daxil ediləcək. Mütləq həmin sənədi verən orqanın səlahiyyətli şəxsinin imzası ilə təsdiqlənməlidir. Bu məlumatlarla həmin şəxsin irqi mənsubiyyəti və s.

məlumatları əldə etmək olar. Ona görə də, bu məlumatlar kriptografiya ilə qorunmalıdır.

Y.İmamverdiyev qeyd etdi ki, əslində bu gün ölkəmizdə ayrı-ayrı sahələrdə biometrik eyniləşdirmə sistemi tətbiq olunur. Lakin bunların hamısının vahid bir sisteminin yaradılması üzrə işlər aparılır. Bu tip eyniləşdirmələr aparılarkən bir çox şəxsi məlumatlar götürülür. Dövlət proqramının da əsas məqsədi bu sahədə qanunvericilik bazasının yaradılması və həmin məlumatların məhz götürüldüyü məqsəd üzrə istifadə olunmasına nəzarət etməkdir. Həmçinin "Azərbaycan Respublikasının biometrik informasiyalar haqqında", "Fərdi məlumatlar" haqqında qanun qəbul edilib və onların həyata keçirilməsi üçün normativ aktlar qəbul olunub. Bütün bunlardan əlavə biometrik pasportlar üçün sərhəd keçid məntəqələri, aeroportlar və dəmir yolu vağzallarında informasiya strukturu yaradılmalı, bu sistemləri oxuya bilən aparatlar, mobil qurğular olmalıdır.

Hər bir vətəndaş bu sistemin üstünlüklərindən yararlanacaq. İlk növbədə biometrik pasportların ölçüsü dəyişəcək. Yəni daha kiçik olacaq. İlk səhifədəki məlumatlar mikro çipin yaddaşına yerləşdiriləcək. Pasportların tez-tez dəyişdirilməsinə səbəb olan məlumatlar yerləşdirilməyəcək. Həmin məlumatların şəxsiyyət vəsiqəsində əks olunmaması əsassız yoxlamaları aradan qaldıracaq. Xarici ölkələrə gedənlər viza alarkən həmin ölkələrin səfirliklərində barmaq izlərini verməyə məcburdurlar. Bu həm vaxt itkisidir, həm də psixoloji cəhətdən insanlara təsir edir. Sərhəd keçid məntəqələrində işləri asanlaşdıracaq. Həm də bu, ölkənin imicinə də müsbət təsir edəcək. Çünki belə fikirlər var ki, elektron pasportu olmayanların bəzi ölkələrə girişi məhdudlaşdırılacaq. Bu sistem həmçinin milli təhlükəsizlik və hüquq mühafizə orqanlarının işini asanlaşdıracaq. Pasport saxtakarlığının da qarşısını alacaq. Ölkə vətəndaşlarının mobilliyi təmin olunacaq.

Rəşad Süleymanov,

APA

РАСПАД ИМПЕРИЙ: ПОСЛЕДСТВИЯ И ПРОГНОЗЫ НА БУДУЩЕЕ

В XX веке произошел распад ряда империй. Последствия этих событий дают о себе знать по сей день. Но вот работ, в которых дается научный анализ происшедшего и прогнозируется в связи с этим будущее, очень мало. Одна из них под названием "Ключевая проблема XXI столетия: последствия распада империй" принадлежит доктору истории Аполлону Борисовичу Давидсону. На мой взгляд, это исследование из ряда выдающихся. Оно дает возможность понять события, развернувшиеся на планете в то время, и заглянуть в будущее человечества, которое может стать далеко не безоблачным. Так о чем же нам поведал автор столь оригинальной работы?

Автор исследования отмечает, что на наших глазах и на глазах наших отцов распались все империи - Британская, Французская, Итальянская, Испанская, Португальская и ряд других. А еще раньше Австро - Венгерская, Османская, Германская, и совсем недавно - Советская. "Эпоха империй, начавшаяся еще в средневековье, кончилась, - пишет А. Б. Давидсон. - Мы еще не осознали значение этого явления - так часто бывает с очевидцами. Весь мир испытывает последствия, самые разные - вплоть до психических - и бывшие метрополии, и бывшие колониальные, и зависимые страны. Будет это и при наших детях, внуках".

Вполне резонно он указывает, что в распаде Югославии дали о себе знать центробежные силы, которые зародились еще в Австро-Венгерской империи. И события на Ближнем Востоке можно в какой-то мере объяснить тем, что происходило когда-то в Османской империи. Этот список можно продолжить. Но автор ставит вопрос: продолжится ли цепная реакция распада империй в государствах, возникших на их руинах? Примеров такого распада более чем достаточно. Вспомним, что произошло с Пакистаном, от которого отделилась его восточная часть, став Народной Республикой Бангладеш, и с Индонезией, от которой отделился Восточный Тимор. События в Грузии и Молдавии - тоже свидетельства распада возникших государств. **"И, самое главное для россиян, - отмечается в исследовании, - не может ли грозить дальнейший распад России?"**

Вопрос этот правомерен. Ведь последствия распада СССР во многом сходны с теми, которые испытали и испытывают народы Британской, Французской и других империй, которые перестали существовать значительно раньше, чем рухнул СССР. Поэтому их опыт весьма ценен для нынешней

России. Особенно заслуживает внимания опыт британского Содружества, которое давно отбросило слово "британское" и называется просто "Содружество". В него входят 54 государства, более четверти государств мира, более четверти населения Земли и более четверти объема всей мировой торговли. Содружество не является тесным и абсолютно сплоченным. Но самое главное - из него никто не рвется, никто не хочет уходить. Более того, никогда не бывший британским Мозамбик, попросил принять его туда же. Приняли. И все эти страны объединяет давние экономические, культурные и общественно - политические связи, толерантность, которая выработана британскими демократическими традициями". Не последнее - и язык: английский, от которого некоторые афро - азиатские страны, добившиеся независимости, впопыхах поспешили отказаться, но потом, одумавшись, к нему вернулись...".

В какой - то степени эти события повторяются на территории бывшего Союза ССР. И так, можно утверждать, что, в сущности, все проблемы наступившего XX! века связаны с имперским прошлым. С каждым днем это становится очевидней. И самым важным является тот факт, что почему - то все стали забывать о том положительном, что принесла Европа другим континентам и странам. Сейчас антиевропейские настроения резко усилились. "Почему?, - задает вопрос автор. **Народы, переставшие быть колониальными, надеялись, что их судьба улучшится. Что хорошая жизнь - вот она, за поворотом. А получилось не так.** Какие-то государства - азиатские "тигры" или страны ОПЕК - вырвались вперед. Но во многих других сейчас живут еще хуже, чем в колониальное время".

Мало того, когда изгоняют из уж обретенных независимость стран бывших колонизаторов, то ситуация становится вообще катастрофической. К примеру, ООН несколько десятилетий люто клеймила режим белого меньшинства в ЮАР за политику апартеида, даже подвергла страну международному бойкоту. То же самое было в Южной Родезии. Под давлением международной "общественности" в Южной Родезии к власти пришел Мугабе, а страну переименовали в Зимбабве. Режимы ЮАР и Зимбабве клеймили как остатки имперского прошлого. Но почему - то ООН и мировое сообщество не разоблачают порядки, установленные уже новыми режимами. Никто и слова не вымолвил в защиту прав изгнанных из страны белых фермеров, которые кормили большую

часть населения бывшей колонии. А после изгнания - рухнуло сельское хозяйство страны. Сейчас стали опять зазывать. Но кто поедет в такую непредсказуемую "державу".

В Объединенных Арабских Эмиратах 75% жителей лишены прав гражданства, а за пропаганду других религий и обращение мусульман в другую веру положено тюремное заключение от пяти до десяти лет. Политические партии в стране запрещены. Но все сие не мешало этому государству клеймить апартеид, а сейчас не мешает требовать прав для палестинцев.

В Саудовской Аравии "незаконны" все немусульманские праздники: Рождество, Новый год, Пасха и т. п. Арестовать могут, если в доме обнаружат крест или Библию. Естественно, что экономика большинства ранес колониальных стран резко, за редким исключением, деградировала. И тем не менее многие из них требуют от бывших метрополий, от Запада, а то и от всего мира белого человека расплатиться за зло, причиненное колониализмом и работорговлей. К примеру, Алжир настаивал на извинениях Франции за всю историю французского колониализма в этой стране, начиная с 1830 года. Хотя в именно в тот период экономика региона была процветающей, а уровень жизни населения значительно выше, чем сейчас.

Если читатель заметил, то в случае стихийных бедствий в любом регионе земного шара, то помощь приходит, как правило, от США и европейских стран. Но никто не слышал о помощи, исходящей из афро-азитатских стран. Те арабские страны, которые наживаются на нефти, - часто ли помогают они другим странам Запада в случае каких-либо бед?. Помощь оказывается чаще всего террористическим организациям.

В стороне не остались и США. В этой стране Луис Фаррахан, который считает себя лидером афроамериканского населения, уже давно требует, чтобы белые всего мира заплатились за то зло, которое они принесли небелым. В своем движении черных мусульман "Нация ислама", он хотел бы объединить не только афроамериканское население США, но и вообще всех людей с черным цветом кожи. Еще лучше - и всех мусульман. А желательно и вообще всех небелых - против белых. Еще в апреле 1989 года на встрече афроамериканских лидеров в Новом Орлеане, он обвинил в расизме всех белых. Призвал к созданию в Африке государства, в котором могли бы поселиться афроамериканцы из США. Вместе с тем, он предсказал, что наступит день, когда афроамериканцы будут управлять Америкой. "Публично, - отмечает автор исследования, - Фаррахан выразил восхищение Гитлером, а иудаизм объявил "религией сточной канавы". Эта встреча, в которой участвовали Джесси Джексон и Анджела Дэвис... "пот-

ребовала от Соединенных Штатов выплаты репараций за то, что их предки были в рабстве".

Вот таково отношение к белому человеку после распада империй. А ведь именно благодаря колонизаторам возникли города, промышленность, современное сельское хозяйство. И не только это. Среди местного населения появились врачи, инженеры, менеджеры, учителя, бизнесмены и т. д. и т. п., которые получили подготовку в высших учебных заведениях стран - метрополий. Благодаря белому населению стало возможным появление высших и средних учебных заведений во многих странах Азии и Африки. Они же способствовали появлению и специалистов массовых профессий, без которых немыслимо бы было функционирование промышленности и современного сельского хозяйства. Но колониальная система рухнула. А вместе с этим начались весьма странные процессы, которые стали угрожать самому существованию европейской цивилизации. В полной мере они дают о себе знать и на территории Российской Федерации.

Автор исследования, А. Давидсон отмечает, что рука об руку с яростными обвинениями имперского владычества идет уверенность, что XXI столетие будет "Веком Азии" или "Веком Африки". Эта уверенность зиждется на все убыстряющихся демографических переменах, на "великом переселении" африканцев и азиатов в Европу, на усилении роли бывших колониальных и зависимых стран, на общей тенденции азиатизации и африканизации, которая идет в мире. На том, что население бывших колониальных и зависимых стран составляет 7/8 человечества.

Китай и страны Индостанского субконтинента - вот уже больше половины населения Земли. Мусульман - около 1, 2 миллиарда. Самая большая рождаемость - в мусульманских странах и в Африке. В Йемене, к примеру, на каждую женщину приходится по 7 детей, а ожидаемая численность населения в середине XXI века - около 50 миллионов человек.

"По данным специалистов ООН, уже к 2050 году население Африки будет втрое превосходить количество европейцев. Если после Второй мировой войны европейцы составляли 22% населения Земли, а африканцы - 8%, то сегодня эти цифры сравнялись. На долю и тех и других приходится по 13%. А через полвека... чернокожих будет втрое больше, чем европейцев..."

При этом промышленность многих стран Африки и Азии бурно развивается. Многие виды производства перекачывают из Европы и США в Азию и Африку - во многом из-за дешевизны ра-

бочей силы. Китай и Индия делят с Соединенными Штатами первые места в мире по темпам промышленного роста. Китайскими товарами заполняются рынки всех континентов. От нефтедобычи в арабских странах и Нигерии зависит почти весь мир.

Идет "освоение" Западной Европы выходцами из стран Азии и Африки. Если их число до начала 60-х годов было незначительным, то в 2005 году оно превысило 20 миллионов. Одних только афро-азиатских мусульман насчитывается в Западной Европе больше 11 миллионов. Во Франции более 10% населения - мусульмане или лица афро-азиатского происхождения. В Лондоне - более 1 миллиона мусульман. В Москве их значительно больше.

При этом адаптация афро - азиатского населения идет сложно. "Изменилась за последние четыре с лишним десятилетия не только численность афро - азиатского населения в Европе, но образ его жизни. Представители первого массового притока - 1960 годах - соглашались быть низами общества и шли на любую низкооплачиваемую работу: мусорщиками, дворниками. Второе поколение, уже получившее права гражданства, хотело быть похожими на европейцев. А в третьем поколении появилось - пусть не у всех, но у многих - стремление быть не только полноправными гражданами принявшей их страны, но предложить этой стране считаться с их собственными истоками, с теми традициями, обычаями, которые они привезли с собой с покинутой ими родины. Не эти ли настроения, а не только материальные условия - бедность - стали подоплекой событий, потрясших Францию....", - отмечает Давидсон.

Иначе говоря, расовая проблема, которая в имперские времена проявлялась в основном вне Европы: в колониях, зависимых странах - теперь захлестнула Европу. Идет быстрое распространение ислама. За короткий период 80 тысяч этнических французов приняли мусульманскую веру А в это время во многих, обретших независимость стран, идут гражданские войны, некоторые народы уничтожаются под корень. Уже сейчас стало очевидно, что кровавые междоусобицы и этнические конфликты во многих развивающихся странах унесли за последние десятилетия, вероятно, больше человеческих жизней, чем продолжавшаяся столетиями европейская работорговля - и это вызывает в Европе неверие в способность некоторых стран организовать свою жизнь. "На смену тому чувству вины, - пишет автор, - перед колонизированными народами... многие европейские интеллектуалы приходят к мысли о позитивном вкладе империй в историю человечества".

Вряд ли можно возразить в этом случае Давидсону. Но в то же время следует отметить, что многие европейские народы стали бояться утраты своей национальной идентичности. А на этой почве националистические партии набирают голоса в Австрии, Сербии, Франции и даже в таких политически стабильных государствах, как Швейцария.

Не обошла эта тенденция и страны постсоветского пространства. Это остро ощутило на себе русское население Прибалтики и в Средней Азии. Русский язык теснят в Молдавии и даже на Украине. Почти каждый из землян готов оправдывать действия своих соплеменников, своего народа, вспоминать исторические обиды, нанесенные своему народу чужими. Как легко разоблачать чужой расовый и национальный эгоизм! И как трудно - свой. Но, как заметил автор цитируемого исследования, в послеимперском мире XXI столетия, где разные расы и национальности будут все теснее соприкасаться друг с другом, это грозит ростом конфронтации и конфликтов. Несомненные признаки уже есть. Теперь нельзя видеть мир только таким, каким он видится из Москвы, Лондона и Нью-Йорка. Необходимо знать, каким он представляется из Дели и Пекина, Буэнос - Айреса и Аддис-Абебы, Ташкента и Баку.

Послеимперский мир может быть понят, если каждый из нас будет прислушиваться к мнению не только своего, но и иных народов. Сейчас больше, чем две тысячи лет назад, важно древнеримское: "Пусть будет выслушана и другая сторона!"

В распаде империй все больше видится и такой аспект: вместе с эрой империй кончается и эра национального суверенитета. Ярким примером тому - Франция, где сегодня каждый десятый житель - мусульманин. И если этого не учитывать, то наши правнуки будут жить уже в совершенно другой действительности. Поэтому следует понять представителей многих стран, которые уже сегодня требуют принять меры к сохранению национальной идентификации. Следовательно, в чем-то уже сейчас осознается, что, в сущности, все проблемы наступившего XX! столетия связаны с имперским прошлым. Какие - то зависимости еще не выявлены, но и они постепенно становятся очевидными. Понять происходящее нам во многом и помогла работа А. Давидсона. Не учитывать рекомендации автора - просто нельзя.

Вилен ЛЮЛЕЧНИК,
"Русская Америка, NY" № 439

BİN LADENİN QIZI: "ATAMI GÖZÜMÜN QABAĞINDA ÖLDÜRDÜLƏR"

Üsamə bin Laden mayın 2-də Ağ evin göstərişi ilə Pakistanda amerikalı hərbcilər tərəfindən qətlə yetirildi



Pakistanın Abbotabad şəhərindəki üçmərtəbəli malikanədə məhv edilmiş "Əl Qaidə" terror şəbəkəsinin rəhbəri Üsamə bin Ladenin 12 yaşlı qızı Səfiyə həmin əməliyyatla bağlı danışmış.

Pakistanın təhlükəsizlik strukturlarının əməkdaşları və ABŞ hərbcilərinin birgə mühafizəsi altında olan qız hərbcı müstəntiqlərə bildirib ki,

Abbotabad şəhərindəki malikanədə olarkən gecə saatlarında qəflətən hücum olub.

"Hər yerdən həyəətə hərbcilər girdilər. Otaqda idik. İçəri girənlər atəş açdılar. Anam ayağından yaralandı və yerə yıxıldı. Ona yenə atəş açdılar, anam öldü. Sonra atamı və qardaşımı güllələdilər", - bin Ladenin qızı bildirib.

Səfiyənin sözlərinə görə, Usamə bin Laden həmin anda silahlı olmayıb.

Usamə bin Ladenin əməliyyatda qətlə yetirilmiş arvadı isə onun sayca 4-cü həyat yoldaşı, yəmənlili Amal Əhməd Əbdel Fəttahdır. 1983-cü ildə doğulmuş bu qadınla bin Laden 10 il əvvəl evlənmişdi.

AMERİKALI MÜƏLLİM 10 İLLİK SAQQALINI NİYƏ QIRXDI?

50 yaşlı Vaşinqton sakini Heri Ueddl 10 ildir saxladığı saqqalını qırxdı

O, bu addımı «Əl-Qaidə» lideri Üsamə Bin Laden öldürüldüyü üçün atıb.

Sən demə, müəllim olan Ueddl 2001-ci il sentyabrın 11-də Nyu-Yorkda törədilmiş dəhşətli terror aktından sonra Bin Ladenin həbsinə və ya məhvinədək saqqalını qırxmıyacağına söz veribmiş.

Mayın 1-də dostu ona zəng vuraraq «Əl-Qaidə» liderinin öldürüldüyünü dedikdə, müəllim bunun zarafat olduğunu düşünüb. Sonradan əsl həqiqəti bilən Ueddl uzunluğu 38 santimetrə çatan saqqalını tıraş edib.



BİRİNCİ DÜNYA MÜHARİBƏSİNİN SAĞ QALAN SON DÖYÜŞÇÜSÜ ÖLDÜ

Birinci Dünya müharibəsinin son döyüşçüsü Klod Stenli Şul Avstraliyada 110 yaşında vəfat edib



Klod Stenli Şul Birinci Dünya müharibəsi illərində Böyük Britaniya Hərbi Dəniz Qüvvələrində qulluq edib.

Daha sonra isə Avstraliyaya köçüb və Avstraliya Silahlı Qüvvələrində 40 il qulluq edib.

Qeyd edək ki, Klod Stenli Şuldan sonra Birinci Dünya müharibəsinin yeganə canlı veteranı kimi britaniyalı Florans Qrin qalıb. Lakin Florans Qrin döyüşlərdə iştirak etməyib, müharibə illərində Böyük Britaniya Hərbi Hava Qüvvələrinin bazasında ofisiyant işləyib.

RUSİYADA RÜŞVƏTİN ÖHDƏSİNDƏN CƏRİMƏLƏR GƏLƏCƏK?

Rusiya prezidenti Dmitri Medvedev korrupsiya ilə mübarizə haqda qanunlara dəyişiklikləri imzalayıb

İndi rüşvət verənlər və alanlarla mübarizə həm də böyük cərimələrlə aparılacaq.

Cərimələr rüşvətin miqdarına bağlanacaq və həmin miqdarın 10 mislindən 100 mislinə qədər olacaq. Cərimənin aşağı həddi 25 min rubl, yəni təxminən 900 dollar, yuxarı həddi isə 500 milyon rubl, yəni təxminən 18 milyon dollar həcmində təsbit olunur.

Eyni zamanda korrupsiyada günahkar bilinənlərin azadlıqdan məhrum edilməsi və müqəssirin əmlakının müsadirə edilməsi sanksiyaları da qanunvericilikdə saxlanılır.

Ancaq rəsmilərin özləri də bildirirlər ki, bəzən çoxillik həbs cəzası təhlükəsi rüşvətçiləri cinayətdən saxlamır.

Odur ki, Kremldə alternativ mübarizə yolları zəruriliyi qeyd edilirdi və onlardan biri kimi nəhəng cərimələr təklif olunurdu. İndi, göründüyü kimi, bu təklif qanun qüvvəsinə alıb.



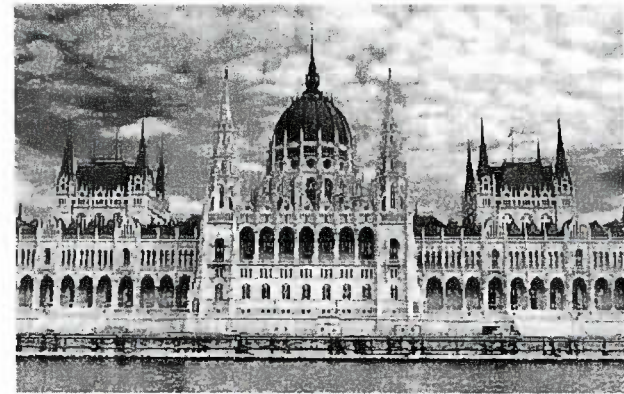
2015-Cİ İLDƏ DÜNYADA NƏ QƏDƏR İNSAN OLACAQ?

2011-ci il oktyabrın 31-nə dünya əhalisinin sayı 7 milyardı ötəcək

Bu rəqəm BMT-nin məruzəsində yer alıb. Sənəddə deyilir ki, 2015-ci ildə Yerdə əhalinin sayı 9,31 milyarda çatacaq.

Qeyd edək ki, əvvəlki proqnozlarda 2015-ci ildə dünya əhalisinin 9,15 milyard olacağı bildirilirdi.

BUDAPEŞT HÖKUMƏTİ İKİ QƏRİBƏ QƏRAR QƏBUL ETMİŞDİR



Budapeşt meriyasının bu günlərdə qəbul etdiyi iki qərribə qərar Macarıstan paytaxtının bir çox sakinlərini heyrətləndirmişdir. Bundan sonra evsiz adamların, xalq arasında bomj deyilən sakinlərin küçələrdə yatması qadağan ediləcək və onlar yalnız xüsusi avadanlıqlarla təchiz edilmiş sosial sığınacaqlarda gecələməli olacaqlar. Budapeşt hökuməti əmin edir ki, həmin sığınacaqlarda bomjların hamısına yer tapılar. Lakin təəccüb doğuran başqa məsələdir – yeni qaydalara görə, bomjların onlar üçün nəzərdə tutulan yerlərdə gecələməkdən imtina etməsinə görə 50.000 forint (təqribən 230 avro) cərimə nəzərdə tutulmuşdur. Görəsən, bomjun cibində bu qədər pul (bu məbləğ mini-

mum əmək haqqının 60 faizi deməkdir) haradadır və cərimənin tutulması mexanizmi necə olacaqdır? Qəbul edilmiş qanunun müəllifləri bunu vətəndaşlara çətin ki, izah edə bilsinlər.

Qəbul edilmiş digər yeni qaydaya görə bundan sonra təkcə küçə musiqiçiləri deyil, həm də sədəqə istəyən dilənçilər küçədə tutduqları hər kvadrat metrə görə hökumətdən xüsusi icazə almalı və həmin yerin haqqının ödənilməsi təsdiqlənməlidir. Yeni qaydalara görə polis işçiləri dilənçidən şəhər meriyasının rəsmi icazəsini tələb etməyə haqlıdır. Bu icazəni almaq üçün məmurların onlarca kabinetlərində gözləmək və konkret gün üçün tutulan hər bir kvadratmetrdən ötrü “dilənçilik vergisi” ödənilməsi barədə qəbz olmalıdır. Şəhər sakinləri zarafatla deyirlər ki, belə getsə dilənçilər tezliklə hüquqi şəxslər kimi qeydiyyatda alınmalı və sədəqələrin uçotunu aparmaqda vergi orqanlarına kömək etmək üçün kassa aparatları almalı olacaqlar.

Hüquq müdafiə təşkilatları artıq bu yeni qanunlardan ölkənin Konstitusiyaya Məhkəməsinə şikayət edəcəklərini bildirmişlər.

Pərvanə Qarayeva,
AzərTAC-ın xüsusi müxbiri
Budapeşt

“ЗАЧЕМ МНЕ МИЛЛИОН ДОЛЛАРОВ? Я МОГУ УПРАВЛЯТЬ ВСЕЛЕННОЙ”

Великий математик дал первое интервью кинокомпании «Президент-фильм»



Уже год, как Григорий Перельман, доказавший теорему Пуанкаре, над которой бились десятки лет ученые со всего мира, отказался от присужденной ему премии в миллион долларов!

Трудно сказать, что нас, обывателей, поразило больше: то, что наш ученый обошел всех других, или то, что он отказался от астрономических денег! Сразу же захотелось спросить: «Что за богач здесь чудит?!» Как выяснилось, Григорий Яковлевич живет в Санкт-Петербурге, в хрущевке, с мамой, фактически прозябает в нищете... Но его не интересует то, что интересует обыкновенных мужчин, - деньги, вино, женщины... Перельман никогда не был женат. Став «миллионером из хрущоб», он закрылся от всего света. Живет отшельником, изредка выходит с авоськой в магазин. Общается только с единицами приближенных. Не стрижется, не бреется, не стри-

жет ногти.

Папарацци дежурили у порога его дома, но Перельман, едва заметив «чужака», буквально давал деру. Добиться личной встречи с господином Перельманом не удалось еще ни одному журналисту. Сейчас в Америке вышла книга о Перельмане американской журналистки, которая... так и не сумела с ним встретиться, хотя и просиживала сутками возле его подъезда. Однако недавно одному счастливицу все же повезло. Он не только сумел пообщаться с великим математиком, но и... получил его согласие на съемки о нем художественного фильма! Мы поговорили с этим доступавшимся до сердца Перельмана человеком - исполнительным продюсером московской кинокомпании «Президент-фильм» Александром Забровским. А также с его разрешения публикуем фрагменты интервью Перельмана, которое тот дал кинокомпании.

ЗАБРОВСКИЙ: «ПЕРЕЛЬМАН - АБСОЛЮТНО НОРМАЛЬНЫЙ ЧЕЛОВЕК»

...На самом деле Александр Забровский - мой коллега. Профессиональный журналист, когда-то работал в Москве, а потом уехал в Израиль, где открыл свою студию независимых расследований. Параллельно занимается кино. Собственно, я и попросила в свое время Забровского заняться загадкой Перельмана, помочь взять интервью у гениального ученого. Мне показалось, что математик не очень доверяет российским СМИ. И Александр блестяще справился с задачей, более того, решил снимать о нем свой фильм.

- Я специально приехал из Тель-Авива сюда для встречи с математиком, - рассказывает Александр. - Я знал, что он ни с кем не общается, но мы решили идти до конца. Я связался с еврейской общиной в Санкт-Петербурге. Через нее мы вышли сначала на маму Григория Яковлевича, оказав ей помощь. А потом мама поговорила со своим ге-

ниальным сыном, хорошо нас охарактеризовала. И Григорий Яковлевич доверился нам. Он сказал мне, что не общается с российскими журналистами из-за неуважительного к нему отношения. Например, в прессе его называют «Гришей». И эта фамильярность его обижает. Журналистов занимает: почему отказался от миллиона? Не стрижет ногти? А этот человек - философ, гений. Его интересуют глобальные проблемы... Григорий Яковлевич дал согласие сначала на встречу со мной. Я позвонил ему: «Григорий Яковлевич, хочу уточнить место встречи». «Сквер напротив Мариинского театра. В двенадцать часов у памятника Глинке». Григорий Яковлевич неспешно подошел, присел на скамейку... Сообщения, что по пятам за Перельманом бродят папарацци, сильно преувеличены. Никто его не караулил. Он спокойно, пешком пришел на место. Мы сидели у всех на виду, но никто нам не мешал, не подходил и не просил у Григория Яковлевича автограф. Мы замечательно поговорили. Он произвел впечатление абсолютно вменяемого, здорового, адекватного и нормального человека. Реалистичный, прагматичный и здравомыс-

лящий, но не лишенный сентиментальности и азарта... Все, что ему приписали в прессе, будто он «не в себе», - полная чушь! Он твердо знает, чего хочет, и знает, как добиться цели. Мы проговорили с ним два часа кряду - необыкновенно интересный собеседник. Ему понра-вилось, что я интересовался не подробностями его бытовой жизни, а проблемами ученых вообще, в масштабе мира. Перельман дал согласие участвовать в написании сценария будущего фильма «Формула Вселенной». А также, возможно, включим фрагменты его интервью в фильм. Сам Григорий Яковлевич выразил желание сотрудничать с профессором Массачусетского университета Сильвией Назар. Мы вышли на Сильвию и заключили с ней контракт. Показали его Перельману. В общем, работа движется. Но не так быстро, как хотелось бы. Я отвечаю за поиск средств. Веду переговоры с Америкой на частичное финансирование фильма. В своем фильме, который мы делаем вместе с Перельманом, мы хотим рассказать о сотрудничестве и противоборстве трех основных мировых математических школ: российской, китайской и американской, наиболее продвинувшихся по стезе изучения и управления Вселенной. Американский ученый Гамильтон и российский Перельман сделали главное - нашли путь к пониманию формы нашей Вселенной. Фильм - о познании Вселенной и людях, ее познающих. Об этических «стандартах» в науке, о вынужденном конформизме ученых... На вопрос, почему Перельман отказался от миллиона, он ответил: мол, что такое миллион долларов для человека, управляющего Вселенной?

ФРАГМЕНТЫ ИНТЕРВЬЮ

Перельман: «Я умею вычислять пустоты»

- Григорий Яковлевич, еще школьником вы представляли СССР на математической олимпиаде в Будапеште. И взяли золотую медаль...

- Готовясь к олимпиаде, мы пытались решать задачи, где непременно условием было умение абстрактно мыслить. В этом отвлечении от математической логики и был главный смысл ежедневных тренировок. Чтобы найти правильное решение, необходимо было представить себе «кусочек мира».

- Не сложно это для школьников?

- Если говорить об условных и безусловных рефлексах, младенец с рождения познает мир. Если можно тренировать руки и ноги, то почему нельзя тренировать мозг?

- А не припомните ли какую-нибудь задачу той поры, казавшуюся неразрешимой?

- Неразрешимой... Пожалуй, нет. Труднорешаемой. Так точнее. Помните библейскую легенду о том, как Иисус Христос ходил по воде, аки посуху.

Так вот мне нужно было рассчитать, с какой скоростью он должен был двигаться по водам, чтобы не провалиться.

- Вычисления оказались верными?

- Ну если легенда до сих пор существует, значит, и я не ошибся. Здесь нет никакой особой загадки. Благодаря нашим учителям мы уже достаточно хорошо изучили топологию - науку, позволяющую



понять свойства пространства и оперировать формулами, понимая их прикладное значение, что помогает добиваться быстрых и точных результатов. Кстати, я тогда не считал победу на олимпиаде каким-то знаковым событием - это был всего лишь один из многих этапов познания в любимой науке.

Мог стать музыкантом

- А вы знаете, что мне пришлось поломать голову, выбирая профессию?

- Как же так?

- Я имел право без экзаменов поступать в любое учебное заведение Советского Союза. Вот и колебался между мехматом и консерваторией. Выбрал математику... Мне сейчас очень интересно вспоминать студенческие годы. Мы так много успевали тогда... Процесс познания захватывал... Мы забывали о днях недели и времени года.

- В двадцать с небольшим лет вы сказали новое слово в науке...

- Никаких слов я не говорил... Просто продолжал исследовать проблемы изучения свойств трехмерного пространства Вселенной. Это очень интересно.

- Пытались объять необъятное?

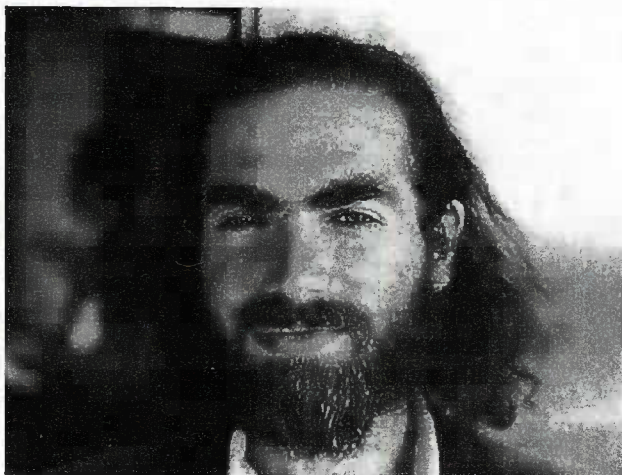
- Совершенно верно... Только ведь любое необъятное тоже объятно. Диссертацию писал под руководством академика Александрова. Тема была несложной: «Седловидные поверхности в евклидовой геометрии». Можете представить себе в бесконечности равновеликие и неравномерно удаленные друг от друга поверхности? Нам нужно измерить «впадины» между ними.

- Это теория?

- Это уже практика. По какой орбите полетит

космический корабль к созвездию Псов? Какие препятствия встретит на своем пути... Хотите еще проще? Стоит ли косить 'сено между тремя холмами'? Сколько людей и машин для этого надо? Министерство сельского хозяйства, оказывается, ни к чему. Есть формула. Пользуйся. Считай. И никакие кризисы тебе не страшны.

- А не схоластика ли это?



- Это колесо, топор, молот, наковальня - все что угодно, но только не схоластика. Давайте разберемся. Особенности современной математики заключаются в том, что она изучает искусственно изобретенные объекты. Нет в природе многомерных пространств, нет групп, полей и колец, свойства которых усиленно изучают математики. И если в технике постоянно создаются новые аппараты, всевозможные устройства, то и в математике создаются их аналоги - логические приемы для аналитиков в любой области науки. И всякая математическая теория, если она строгая, рано или поздно находит применение. К примеру, многие поколения математиков и философов пытались аксиоматизировать философию. В результате этих попыток была создана теория булевых функций, названных по имени ирландского математика и философа Джорджа Буля. Эта теория стала ядром кибернетики и общей теории управления, которые вместе с достижениями других наук привели к созданию компьютеров, современных морских, воздушных и космических кораблей. Таких примеров история математики дает десятки.

- Значит, каждая ваша теоретическая разработка имеет прикладное значение?

- Безусловно. Для чего столько лет нужно было биться над доказательством гипотезы Пуанкаре? Попросту суть ее можно изложить так: если трехмерная поверхность в чем-то похожа на сферу, то ее можно расправить в сферу. «Формулой Вселенной» утверждение Пуанкаре называют из-за его важности в изучении сложных физических процессов в теории мироздания и из-за того, что оно дает ответ на вопрос о форме Вселенной. Сг-

рает это доказательство большую роль в развитии нанотехнологий.

- Значит «бодрые» «жизнеутверждающие» доклады «пионеров» этой отрасли...

- Абсолютная чепуха и бессмыслица. Попытка построить дом на песке... Я научился вычислять пустоты, вместе с моими коллегами мы познаем механизмы заполнения социальных и экономических «пустот». Пустоты есть везде. Их можно вычислять, и это дает большие возможности... Я знаю, как управлять Вселенной. И скажите - зачем же мне бежать за миллионом?!

КСТАТИ

Перельманом интересуются спецслужбы мира

Как нам рассказал представитель спецслужб, разведчики не выпускают из виду Перельмана. Причем интересуются им не только наши спецслужбы, но и других стран. Как объясняют, Григорий Яковлевич фактически шагает впереди сегодняшней мировой науки. Он постиг некие сверхзнания, помогающие понять мироздание.

Наша Вселенная появилась во время взрыва. Фактически из точки. В точку ее и можно свести. Как это сделать - знает Перельман. И тут-то возникают новые вопросы и проблемы: а что будет, если его знания найдут практическое воплощение? Представляет ли собой Перельман, а точнее, его знания, угрозу для человечества? Ведь если с помощью его знаний можно свернуть Вселенную в точку, а потом ее развернуть, то мы можем погибнуть либо возродиться в ином качестве?! И тогда мы ли это будем?! И нужно ли нам вообще управлять Вселенной? Ведь мы и так уже наш земной шарик беспощадно загадили? Говорят, Перельман и сам понимает масштаб того, что он открыл. Он сам себя называет «человеком Вселенной». И, как говорят, опасается за свою безопасность. Ведь его умная голова, уже оцененная в миллион долларов, стоит гораздо больше!

В прошлом году Перельман написал по почте Сильвии Назар, своей соавторше фильма «Формула Вселенной», что его американский учитель Гамильтон предложил ему навсегда пересечь жить в Штаты... Когда он много лет назад в Америке вместе с Гамильтоном бился над загадкой Вселенной, у него уже была возможность остаться в Америке.

Но он вернулся. На Родину, в бедность. И именно здесь на него снизошло озарение - сделал свое гениальное открытие... Нам небезынтересна жизнь и судьба нашего математика. И потому «Комсомолка» будет следить за событиями в его жизни.

Анна Велигжанина,
"Комсомольская правда"
28.04.2011

ВЫСТУПЛЕНИЕ ПРЕЗИДЕНТА США БАРАКА ОБАМЫ ПО БЛИЖНЕМУ ВОСТОКУ И СЕВЕРНОЙ АФРИКЕ

19 мая 2011 года

ПРЕЗИДЕНТ: Спасибо, спасибо. (Аплодисменты.) Большое спасибо. Прошу садиться.

Первым делом хочу поблагодарить Хиллари Клинтон, которая за последние шесть месяцев так много путешествовала, что приближается к новому рубежу – миллиону миль по программе частых авиапассажиров. (Смех.) Я каждый день рассчитываю на Хиллари и уверен, что она войдет в историю нашей страны как одна из самых лучших государственных секретарей.

Государственный департамент – подходящее место для того, чтобы обозначить новую главу в американской дипломатии. На протяжении шести месяцев мы являемся свидетелями необыкновенных перемен, происходящих на Ближнем Востоке и в Северной Африке. Площадь за площадью, город за городом, страна за страной, люди поднимаются, требуя основных прав человека. Два руководителя ушли со своих постов. За ними могут последовать и другие. И хотя эти страны далеко от наших берегов, мы знаем, что наше собственное будущее связано с этим регионом силами экономики и безопасности, истории и веры.

Сегодня я хочу поговорить об этих переменах – об их движущих силах и о том, как нам на них реагировать так, чтобы это развивало наши ценности и укрепляло нашу безопасность. Мы уже многое сделали для смещения акцентов в нашей внешней политике после десятилетия, ознаменовавшимся двумя дорогостоящими конфликтами. После нескольких лет войны в Ираке мы вывели оттуда 100 000 американских военнослужащих и завершили там свою боевую миссию. В Афганистане мы переломили динамику движения “Талибан”, в июле этого года начнем возвращать наши войска на родину и продолжим передачу афганцам ведущей роли в обеспечении безопасности. А после нескольких лет войны против “Аль-Каиды” и ее филиалов мы нанесли “Аль-Каиде” мощный удар, уничтожив ее лидера Усаму бин Ладена.

Бин Ладен не был никаким мучеником. Он совершал массовые убийства и призывал к ненависти, настаивая на том, что мусульмане должны поднять оружие против Запада и что насилие против мужчин, женщин и детей – это единственный путь к переменам. Он отвергал демократию и права личности для мусульман в пользу воинствующего экстремизма, главное место в его программе занимало не созидание, а разрушение.

Бин Ладен и его смертоносное мировоззрение завосвали определенное количество приверженцев.

Но еще до его смерти “Аль-Каида” проигрывала в борьбе за признание, поскольку в подавляющем большинстве люди поняли, что избивание младенцев не есть ответ на их мольбы о лучшей жизни. К тому времени, как мы разыскали бин Ладена, платформа “Аль-Каиды” стала рассматриваться



огромным большинством населения региона как тупик, и народы Ближнего Востока и Северной Африки взяли свое будущее в собственные руки.

Эта история самоопределения началась шесть месяцев назад в Тунисе. 17 декабря молодой торговец по имени Мохаммед Буазизи был потрясен, когда полицейский отнял у него тележку. Это был не единичный случай. Подобные унижения ежедневно происходят во многих частях мира, где безжалостная тирания правительств лишает граждан человеческого достоинства. Однако на сей раз случилось нечто иное. После того как местные чиновники отказались рассмотреть его жалобу, этот молодой человек, никогда не проявлявший особой политической активности, пришел в администрацию провинции, облил себя бензином и поджег.

В ходе истории бывают моменты, когда поступки рядовых граждан порождают движения за перемены, потому что оказываются созвучными годами нарастающей жажде свободы. Мы помним, как в Америке бостонские патриоты отказались платить дань королю, или как Роза Паркс сохранила свое достоинство, храбро отказавшись уступить свое место. Так было и в Тунисе, где отчаянный поступок молодого торговца резко подогрел разочарование, накопившееся по всей стране. На улицы вышли сотни демонстрантов, за ними тысячи. И невзирая на дубинки, а иногда и пули, они отказывались уходить домой – день за днем, неделю за неделей, до тех пор, пока диктатор, правивший более двух десятилетий, наконец, не оставил власть.

История этой революции и всех последующих не должна удивлять. Государства Ближнего Востока и Северной Африки давно завоевали независимость, но слишком многие народы ее не обрели. Слишком во многих странах власть сосредоточилась в руках малочисленной горстки. Слишком во

многих странах гражданину, подобному этому молодому торговцу, было некуда обратиться: не было беспристрастного суда, который заслушал бы его дело; не было независимых средств массовой информации, которые дали бы ему возможность высказаться; не было авторитетной политической партии, которая представляла бы его взгляды; не было свободных и честных выборов, где он мог бы выбрать себе руководителя.

Это отсутствие самоопределения – возможность строить жизнь по своей воле – характерно и для экономики региона. Да, некоторые страны наделены природными богатствами в виде нефти и газа, и в результате возникли отдельные островки процветания. Но в глобальной экономике, основанной на знаниях, основанной на инновациях, никакая стратегия развития не может опираться исключительно на то, что берется из земли. И люди не могут реализовать свой потенциал, когда невозможно открыть предприятие, не заплатив взятки.

Перед лицом этих вызовов слишком многие руководители в регионе пытались перенаправить обиды своего населения в другую сторону. Источником всех зол объявлялся Запад, через полвека после конца колониализма. Единственным приемлемым каналом для выражения политических мнений стало враждебное отношение к Израилю. Племенными, этническими и религиозными расколами манипулировали для того, чтобы удержать власть или отнять ее у кого-то другого.

Но события последних шести месяцев показывают нам, что репрессивные стратегии и отвлекающие стратегии больше не работают. Спутниковое телевидение и интернет открывают окно в большой мир – мир поразительного прогресса в местах, подобных Индии, Индонезии и Бразилии. Сотовые телефоны и социальные сети позволяют молодежи поддерживать связь и создавать свои организации, как никогда раньше. Так возникло новое поколение. И его голоса говорят нам, что отвергать перемены нельзя.

В Каире мы услышали голос молодой матери, сказавшей: “Я как будто впервые могу дышать свежим воздухом”.

В Сане мы слышали студентов, которые скандировали: “Ночь должна закончиться”.

В Бенгази мы слышали инженера, который сказал: “Теперь наши слова свободны. Это непередаваемое ощущение”.

В Дамаске мы слышали молодого человека, сказавшего: “После первого клича, первого крика ощущаешь достоинство”.

Эти крики человеческого достоинства слышатся по всему региону. И нравственной силой ненасилия жители региона за последние шесть месяцев добились более серьезных перемен, чем террористы за десятилетия.

Конечно, перемены такого масштаба даются не-

легко. В наше время, время круглосуточных новостных циклов и непрерывной связи, люди ждут, что преобразования в регионе уложатся в считанные недели. Однако пройдут годы, прежде чем эта история завершится. На этом пути будут хорошие дни, и будут дни плохие. В некоторых местах изменения будут быстрыми, в других – постепенными. И, как мы уже видели, призывы к переменам могут приводить к яростным битвам за власть.

Перед нами встает вопрос о том, какую роль будет играть Америка по мере развития этих событий. Десятилетиями Соединенные Штаты преследовали в регионе ряд основных интересов: противодействие терроризму и прекращение распространения ядерного оружия; обеспечение свободных торговых потоков и охрана безопасности региона; отстаивание безопасности Израиля и стремление к арабо-израильскому миру.

Мы будем продолжать этим заниматься, твердо веря, что интересы Америки не враждебны надеждам людей, а чрезвычайно важны для них. Мы убеждены, что никто не выигрывает от гонки ядерных вооружений в регионе или от зверских нападений “Аль-Каиды”. Мы считаем, что повсюду люди понимают, что от сокращения поставок энергоресурсов пострадает их экономика. Как и во время войны в Персидском заливе, мы не потерпим международной агрессии и будем выполнять наши обязательства перед друзьями и партнерами.

И все же мы должны признать, что стратегия, основанная исключительно на узком преследовании этих интересов, не наполнит пустой желудок и не даст кому-либо возможность высказывать свое мнение. Более того, неспособность откликаться на чаяния рядовых граждан в целом лишь усилит годами нагнетавшиеся подозрения, будто Соединенные Штаты преследуют собственные интересы за их счет. Поскольку это недоверие носит обоюдный характер, – ведь и в американцах жгучей болью отзываются захваты заложников, и воинственная риторика, и теракты, в которых гибнут тысячи наших граждан, – неспособность изменить наш подход грозит раскручиванием спирали раскола между Соединенными Штатами и арабским миром.

Именно поэтому два года назад в Каире я начал расширять наше взаимодействие, основанное на взаимных интересах и взаимоуважении. Я считал тогда, – и сейчас считаю, – что мы заинтересованы не просто в стабильности государств, но и в самоопределении личностей. Поддерживать статус-кво невозможно. Общества, связанные страхом и репрессиями, могут какое-то время поддерживать иллюзию стабильности, но они построены поверх линий распада, и в итоге они по этим линиям распадутся.

Таким образом, перед нами стоит историческая возможность. У нас есть шанс показать, что Америка ценит достоинство уличного торговца в Тунисе выше, чем безраздельную власть диктатора. Не

должно быть сомнений в том, что Соединенные Штаты Америки приветствуют перемены, способствующие самоопределению и открытию новых возможностей. Да, этому многообещающему моменту будут сопутствовать опасности. Но после того как десятилетиями данный регион мира принимался таким, каков он есть, у нас есть шанс сделать его таким, каким он должен быть.

Разумеется, при этом мы должны соблюдать скромность. Это не Америка вывела людей на улицы Туниса или Каира – это сами люди организовали эти движения, и они сами должны определять их исход. Не каждая страна воспримет именно нашу форму представительной демократии, и временами наши краткосрочные интересы не будут идеально совпадать с нашим долгосрочным видением региона. Но мы можем – и будем – выступать за систему базовых принципов – принципов, которыми мы руководствовались, реагируя на события последних шести месяцев:

Соединенные Штаты отвергают применение насилия и репрессий против жителей региона. *(Аплодисменты.)*

Соединенные Штаты поддерживают комплекс всеобщих прав. К ним относятся свобода слова, свобода мирных собраний, свобода вероисповедания, равенство мужчин и женщин перед законом, право выбирать своих руководителей – живешь ли ты в Багдаде или Дамаске, в Санае или Тегеране.

И мы поддерживаем политические и экономические реформы на Ближнем Востоке и в Северной Африке, которые смогут удовлетворить законные чаяния рядовых граждан по всему региону.

Наша поддержка этих принципов не является второстепенным интересом: сегодня я хочу недвусмысленно заявить, что это главный приоритет, который должен воплощаться в конкретные дела и поддерживаться всеми доступными нам дипломатическими, экономическими и стратегическими инструментами.

Позвольте конкретизировать. Во-первых, политика Соединенных Штатов будет заключаться в том, чтобы содействовать реформам по всему региону и поддерживать переход к демократии.

Эта работа начинается в Египте и Тунисе, где ставки высоки, поскольку Тунис был в авангарде демократической волны, а Египет является и нашим давним партнером, и самой большой страной в арабском мире. Обе страны могут подать убедительный пример свободными и честными выборами, сильным гражданским обществом, подотчетными и эффективными демократическими институтами и ответственным лидерством в регионе. Но наша поддержка должна также распространяться на страны, где преобразования еще только предстоят.

К сожалению, слишком во многих странах на призывы к переменам до сих пор отвечают насилем. Самым крайним примером является Ливия,

где Муаммар Каддафи развязал войну против собственного народа, пообещав охотиться на людей, как на крыс. Как я сказал, когда Соединенные Штаты вступали в международную коалицию по вмешательству, мы не можем предотвратить каждую несправедливость, совершаемую режимом против своего народа, и на своем опыте в Ираке мы узнали, как это дорого и трудно – пытаться навязать смену режима силой, какими бы благими ни были намерения.

Но в Ливии мы видели перспективу надвигающейся резни, имели мандат на действия и слышали просьбу ливийского народа о помощи. Если бы мы вместе с нашими союзниками по НАТО и региональными партнерами по коалиции не приняли мер, были бы убиты тысячи людей. Был бы подан очевидный сигнал: удерживайте власть, убивая столько людей, сколько потребуется. Теперь время работает против Каддафи. Он не контролирует свою страну. Оппозиция организовала легитимный и авторитетный Временный совет. И когда Каддафи неизбежно уйдет от власти или будет от нее отстранен, десятилетия провокаций закончатся, и переход к демократической Ливии сможет продолжиться.

Хотя Ливия столкнулась с насилием наибольшего масштаба, она не является единственным местом, где руководители прибегают к репрессиям, чтобы остаться у власти. В последнее время сирийский режим выбрал путь убийств и массовых арестов своих граждан. Соединенные Штаты осудили эти действия, и совместно с международным сообществом мы усилили наши санкции в отношении сирийского режима – в том числе объявленные вчера санкции в отношении президента Асада и его окружения.

Сирийский народ проявил мужество, потребовав перехода к демократии. Теперь у президента Асада есть выбор: он может возглавить этот переход или уйти с дороги. Сирийское правительство должно прекратить стрелять в демонстрантов и разрешить мирные акции протеста; оно должно освободить политических заключенных и прекратить неправомерные аресты; оно должно предоставить правозащитникам доступ в такие города, как Дара; оно должно начать серьезный диалог для продвижения демократических преобразований. Иначе президент Асад и его режим продолжат сталкиваться с вызовами внутри страны и останутся в изоляции за рубежом.

Пока что Сирия следует за своим иранским союзником, добиваясь от Тегерана помощи в тактике репрессий. Это говорит о лицемерии иранского режима, который заявляет, что отстаивает права демонстрантов за рубежом, но при этом угнетает собственный народ у себя в стране. Давайте вспомним, что первые мирные акции протеста произошли на улицах Тегерана, где правительство жестоко обращалось с женщинами и мужчинами и бросало ни в чем не повинных людей в тюрьму. Мы до сих пор слышим эхо скандирования с крыш Тегерана. Нашу память еще тревожит образ молодой женщины, уми-

рающей на улице. И мы будем и впредь настаивать на том, что иранский народ заслуживает своих всеобщих прав и власти, которая не подавляет его устремлений.

Наше противостояние нетерпимости Ирана – равно как и его нелегальной ядерной программе, и его поддержке террора – хорошо известно. Но для того чтобы Америка заслуживала доверия, мы должны признать, что порой не все наши друзья в регионе реагируют на требования перемен в соответствии с теми принципами, которые я изложил сегодня. Так обстоит дело в Йемене, где президенту Салеху необходимо выполнить свое обязательство передать власть. Так обстоит дело сегодня и в Бахрейне.

Бахрейн – наш давний партнер, и мы привержены его безопасности. Мы сознаем, что Иран пытается воспользоваться происходящей там смутой и что правительство Бахрейна по праву заинтересовано в обеспечении законности. Тем не менее мы и публично, и в частном порядке настаиваем на том, что массовые аресты и грубая сила противоречат всеобщим правам граждан Бахрейна, и что подобные шаги не заглушат законные призывы к реформам. Единственный путь вперед заключается в том, чтобы правительство и оппозиция вступили в диалог, но подлинный диалог невозможен, пока некоторые представители мирной оппозиции находятся в тюрьме. *(Аплодисменты.)* Правительство должно создать условия для диалога, а оппозиция должна участвовать в обеспечении справедливого будущего для всех бахрейнцев.

Кроме того, одним из основных уроков, которые следует извлечь из этого периода, является то, что религиозные различия не должны приводить к конфликтам. В Ираке мы видим обещание многоэтнической, многоконфессиональной демократии. Иракский народ отверг угрозу политического насилия, избрав демократический процесс и одновременно приняв на себя полную ответственность за обеспечение собственной безопасности. Конечно, как и все новые демократии, он столкнется с трудностями. Но Ирак сможет играть ключевую роль в регионе, если он будет продолжать свой мирный прогресс. А мы будем с гордостью стоять рядом с Ираком как его надежный партнер.

Таким образом, в ближайшие месяцы Америка должна использовать все свое влияние для содействия проведению реформ в регионе. Признавая, что каждая страна уникальна, мы должны честно говорить о принципах, в которые мы верим, как с друзьями, так и с врагами. Наша идея проста: если вы пойдете на риск, который влечет за собой проведение реформ, вы получите полную поддержку со стороны Соединенных Штатов. Мы должны также активизировать усилия по расширению нашего взаимодействия за пределы элиты, чтобы поддерживать контакт с людьми, которые будут определять будущее, – особенно молодыми

людьми.

Мы будем продолжать выполнять обязательства, взятые мной в Каире, – по созданию сетей предпринимателей и расширению обменов в области образования, по укреплению сотрудничества в сфере науки и технологий и борьбе с болезнями. По всему региону мы намерены оказывать помощь гражданскому обществу, включая тех его представителей, которые могут не иметь официальных полномочий, и тех, кто говорит неудобную правду. Мы будем использовать современные технологии, чтобы связаться с народом – и прислушиваться к голосу народа.

Подлинных реформ невозможно добиться лишь на избирательных участках. Посредством наших усилий мы должны поддерживать основные права на выражение своего мнения и доступ к информации. Мы будем поддерживать открытый доступ к интернету и права журналистов быть услышанными – будь то крупная новостная организация или блогер-одиночка. В 21-м веке информация – это сила, правду невозможно утаить, и легитимность правительств, в конечном счете, будут определять активные и информированные граждане.

Подобный открытый дискурс важен даже тогда, когда то, что говорится, не совпадает с нашим мировоззрением. Позвольте мне четко заявить: Америка уважает право всех мирных и законопослушных голосов быть услышанными, даже если мы с ними не согласны. А иногда мы категорически не согласны. Мы рассчитываем на сотрудничество со всеми, кто является сторонником подлинной и всеобъемлющей демократии. Мы будем выступать против попыток какой-либо группы ограничить права других и удерживать власть насильственным путем – а не на основе добровольного согласия. Потому что демократия зависит не только от выборов, но и от сильных и подотчетных институтов власти и уважения прав меньшинств.

Такая терпимость особенно важна, когда речь идет о религии. На площади Тахрир мы слышали, как египтяне самого разного происхождения скандировали: “Мусульмане, христиане, мы едины”. Америка будет прилагать усилия для того, чтобы обеспечить победу подобного подхода – чтобы все религии пользовались уважением и чтобы между ними строились мосты. В регионе, который является родиной трех мировых религий, нетерпимость может привести лишь к страданиям и стагнации. И для того, чтобы этот сезон перемен увенчался успехом, коптские христиане должны иметь право свободно исповедовать свою веру в Каире, так же как и шиитские мечети никогда не должны разрушаться в Бахрейне.

То, что относится к религиозным меньшинствам, также можно сказать о правах женщин. История показывает, что страны добиваются

большого процветания и более прочного мира, когда женщины обладают правами и возможностями. Именно поэтому мы будем продолжать настаивать на том, чтобы всеобщие права распространялись не только на мужчин, но и на женщин – выделяя помощь для охраны здоровья матери и ребенка, помогая женщинам становиться учителями или открывать собственное дело, поддерживая право женщин быть услышанными и баллотироваться на выборные должности. Регион никогда не раскроет свой потенциал в полной мере, если такой возможности нет более чем у половины всего населения.

Хотя мы поддерживаем политические реформы и содействуем развитию прав человека в регионе, наши усилия не могут на этом останавливаться. Таким образом, наши усилия по поддержке экономического развития стран, которые совершают переход к демократии, являются вторым направлением, по которому мы должны поддерживать позитивные изменения в регионе.

В конце концов, демонстранты вышли на улицы не только из-за политики. Для огромного числа людей переломным моментом оказывается насущная необходимость кормить и обеспечивать семью. Слишком много людей в регионе просыпается, не испытывая особых надежд, просто стремясь прожить очередной день и, возможно, надеясь, что им улыбнется удача. У многих молодых людей по всему региону хорошее образование, но закрытая экономика лишает их шансов найти работу. Предприниматели полны идей, но коррупция не позволяет им получить от них прибыль.

Таланты народов региона представляют собой величайший неиспользованный ресурс на Ближнем Востоке и в Северной Африке. В ходе недавних акций протеста мы стали свидетелями их проявления, когда, используя современные технологии, люди перевернули весь мир. Неслучайно среди лидеров на площади Тахрир был один из руководителей компании Google. Эту энергию теперь необходимо в каждой из стран направить в нужное русло, с тем чтобы экономический рост смог укрепить достигнутое на улицах. Ибо так же, как демократические революции могут быть вызваны отсутствием возможностей у людей, успех демократических преобразований зависит от расширения роста и процветания на широкой основе.

Таким образом, исходя из того, что мы узнали во всем мире, мы считаем, что важно сосредоточить внимание на торговле, а не только на помощи, на инвестициях, а не только на поддержке. Целью должна быть модель, в которой на смену протекционизму приходит открытость; бразды правления торговлей переходят от немногих ко многим, и экономика создает рабочие места для молодежи. Поэтому поддержка демократии Америкой будет основана на обеспечении финансовой стабильности, содействии реформам и интеграции конкурент-

ных рынков друг с другом и с мировой экономикой – и начать мы планируем с Туниса и Египта.

Во-первых, мы попросили Всемирный банк и Международный валютный фонд представить на саммите “Группы восьми”, который пройдет на будущей неделе, план мер, необходимых для стабилизации и модернизации экономики Туниса и Египта. Вместе мы должны помочь им оправиться от сбоя, вызванных их демократическим переворотом, и поддержать правительства, которые будут избраны в этом году. И мы призываем другие страны помочь Египту и Тунису удовлетворить свои ближайшие финансовые потребности.

Во-вторых, мы не хотим, чтобы демократический Египет был обременен долгами своего прошлого. Поэтому мы освободим демократический Египет от необходимости выплаты задолженностей на сумму до одного миллиарда долларов и будем работать с нашими египетскими партнерами, инвестируя эти ресурсы для поощрения роста и развития предпринимательства. Мы поможем Египту вновь получить доступ к рынкам, гарантируя займы на сумму один миллиард долларов, которые необходимы для финансирования инфраструктуры и создания рабочих мест. И мы поможем вновь созданным демократическим правительствам вернуть активы, которые были украдены.

В-третьих, мы работаем с Конгрессом над созданием Фондов предпринимательства для инвестирования в Тунисе и Египте. Они будут устроены по образцу фондов, которые поддержали переход в Восточной Европе после падения Берлинской стены. ОПИС вскоре запустит программу кредитования на сумму 2 млрд. долларов для поддержки частных инвестиций в регионе. Вместе с союзниками мы должны будем переориентировать Европейский банк реконструкции и развития, с тем чтобы он обеспечивал такую же поддержку демократических преобразований и модернизации экономики на Ближнем Востоке и в Северной Африке, как он это делает в Европе.

В-четвертых, Соединенные Штаты начнут реализацию всеобъемлющей Инициативы партнерства по торговле и инвестициям на Ближнем Востоке и в Северной Африке. Если не считать экспорт нефти, весь регион с населением более 400 миллионов человек экспортирует примерно столько же, сколько одна Швейцария. Поэтому мы будем работать с ЕС, содействуя расширению торговли в регионе и исходя из существующих соглашений по интеграции с рынками США и Европы, а также открывая двери для тех стран, которые принимают высокие стандарты реформ и либерализации торговли для создания регионального механизма развития торговли. Так же, как членство в ЕС послужило стимулом для реформ в Европе, так и видение современной и процветающей экономики должно создать мощную силу в поддержку реформ на Ближнем Востоке и в Северной Африке.

Прцветание также требует разрушения стен, которые стоят на пути прогресса: коррупции элит, обирающих свои народы, волокиты, которая мешает идее превратиться в бизнес, кумовство, из-за которого материальные блага распределяются по принципу племенной или конфессиональной принадлежности. Мы поможем правительствам выполнить международные обязательства и будем инвестировать в усилия по борьбе с коррупцией, работая с парламентариями, которые разрабатывают реформы, и активистами, которые используют технологии для повышения прозрачности и обеспечения подотчетности правительства.

Позвольте мне в заключение затронуть еще один краеугольный камень нашего подхода к региону. Он связан со стремлением к миру.

На протяжении десятилетий на весь регион бросает тень конфликт между израильянами и арабами. Для израильянов это означает жизнь в страхе за то, что их дети могут быть взорваны в автобусе или убиты ракетами, которыми обстреливают их дома, а также боль от сознания того, что других детей в регионе учат их ненавидеть. Для палестинцев это означает страдание от унижительной оккупации и отсутствие возможности жить в собственном государстве. Кроме того, этот конфликт обходится еще дороже Ближнему Востоку, так как он препятствует созданию партнерств, которые могут способствовать укреплению безопасности, процветанию и расширению прав и возможностей для рядовых людей.

Уже более двух лет моя администрация сотрудничает с обеими сторонами и международным сообществом в стремлении положить конец этому конфликту, опираясь на десятилетия работы предыдущих администраций, но ожидания до сих пор не оправдались. Продолжается деятельность Израиля по строительству поселений. Палестинцы покинули переговоры. Мир взирает на конфликт, который тянется до бесконечности, и не видит ничего, кроме тупика. Более того, кое-кто утверждает, что со всеми изменениями и неопределенностью в регионе поступательное развитие по этому вопросу просто невозможно.

Я с этим не согласен. В то время, когда люди на Ближнем Востоке и в Северной Африке сбрасывают с плеч груз прошлого, стремление к прочному миру, который приведет к окончанию конфликта и урегулированию всех претензий, является более насущным, чем когда-либо. Это, безусловно, верно в отношении обеих сторон конфликта.

Что касается палестинцев, их усилия по делегитимации Израиля закончатся неудачей. Символические шаги по изоляции Израиля, которые планируют предпринять в Организации Объединенных Наций в сентябре, не приведут к созданию независимого государства. Палестинские лидеры не достигнут мира и процветания, если ХАМАС будет и дальше идти по пути террора и

отвергания. И палестинцы никогда не добьются независимости, отрицая право Израиля на существование.

Что касается Израиля, у нашей дружбы глубокие общие исторические корни и общие ценности. Наша приверженность безопасности Израиля непоколебима. И мы будем выступать против попыток изолировать Израиль, подвергая его нападкам на международных форумах. Но именно из-за нашей дружбы важно, чтобы мы говорили правду: статус-кво является неприемлемым, и Израиль тоже должен предпринять смелые действия ради достижения прочного мира.

Дело в том, что все больше палестинцев живет к западу от реки Иордан. Из-за развития техники Израилю будет все труднее обороняться. Глубокие перемены, происходящие в регионе, приведут к популизму, при котором миллионы людей – не только один или два лидера – должны верить, что мир возможен. Международное сообщество устало от бесконечного процесса, не дающего результатов. Мечта о еврейском демократическом государстве не может быть достигнута при постоянной оккупации.

В конечном счете израильянам и палестинцам самим предстоит принимать решения. Никто не может навязать им мир. Ни Соединенные Штаты, ни кто-либо другой. Бесконечные задержки не приведут к исчезновению проблем. Однако Америка и международное сообщество могут откровенно заявить о том, что известно всем: для прочного мира нужны два государства для двух народов. Израиль как еврейское государство и родина для еврейского народа и государство Палестина как родина для палестинского народа; каждое из государств будет пользоваться правом на самоопределение, взаимным признанием и жить в мире.

Таким образом, хотя основополагающие вопросы конфликта подлежат обсуждению на переговорах, основа этих переговоров ясна: жизнеспособная Палестина и чувствующий себя в безопасности Израиль. Соединенные Штаты считают, что результатом переговоров должны стать два государства, причем у Палестины должны быть постоянные границы с Израилем, Иорданией и Египтом, а у Израиля должны быть постоянные границы с Палестиной. Мы считаем, что границы Израиля и Палестины должны основываться на границах 1967 года, при взаимосогласованных территориальных обменах, с тем чтобы у обоих государств имелись безопасные и признанные границы. Палестинский народ должен иметь право на самоуправление и полную реализацию своего потенциала в суверенном государстве с четкой территорией.

Что касается безопасности, каждое государство имеет право на самооборону, и Израиль должен быть в состоянии защитить себя – самостоятельно –

от любой угрозы. Также необходимо создать достаточно жесткие условия, чтобы не допустить возрождения терроризма, остановить провоз оружия через границы и обеспечить безопасность границ. Полный и поэтапный вывод израильских войск должен быть скоординирован с принятием палестинцами ответственности за безопасность в суверенном, невоенизированном государстве. Необходимо согласовать длительность переходного периода и доказать эффективность механизмов обеспечения безопасности.

Данные принципы обеспечивают основу для переговоров. Палестинцы должны знать территориальные контуры своего государства, израильтяне должны знать, что их основные проблемы безопасности будут учтены. Я знаю, что эти два шага сами по себе не приведут к разрешению конфликта. Остаются два тяжелых и эмоциональных вопроса: о будущем Иерусалима и о судьбе палестинских беженцев. Но если начать сейчас движение вперед на основе договоренности по территории и безопасности, это обеспечит основу для справедливого и честного решения этих двух вопросов, при уважении прав и чаяний как израильтян, так и палестинцев.

Позвольте мне отметить следующее. Признание того, что необходимо начать с обсуждения территориальных вопросов и безопасности, не означает, что сторонам будет легко вернуться за стол переговоров. В частности, недавнее объявление о соглашении между ФАТХ и ХАМАС поднимает серьезные и законные вопросы для Израиля: как можно вести переговоры со стороной, которая показала, что отказывается признавать ваше право на существование? В грядущие недели и месяцы палестинские лидеры должны будут дать вразумительный ответ на этот вопрос. Между тем Соединенные Штаты, наши партнеры по “квартету” и арабские страны должны и дальше прилагать все усилия для выхода из нынешнего тупика.

Я понимаю, насколько это тяжело. Подозрительность и враждебность уже давно передаются из поколения в поколения, и порой они обостряются. Но я убежден, что большинство израильтян и палестинцев предпочитают смотреть в будущее, а не оставаться заложниками прошлого. Мы видим этот дух в израильтянине-отце, чей сын погиб от рук боевиков ХАМАС, – он помог создать организацию, объединившую израильтян и палестинцев, потерявших своих близких. Этот отец сказал: “Я постепенно понял, что единственная надежда на прогресс – взглянуть конфликту в лицо”. И мы видим тот же самый дух в действиях палестинца, который потерял трех дочерей в результате израильского артобстрела в секторе Газа. “Я имею право быть озлобленным, – сказал он. – Многие ожидали от меня ненависти. Мой ответ им таков: я не буду

ненавидеть... Будем надеяться на завтра”, – добавил он.

Таков выбор, который должен быть сделан не только в израильско-палестинском конфликте, но в масштабах всего региона: выбор между ненавистью и надеждой, между оковами прошлого и обещанием будущего. Этот выбор предстоит сделать лидерам и народам, этот выбор определит будущее региона, служившего колыбелью цивилизации и горнилом борьбы.

У нас есть много оснований для оптимизма в отношении всех задач, которые предстоит решить. В Египте они связаны с усилиями молодых людей, которые организовывали акции протеста. В Сирии они связаны с мужеством тех, кто храбро стоял под пулями, скандируя: “Мир!”, “Мир!”. В Бенгази, городе, который был под угрозой уничтожения, они связаны с событиями на площади перед зданием суда, где люди собираются, чтобы отпраздновать свободы, которых они никогда не знали. Сегодня по всему региону тех прав, которые воспринимались нами как должное, с энтузиазмом добиваются те, кто пытается разжать железный кулак.

Сцены потрясений в регионе могут вызывать у американского народа тревогу, но ему знакомы их движущие силы. Наше собственное государство было основано в результате восстания против империи. Наш народ сражался в изнурительной Гражданской войне, которая принесла свободу и достоинство тем, кто был обращен в рабство. И я не стоял бы здесь сегодня, если бы прошлые поколения не обратились к моральной силе отказа от насилия как способу совершенствования нашего союза – организуя мирные протесты и марши и вместе участвуя в них, чтобы сбылись слова, которыми наша страна заявила о своей независимости: “Мы исходим из той самоочевидной истины, что все люди созданы равными”.

Этими словами мы должны руководствоваться в нашей реакции на перемены, преобразующие Ближний Восток и Северную Африку, словами, которые говорят нам, что репрессии потерпят крах, и что тираны падут, и что каждый мужчина и каждая женщина наделены определенными неотъемлемыми правами. Это будет нелегко. Не существует прямого пути к прогрессу, и сезон надежды всегда сопровождается трудностями. Но Соединенные Штаты Америки были основаны на убеждении, что люди должны управлять собой. И теперь мы не можем колебаться, решая, встать ли нам твердо на сторону тех, кто борется за свои права, зная, что их успех сделает мир более мирным, более стабильным и более справедливым.

Всем большое спасибо. *(Аплодисменты.)*

america.gov/ru

TEACHERS OF OUR UNIVERSITY IN AN INTERNATIONAL CONFERENCE

Teachers of Khazar University Department of English Language and Literature Milana Abbasova and Aysel Azimova participated in the 1st International "Modern Approaches in English Language and Literature" Student Conference dedicated to the 88th anniversary of the national leader of Azerbaijan, Heydar Aliyev, which was held at Qafqaz University, Baku on April 22-23, 2011. We present their conference papers to our readers.

ETYMOLOGICAL SURVEY OF THE WORD STOCK OF THE ENGLISH LANGUAGE

Milana Abbasova,

Instructor of Khazar University Department of English Language and Literature



Abstract

The paper is about an "etymological survey of the word stock of the English language." Etymologically, the vocabulary of the English language is far from being homogenous. It consists of two layers - the native stock of words and the borrowed stock of words. Numerically, the borrowed stock of words is considerably larger than the native stock of words.

In fact, native words comprise only 30% of the total number of words in the English vocabulary, but the native words form the bulk of the most frequent words actually used in speech and writing.

In many cases a borrowed word, especially one borrowed long ago, is practically indistinguishable from a native word without a thorough etymological analysis. Thus, this article mainly deals with the classification of borrowings in English language, gives the detailed origin of some words, shows reasons for borrowing words from other languages and elucidates whether they undergo certain changes when adopted by the recipient language.

Key words: Etymology, loanwords, borrowings, word stock, language

Etymologically, the English language vocabulary is far from being homogenous. It has two layers - the native stock of words and the borrowed stock of words. It is obvious that the borrowed stock of words is considerably larger than the native stock of words. The borrowed stock of words comprises 70% of the total number of words in the English vocabulary ().

The well-known linguist Shuchard said: "No language is entirely pure; all of them are mixed, having loanwords and borrowings."

Words adopted by the speakers of one language from a different language are called *loanwords*. Loanwords and borrowings are synonyms. The abstract noun *borrowing* concerns to the process of speakers adopting words from an origin language into their native language (www.ruf.rice.edu/~kemmer/Words/loanwords.html).

Vocabulary of the English language is one of the most extensive among the world's languages. It contains an immense number of words of foreign origin. Explanations for this should be investigated in the history of the language, which is closely related to the history of the nation speaking the language.

Antrushina claims in her book *English Linguistics* that even the name of the English capital *London* takes its origin from Celtic "Llyn+dun," in which "llyn" is a Celtic word which means "river," and "dun" stands for "a fortified hill." So the whole meaning of *London* is "fortress on the hill over the river."

What is the reason for borrowing words?

It is usually done due to lack of words for new objects. When the Saxons learned how to make butter and cheese from the Romans and, as there were naturally no words for these foodstuffs in their tribal language, they had to use the *Latin words* to name them (Lat. "butyrum," "caseus"). That is how the words "potato" and "tomato" were borrowed by English from Spanish when these vegetables were first brought to England by the Spaniards.

Plenty of borrowings were adopted by the native English speakers for many other reasons. We can come across a word several words which expresses the same particular concept. As F.R. Palmer says, even when there does not seem to be any need for borrowing, a word is borrowed because it supplies a new shade of content or a distinctive emotional coloring. Alongside of representing the same concept, this type of borrowing augments groups of synonyms and serves to enrich the expressive resources of the word stock. That is how the Latin "cordial" was added to the native "friendly," the French "desire" to "wish," the Latin "admire" and the French "adore" to "like" and "love."

Word borrowing can be traced through the centuries. Thus the historical circumstances always stimulate the borrowing process. Due to different purposes two nations come into close contact. The nature of the contact may be conquests, invasions or wars

when foreign words are imposed upon the conquered nation. For instance, military terms such as army, war, soldier, officer, battle and enemy are of Norman-French origin and were adopted during the Norman invasion of Britain (S. Kemmer).

The words connected with trade and international cultural relations are often borrowed during peaceful periods.

International words

There are also words borrowed by several languages, not just by one. Such words usually convey concepts which are significant in the field of communication. Many of them are of Latin and Greek origin.

In his book *Semantics*, F. R. Palmer gives the subdivision of international words as the following:

- *names of sciences* (philosophy, mathematics, physics, chemistry, biology, medicine, linguistics and lexicology etc);
- *art terms* (music, theatre, drama, tragedy, comedy, artist, prima-donna, etc);
- *sports terms* (football, volley-ball, baseball, hockey, cricket, rugby, tennis, golf, etc);
- *political terms* (politics, policy, revolution, progress, democracy, communism, anti-militarism);
- *words denoting scientific and technological advances* (atomic, antibiotic, radio, television, sputnik, etc);
- *names of fruit and foodstuffs* which are imported from exotic countries also belong to the group of international words (coffee, cocoa, chocolate, banana, mango, avocado, grapefruit, etc).

On the analogy of such words as the English "kopeck," the German "Kopeke" and the Russian "копейка" should not mislead one to the conclusion that they are international words. Such words represent the Indo-European group of the native element and are cognates. As cognate words belong to the same etymological root they can not be called borrowings.

GERMAN	RUSSIAN	ENGLISH
Sohn	сын	son
Kopeke	копейка	kopeck

Detailed origin of some words.

1. The word kiosk- originates from Turkish "koshk" pavilion, palace," from Persian *kushk* "palace, portico." Modern sense influenced by British *telephone kiosk* (1928).

2. Jungle- originates from Hindi *jungal* "desert, forest, wasteland, uncultivated ground."

3 Caravan- originates from Persian *karwan* "group of desert travelers." This word was used in English for "vehicle" in the 17th century, especially for a covered cart. In modern British caravan or van is used, often as a rough equivalent of the U.S. *mobile*

home.

4. Tsunami - from Japanese *tsunami*: *tsu* "harbor" + *nami* "waves."

5. Hara-kiri - from Japanese "belly-cutting, suicide" the colloquial word for what is formally called *seppuku* "cut open the stomach," from *hara* "belly" + *kiri* "to cut."

6. Ketchup - from Malay *kichap*, from Chinese (Amoy dialect) *koechiap* "brine of fish." *Catsup* (earlier *catchup*) is a failed attempt at Anglicization, still in use in the U.S. Originally a fish sauce, early English recipes included among their ingredients

mushrooms, walnuts, cucumbers, and oysters. The modern form of the sauce began to emerge when U.S. seamen added tomatoes. (www.etymonline.com)

Do borrowed words undergo certain changes or do they remain the same?

While words pass from one language into another they harmonize with their new environment and adapt to the norms of the recipient language. They undergo definite changes which gradually erase their foreign peculiarities, and finally, they are assimilated. From time to time the process of assimilation grows to the point when the foreign origin of a word is absolutely unrecognizable. Words like "dinner," "cat," "take" and "cup" are not English by origin, although it is difficult to believe that now. Others, though well assimilated, still convey signs of their foreign background. "Distance" and "development," for instance, are defined as borrowings by their French suffixes, "skin" and "sky" by the Scandinavian initial (-sk), "police" and "regime" by the French stress on the last syllable (<http://www.poluchi5.ru/015902-1.html>).

One thing that is interesting about these "borrowings" is that they invariably get mispronounced by English speakers. It would be better to pronounce these words in the original way; however, it does sound a bit odd to the ears of native speakers of English.

In conclusion, we are left with the choice of whether to pronounce these words as they are in the origin or to follow the anglicized pronunciation. I am planning to investigate this problem in the future and I expect to see linguists working on it.

Reference:

1. <http://www.poluchi5.ru/015902-1.html>
2. <http://eldum.phil.muni.cz/mod/resource/view.php?id=991>
3. S.Kemmer, www.ruf.rice.edu/~kemmer/Words/loanwords.html
3. www.etymonline.com
- 3 *A History of English*, T.Rastarguyeva.
4. *Semantics. A new outline*, F.R.Palmer. - M. V.Sh. 1982
5. *English Lexicology*, Q.B.Antrushina and O.V.Afanasyeva 1999



Abstract

This article deals with the current approach in the English language known as Communicative Language Teaching (CLT). Communicative language teaching makes use of real-life situations that necessitate communication. Over the last decades, CLT has been a dominant teaching method over traditional methods such as Grammar-Translation method or the Audio-Lingual method in English as a Second Language (ESL) or English as a Foreign Language (EFL) in the classroom. Despite this fact, many teachers who are relatively new to the profession are less likely to be familiar with this approach. Moreover, some teachers have imprecise notions of CLT and they have difficulties in implementing CLT in ESL and EFL situations. Thus, the article is aimed at giving an introduction to the communicative approach for teachers and teachers-in-training who want to create real-life communication in their classrooms. It reviews the origin of CLT, the goals of language teaching, and the role of teachers and learners in the classroom. This article mentions some types of communicative activities that can be developed in a class from the communicative point of view.

However, there are some misconceptions about CLT to be dealt with. Some points of criticism are provided in this article.

Key words: Communicative Language Teaching, communicative, ESL, EFL

Background

The history of Communicative Language Teaching dates back to 1970s, when there was a reaction to traditional approaches in language teaching. This method is based partly on the theories of British functional linguists such as John Firth, K. Halliday, and American sociolinguistics Dell Hymes, Gumperz, Lavob and Noam Chomsky. They thought that since the Grammar-Translation method or the Audio-Lingual method gave priority to language proficiency, learners were not learning enough realistic language and found difficulty communicating in the culture of the target language.

On the other hand, there was a growing demand to learn major languages of European countries. It was essential to have a command of English in order to play an active role in the political and economic world. The work of European Council experts and the theories of British and American linguists gave prominence to the communicative approach.

What is Communicative Language Teaching

CLT is usually considered an approach rather than a method, which is described as a set of principles. According to J. Richards, these principles are:

- a. Learners learn a language through using it to communicate.
- b. Authentic and meaningful communication should be the goal of classroom activities.
- c. Fluency is an important dimension of communication.
- d. Communication involves the integration of different language skills.
- e. Learning is a process of creative construction and involves trial and error.

These five principles show that CLT is aimed at improving students' ability to communicate. Under this broad umbrella definition, language is best acquired

through authentic and meaningful communication rather than a mere mastery of language structures. CLT makes of real-life situations through a variety of communicative activities, such as pair and group work requiring negotiation and cooperation, role plays in which students practice language functions, fluency-based activities that develop learners' confidence, and accuracy-based activities.

The Goals of Language Teaching

The main goal of language teaching is communicative competence, which is the learner's knowledge of a language that accounts for the ability to use language appropriately. J. Richards defines this term with the following aspects of language knowledge:

- knowing how to use language for a range of different purposes and functions
- knowing how to vary our use of language according to the setting and the participants
- knowing how to produce and understand different types of texts
- knowing how to maintain communication despite having limitations in one's language knowledge.

Classroom activities used in CLT

The range of exercise types and activities employed for communicative approach is unlimited. Such exercises enable learners to attain the communicative objectives of the curriculum, engage learners in communication and require the use of such communicative processes as information sharing, negotiation of meaning and interaction. Activities used in the classroom must be selected carefully. If they are above the level of the students they can destroy self-confidence, and if below, they can bore the students. Activities usually involve the students working together either in pairs or in small groups.

Jack Richards lists the following types of activities that have been used in CLT:

Information-gap, jigsaw, task-completion activities (puzzles, games, map reading) information gathering activities (student conducted surveys, interviews) opinion sharing activities, information-transfer activities, reasoning gap-activities, role-plays, etc.

The roles of teachers and learners

With the emphasis on communication in CLT, learners and teachers have different roles from those found in more traditional second language classrooms. Taking on a great degree of responsibility for their own, learners are expected to participate in classroom activities that are based on cooperative. Learners have to interact primarily with each other rather than with the teacher.

According to Jack Richards, teachers have two main roles: to facilitate the communication process in the classroom and to act as an independent participant within the learning-teaching group. The teacher is also expected to act as a resource, an organizer of resources, a motivator, a counselor, a guide, an analyst and a researcher. There are many other minor roles of a teacher; some of these would include being an actor and an entertainer. After all, a good lesson must be interesting or the students will stop paying attention and learn nothing.

Misconceptions about CLT

Recent articles argue that the misconceptions about CLT among teachers in EFL contexts might cause many constraints of CLT implementation. According to Thompson (1996), there are four major misconceptions about CLT as follows:

(a) CLT means not teaching grammar:

According to J. Harmer, the Communicative Language Teaching, having an aim to improve students' ability to communicate, has been criticized for having eroded the explicit teaching of grammar. The CLT approach does not undermine the importance of teaching grammar, on the contrary, it facilitates English for Foreign Learner (EFL) students to learn about grammar rather than it being presented by the teacher her/himself. Learners themselves will be familiar with verb tenses once they are guided by the instructor, while spoon-feeding means that their job would become easier. Rather than working matters out themselves, they will lose the sense of creativity and motivation in the learning process.

(b) CLT means teaching only speaking:

Part of the experienced educators think that the Teacher Talking Time (TTT) will be reduced and Student Talking Time (STT) is expanded, which confirms their misconception. It is important to note that communication in any language is not about speaking only, but also about students listening or reading silently. "Most textbooks make sure that both the teacher and the students would encounter a lot of writing activi-

ties more so that they actually start working with the language skills."¹ "Learners are most likely to speak more in a successful CLT class than in classes using 'traditional' approaches; but a glance at recent mainstream textbooks will immediately show that they are also likely to be reading and writing a more varied range of texts than those in more traditional classes" (Geoff Thompson).

(c) CLT means pair work, which means role play:

According to Geoff Thompson (1996), some instructors control the free practice of students (production) through preventing students from choosing the character they will play in a dialogue. Some textbooks abandoned the free practice which kills the learner's creativity and imagination. Making learners interact with each other as pair work would be a push for them to help each other and cooperate effectively rather than working individually with no guidance from their peers or partners whether they are engaged together on grammatical exercise, solving a problem or even answering comprehension questions, etc.

(d) CLT means expecting too much from the teacher:

CLT requires the teachers to be competent in all the skills of English and to have a high level of proficiency while communicating with students and interacting with them in a natural way, as if it is their mother tongue. However, many textbooks nowadays supply practical, straightforward CLT guidelines and activities which lay little weight on the teacher. The majority of non-native teachers of English with a high enough level of proficiency can cope easily with the required shift towards more fluent and less pre-planned use of the language.

In conclusion, I agree with J. Richards (2005) who says that CLT will continue to be the major general language teaching methodology for certain years to come, since its principles are actually carried out by English language teaching profession and by ELT/TESOL specialists and applied linguistics. Although there are some issues existed in the use of CLT, the effect of CLT in current teaching situation is undeniable.

References:

1. www. raghdah.wordpress.com /2009/04/21/what-is-communicative-language-teaching, April, 2011
2. www.en.wikipedia.org/wki/communicative-language-teaching, April, 2011
3. faculty.ksu.edu.sa/alhumaidi/.../Communicative Language Teaching.pdf April, 2011
4. www. professorjackrichards.com, Communicative-language-teaching-today-v2.pdf, April, 2011
5. www.cal.org/resources/digest/gallow01.html, April, 2011
6. www2.vobs.at/communicative_language_teaching.htm, April, 2011
7. Thompson, Geoff. <http://www.liv.ac.uk/~geoff9/eltjap.html>, April, 2011

SİQARETİN DAHA BİR BƏLƏSİ AŞKARLANDI



Son araşdırmalar göstərir ki, uzun müddət siqaret çəkənlərin müxtəlif xəstəliklərə tutulması riski çoxdur. Bunlardan biri də böyrək xərçəngidir.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı siqaretin dünya boyu sağlamlığa artan təhlükə olduğunu deyir. Təşkilatın hesablamalarına görə hər il 7 milyon insan siqaret səbəbindən əmələ gələn xəstəliklərdən dünyasını dəyişir. Təşkilat eləcə də bildirir ki, hal-hazırda dünyada siqaret çəkənlərin yarısı tütünün səbəb olduğu xəstəliklərdən öləcək.

Siqaret çəkmək əsasən ürək xəstəliklərinə və ağ ciyər xərçənginə səbəb olur. Dyuk Universitetinin Xərçəng İnstitutundan doktor Tomas Polasik deyir ki, siqaret tüstüsü ağ ciyərdən qana keçir, bundan sonra isə birbaşa böyrəklərə təsir edir və bu da böyrəkdə şiş əmələ gətirir. "Böyrəkdə ağrı hiss etməyə və ya sidikdə qan görəyə qədər təəssüflər olsun ki, bəziləri buna məhəl qoymur", - deyə doktor Polasik bildirir.

Bəziləri təcili yardım şöbəsinə kəskin ağrılar və ya

sidikdə qan olanda gəlir və onları müayinə edərkən şiş aşkar edilir.

Bundan əvvəlki araşdırmalarda tütünün böyrək xərçənginə səbəb olduğu deyilsə də, Dyuk Universiteti böyrəyində cərrahiyyə əməliyyatı aparılmış 800 nəfərdən çox insanın xəstəlik tarixini yoxlamış və nəticələrin daha ciddi olduğunu aşkar etmişdir. Doktor Polasik böyrək xərçəngi olan insanların üç qrupa bölündüyünü deyir. Bunlardan biri siqaret çəkənlər, ikincisi vaxtilə siqaret çəkənlər, üçüncüsü isə heç vaxt siqaret çəkməyənlərdir. İnkişaf etmiş böyrək xərçəngi riski iki faktora əsaslanır: gündə nə qədər siqaret çəkilib və hansı müddətə.

Doktor Tomas Polasik 10 ildən çox siqareti çəkənlərdə xəstəlik riskinin cəmi 6 faiz, 10 illə 20 il arasında çəkənlərdə 45 faiz, 30-40 il çəkənlərdə isə xəstəlik riskinin 80 faiz olduğunu deyir.

Lakin uzun illərdir siqaret atan və ya heç vaxt siqaret çəkməyənlərin böyrək xərçəngi riski nə dərəcədədir? Doktor Polasik 20-30 il bundan əvvəl siqareti atanlarla siqaret çəkməyənlər arasında fərqin cüzi olduğunu deyir.

Həkimlər təcili olaraq siqareti tərgitməyi tövsiyə edirlər. Onlar deyirlər ki, siqaret nə qədər tez atılsa, xilas olma şansları bir o qədər çox olar.

SÜD MADDƏLƏR MÜBADİLƏSİNİN POZULMASININ QARŞISINI ALIR

Süd, pendir, yoqurt və kərə yağının tərkibində olan transpalmitolein turşusu diabetin ikinci tipinin inkişafının qarşısını alır. 3700 könüllünün iştirakı ilə aparılan eksperiment göstərmişdir ki, qanda bu maddənin yüksək olması xolesterinin və insulinin səviyyəsini, habelə insulina qarşı həssaslığın göstəricilərini normallaşdırır. Diabet riski təxminən üç dəfə azalır. Transpalmitolein turşusu insan orqanizmində həsil olunmadığı üçün qıda, xüsusən süd və süd məhsulları vasitəsilə qəbul edilir.

Ekspertlər cəmi zamanda süd məhsullarına çox

aludə olmağı da məsləhət görmürlər. Süd məhsullarının tərkibi kifayət qədər çox yağlı olduğu üçün artıq çəkiyə gətirib çıxarır. Arıqlamaq istəyənlər əsas etibarilə yağsız süd, kəsmik, qatıq və yoqurt növlərinə mürciyyət etməlidirlər.



SƏHƏR ÜRƏK TUTMALARI ÇOX TƏHLÜKƏLİDİR

Amerikalı alimlər hesab edirlər ki, səhərlər ürək tutmaları günün başqa vaxtları ilə müqayisədə daha təhlükəlidir.

Müəyyən edilmişdir ki, səhərlər ürək tutmaları daha ağır keçir və daha böyük nekrozlaşdırılmış toxuma sahəsi yaradır.

Alimlər bunu insanın bioloji ritmlərinin xüsusiyyəti ilə izah edirlər: ürək-damar sistemi məhz səhər saatlarında daha aktiv olur. Odur ki, ürəyin fəaliyyətindəki nasazlıqlar, daha çox məhz həmin saatlarda arzuolunmaz nəticələrə gətirib çıxara bilər.

Əlbəttə, bu o demək deyildir ki, ürək-damar sistemi xəstəliklərindən əziyyət çəkən adamlar təkcə səhər saatlarında diqqətli olmalıdırlar. Lakin mütəxəssislərin fikrincə, ən təhlükəli vaxtı bilməyin əhəmiyyəti böyükdür.

HƏR GÜN TƏXMİNƏN 200-300 QRAM ÇÖRƏK YEMƏK LAZIMDIR

Sağlam insanın əsas qida rasionunu meyvə, tərəvəz, çörək-bulka məmulatları və süd məhsulları, habelə balıq, ət və yumurta təşkil edir. Belə ki, gündəlik rasionda meyvə, tərəvəz, taxıl bitkiləri və çörək daha çoxdur. Alimlər hesab edirlər ki, hər gün mütəmadi olaraq 400-600 qram tərəvəz və meyvə yeməklə ürək-damar xəstəliklərinin qarşısını 30 faiz almaq olar. Bundan əlavə, hər gün təxminən 200-300 qram çörək yemək lazımdır.

Çörək alarkən adət etdiyiniz ağ batondan (yeri gəlmişkən, ağ çörək kaloridən başqa sizə heç nə vermir) tərkibində həm də sellüloz, kəpək, pektin, vitamin daşıyıcıları və bioloji aktiv maddələr olan kökəyə keçmək lazımdır.

İndi kökəyə sellüloz, alma pektini, zəncəfil, cücərmiş buğda toxumu və digər bitkilər əlavə edirlər.

Tərkibində bioloji aktiv maddələr olan zəncəfil mədə şirəsini artırır və maddələr mübadiləsini tənzimləyir, qanda xolesterinin səviyyəsini azaldır. Buğda toxumunun tərkibindəki antioksidantlar orqanizmi onkoloji xəstəliklərdən qoruyur və qocalma prosesini ləngidir.



CAVAN QALMAQ İSTƏYİRSİNİZSƏ, ŞOKOLAD YEYİN



Pensilvaniya Sağlamlıq Mərkəzinin (ABS) alimləri elmi surətdə sübut etmişlər ki, şokolad güclü antioksidantdır.

Tədqiqatlar göstərmişdir ki, toz halında olan qəhvədə və tünd şokoladda meyvələrdə olduğundan daha çox miqdarda antioksidantlar vardır.

Alimlər bildirirlər ki, şokoladın tərkibində insan orqanizminin müstəqil surətdə yarada bilmədiyi, lakin ehtiyac duyduğu maddələr (flavonoidlər, polifenollar və antioksidantlar) vardır. Lakin polifenol yüksək temperaturlara davamlı olmadığına görə, isti şokoladda, habelə şokolad plitkaların hazırlanması prosesində onun miqdarı kəskin şəkildə azalır.

Dietologiya sahəsi üzrə mütəxəssislər iddia edirlər ki, az miqdarda qəbul edilən şokolad köklük yaratmır. O da məlumdur ki, şokolad orqanizmdə fərəh hormonlarını stimullaşdırır.

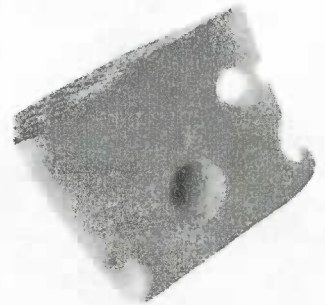
PENDİR SAĞALMA PROSESİNİ SÜRƏTLƏNDİRİR

İtaliya mütəxəssislərinin fikrincə, kəskin respirator virus infeksiyasından və qripdən sonra həftədə ən azı 3 dəfə pendir yemək lazımdır.

Pendir bədəni yağlarla, amin turşuları və zülallarla zənginləşdirir. Zülallar gücün bərpasına kömək edir, amin turşuları maddələr mübadiləsini normallaşdırır, hüceyrələri bərpa edir. Pendir əhvalı yüksəldir, enerji verir.

Sağalma dövründə vitamin və bəsləyici maddələr qəbul etmək olduqca vacibdir. Müxtəlif növ pendirlərdə külli miqdarda A, E, B2, PP, C vitaminləri vardır. A vitamini yoluxucu xəstəliklərə qarşı mübarizə aparır. O, selikli qişaların maneə funksiyasını artırır, immuniteti möhkəmləndirir. Hüceyrələrin metabolismində böyük əhəmiyyəti olan E vitamini hemoqlor-

binin sintezində iştirak edir, dəridə yaraların sağlamlığına kömək edir, hüceyrə tənəffüsündə iştirak edir, orqanizmin dözümlülüyünü artırır. B2 vitamini maddələr mübadiləsinə böyük təsir göstərir. Qidadan enerji almağa kömək edir. C vitamini immuniteti artırır, qara ciyərin fəaliyyətini tənzimləyir, digər vitaminlərin parçalanmasının qarşısını alır. Nikotin turşusu (PP vitamini) qan dövranını yaxşılaşdırır.



QIRMIZI RƏNGLİ MEYVƏ-TƏRƏVƏZ KÖKƏLTMİR

Arıqlamaq istəyənlər rasionlarına qırmızı rəngli meyvə-tərəvəzi çəkinmədən daxil edə bilirlər. Fransız alimləri meyvə-tərəvəzin tərkibində olan qırmızı pigmentin qamətin və sağlamlığın qorunub saxlanmasına kömək etdiyini müəyyənləşdirmişlər. Likopen adlanan bu maddə pomidor, qarpız, qreyfut və başqa qırmızı rəngli məhsulların tərkibində boldur. Likopenin antioksidant xassələri var və o, iltihaba qarşı mübarizə aparır.

Təcrübələr göstərmişdir ki, rasionda likopenin miqdarının çox olması bədəndə piyin faizini də azaldır. Bundan əlavə, bu maddə belin nazıllmasına, insulin balansının tənzimlənməsinə kömək edir, piylənmənin və ikinci növ diabetin yaranmasının qarşısını alır.

MOZAIKA

ÇÖRÇİLİN ƏSƏRİ AUKSİONDA



Sabiq baş nazir Uinston Çörçilin II Dünya müharibəsindən sonra çəkdiyi ilk rəsm əsəri satışa çıxarılacaq. "The Daily Telegraph" qəzetinin yazdığına görə, "Nivel çayında villa" adlı peyzaj 300 min funt sterlinqdən başlayan qiymətlə auksiona qoyulacaq.

Çörçil bu peyzajı 1945-ci ilin iyun ayında kanadalı general Raymon Brütinelin evində çəkib. Müharibə dövründə baş nazir yalnızca bir əsər çəkməyə müvəffəq olub.



Qeyd edək ki, Çörçilin rəsm əsərləri həmişə auksionlarda yüksək marağa səbəb olub. 40 yaşından sonra rəssamlıqla məşğul olan Çörçilin "Tinherirə baxış" adlı əsəri 2006-cı ildə 1 milyon 12 min dollara satılıb. Özünün "Çartuel" adlı evini canladıracağı əsəri isə 2007-ci ildə 2 milyon dollara alıcı tapıb.

1946-cı ildəki müsahibələrinin birində ingilis siyasətçi özünü rəssamlıqla məşğul olarkən çox rahat hiss etdiyini deyib. Bildirək ki, Çörçil ədəbiyyatla da məşğul olub və 1953-cü ildə ədəbiyyat üzrə Nobel mükafatına layiq görülüb.

Günəl Əsgərzadə

UZUNÖMÜRLÜ NİKAHIN SİRRİ: QADIN HƏR ZAMAN HAQLIDIR!

İndiyədək ən uzun müddət birgə yaşayan ər-arvad Çindədir

Milli.Az xəbər portalının Rusiya KİV-nə istinadən verdiyi məlumata görə, 95 yaşlı Lyu Fubenlə 100 yaşlı xanımı Şi Cihyu düz 85 ildir birgə yaşayırlar. Onların bu nailiyyəti «Ginnesin rekordlar kitabı»na düşüb.

Adları rekordmenlərin sırasına düşdükdən sonra nikahın uzunömürlülüyü haqda danışan qoca ilə qarı bir-birlərini əvvəlkitək sevdiklərini bildiriblər. «Uzunmüddətli nikahın sirrinə gəlincə, mübahisədən qaçın və bir şeyi anlayın: qadın həmişə haqlıdır! Bəli, bu, belədir!», - deyərək 100 yaşlı qarı bildirir.

Qeyd edək ki, Lyu ilə Şi evlənən zaman oğlanın 10, qızın isə 15 yaşı olub. Onların yaşadığı kənddə belə erkən yaşda evlənmək ənənədir. Qadının kişidən yaşlı olması da ənənələrdən biridir. Məqsəd onun ərinin qeydində daya yaxşı qala bilməsidir.

ŞAHZADƏ UİLYAMIN TOYU 1 KİLOQRAMLIQ QIZIL SİKKƏDƏ ƏBƏDİLƏŞDİRİLDİ

Böyük Britaniyanın Kral zərboxanası şahzadə Uilyamla Keyt Middltonun nikahını əbədləşdirmək qərarına gəlib

Bu məqsədlə çəkisi 1 kiloqram olan təmiz qızıldan hazırlanmış sikkə buraxılıb. 10 santimetr diametrində olan sikkənin qiyməti 40 min funt sterlinqdir (66,700 dollar), cəmi 40 ədəd buraxılacaq.

Bu, kraliça ailəsi üzvünün toyu münasibətilə qızıl sikkənin buraxıldığı ilk haldır.



HİTLERİN İMZALI KİTABINI KİM ALACAQ?

Faşist diktatorun "Mənim mübarizəm" kitabı Britaniyada hərracda satılacaq

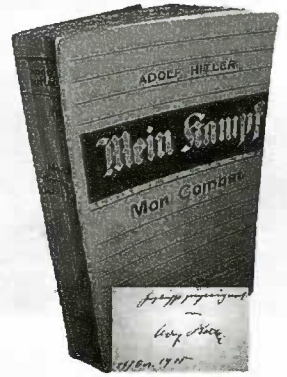
"Daily Mail" bildirir ki, faşist Almaniyasının fəri Adolf Hitlerin "Mənim mübarizəm" ("Mein Kampf") kitabı Böyük Britaniyada keçiriləcək hərracda 30 min funt-sterlinqə satışı çıxarılacaq. Bu məbləğ kitabın ilkin qiyməti olduğundan, Hitlerin imzası olan və buna görə nadir nüsxə sayılan kitabın dəfələrlə baha qiymətə satılacağı gözlənilir.

Almaniyanın Landsberq şəhər həbsxanasında 1925-ci ildə yazılmış kitabın ilk nəşri cəmi 500 nüsxə olub.

Faşist Almaniyasının feldmarşalı German Gerinqə məxsus olduğu vurğulanan həmin kitab çox nadir nüsxə hesab olunur

Kitabın xüsusi perqament bağlaması var və nömrəsi də 19-dur.

Kitabın satışa çıxarıldığı "Mullcoks" hərrac evinin eksperti Riçard Vestvud Bruksun dediyinə görə, kitabda Hitlerin imzası olduğundan, onun satış dəyəri dəfələrlə artıb.



TƏYYARƏ SƏRNIŞİNLƏRİ UÇUŞ ZAMANI İNTERNETDƏN İSTİFADƏ EDƏCƏK



Yaponiyanın «Panasonic» şirkəti uzaq marşrutları yerinə yetirən avialaynerləri xüsusi əyləncə sistemi ilə təchiz etmək niyyətindədir. «EX3» adlı yeni əyləncə sistemi «Android» əməliyyat sistemi ilə idarə olunacaq. Yeni əyləncə sistemi sərnəşinlərə uçuş zamanı internetdən və GSM servisindən, o cümlədən sosial şəbəkələrdən (müasir üçün «Facebook») istifadə etmək imkanı yaradacaq.

Bundan başqa, «touch screen» sistemi ilə işləyən əyləncə sistemi vasitəsilə sərnəşinlər həmçinin müxtəlif oyunlardan yararlanı biləcəklər. Eyni zamanda, təyyarənin birinci və biznes sinfinə aid olan sərnəşinlər sözügedən əyləncə sistemində 3D displeyindən istifadə edə biləcəklər.

DÜNYANIN ƏN GÖZƏL QADINI SEÇİLDİ

Milli.Az xəbər portalı "Entertainment"ə istinadən bildirir ki, populyar "Maxim" jurnalı ənənəvi "Dünyanın ən gözəl 100 qadını" reytingini açıqlayıb.

"Victoria's Secret" modalar evinin supermodeli Rozi Hantinqton-Uaytli siyahıya liderlik edir. Reytingin ötən ilki lideri Ketu Perri indi 3-cü yerdədir.

Supermodellər, musiqiçilər, müğənnilər, aktrissələr, idman ulduzlarından ibarət siyahı "Maxim" jurnalının iyun sayında dərc ediləcəkdir.

24 yaşlı Rozi isə, dediyinə görə, ailə qurmaq fikrindədir. O, son vaxtlar məşhur aktyor Ceyson Stehemlə bir yerdədir.

"Dünyanın ən gözəl 100 qadını" reyting-siyahısının ilk onluğu belədir: Rozi Hantinqton-Uaytli, Oliviya Mann, Ketu Perri, Kameron Dias, Mila Kunis, Bar Rafaeli, Enn Heteuey, Natali Portman, Kobu Smalders, Cennifer Lourens



AVROPADA TURİSTLƏR ÜÇÜN ƏN YAXŞI ŞƏHƏRLƏR

"TripAdvisor" portalı Avropanın və dünyanın ən cəlbedici turizm yerlərinin illik reytingini açıqlamışdır. Ən yaxşı turizm şəhəri Paris hesab edilmişdir. İlk onluğa Roma, London, Barselona, Praqa, Venesiya, Sankt-Peterburq, Florensiya, Edinburq və İstanbul şəhərləri daxil edilmişdir. Postsovet məkanından ilk dəfə Sankt-Peterburq onluğa düşmüşdür. Sayt Rusiyanın ikinci ən böyük şəhəri və mədəniyyət mərkəzində Qış Sarayında və Kazan kilsəsində olmağı, habelə dünyaca məşhur incəsənət əsərlərinin nümayiş etdirildiyi Ermitajə xüsusi diqqət yetirməyi məsləhət görür.

Portal bildirir ki, incəsənət həvəskarları Sankt-Peterburqda xeyli sayda maraqlı yerlərlə, habelə şəhərin gecə həyatı və restoranları ilə tanış ola biləcəklər. Sayt Sankt-Peterburqda turistlər üçün 143 görməli yerin siyahısını dərc etmişdir.

AZƏRBAYCAN SAMBOÇULARI AVROPA ÇEMPİONATINDA 3 MEDAL QAZANMIŞLAR



Mayın 16-da Bolqarıstanın paytaxtı Sofiyada sambo üzrə böyüklər arasında Avropa çempionatı başa çatmışdır.

Azərbaycan Sambo Federasiyasının mətbuat xidmətindən AzərTAC-a bildirmişlər ki, Azərbaycan yığması yarışda 3 medal qazanmışdır.

57 kiloqram çəki dərəcəsinə mübarizə aparən İslam Qasimov və Cavidan Qarayev (62 kq) gümüş medal qazanmışlar. Ağasəf Səmədov (52 kq) isə çempionatın bürünc medalına sahib olmuşdur.

QADIN BOKSÇULARIMIZIN UĞURU

Qazaxıstanın Almatı şəhərində Sovet İttifaqı qəhrəmanı Saqadat Nurmaqambetovanın xatirəsinə həsr olunmuş boks üzrə 16-cı beynəlxalq turnirə mayın 16-da yekun vurulmuşdur.

Yarışda 12 ölkənin 170 boksçusu (onlardan 30-u qadın) mübarizə aparmışdır. Kişilər 10, qadınlar isə 51 kq, 60 kq və 75 kq çəki dərəcələrində güclərini sınamışlar. Qadınların turnirində Azərbaycan milli komandasının hər 3 üzvü iştirak etmişdir. Yelena Vıstropova (75 kq) finalda Qazaxıstan boksçusu Milana Safronovanı böyük üstünlüklə (20:4) məğlub etmişdir. Ayzanat Hacıyeva (60 kq) yalnız yarımfinalda uduzaraq, bürünc medala layiq görülmüşdür. Əzizə Abbasova (51 kq) isə mükafatçılar sırasına düşə bilməmişdir.

Qeyd edək ki, Vıstropova və Hacıyevanın uğuru Azərbaycan boks tarixinə düşmüşdür. Çünki bu qadın boksçularımızın beynəlxalq arenada əldə etdikləri ilk medallardır.

KRİŞTIANU RONALDO İKİNCİ DƏFƏ “QIZIL BUTS” MÜKAFATINA SAHİB ÇIXIB

Dünyanın ən bahalı futbolçusu olan Kriştianu Ronaldo karyerasında 2-ci dəfə “Qızıl buts”a sahib çıxıb. Apasport.az saytının məlumatına görə, Madridin “Real” klubunun 26 yaşlı portuqaliyalı hücumçusu Avropa çempionatlarının bombardirinə verilən mükafatı qazanıb. Ronaldo cari mövsümdə bütün turnirləri nəzərə alsaq, 53 qol vurub ki, bunun 40-ı İspaniya Primerosunda olub.

Kriştianu ilk dəfə “Mançester Yunayted”də oynadığı 31 qolla İngiltərə Premyer Liqasının bombardiri kimi “Qızıl buts”a layiq görülmüb. UEFA-nın qaydalarına görə, “Böyük beşlik” ölkələrinin bombardirlərinə vurduqları qollara görə 2, 6-dan 21-ə kimi 1,5, qalanlarına 1 əmsali verilir. Deməli, Ronaldo 40 xal qazanaraq, ən yaxın izləyicisi olan “Barselona”nın argentinalı hücumçusu Lionel Messini 18 xal qabaqlayıb.

Ronaldonun uğuru nəticəsində artıq 3-cü ildir İspaniya çempionatının iştirakçısı qalib olur. Ötən mövsüm Messi 34, bundan əvvəl uruqvaylı hücumçu Dieqo Forlan (“Atletiko”, Madrid) 32 qolla 1-ci olmuşdu və göründüyü kimi, artım tempi müşahidə olunur. “Real”ın futbolçusu sonuncu dəfə 21 il öncə “Qızıl buts”u almışdı. Bu, madridlilərin əfsanəvi meksikalı

hücumçusu Uqo Sañçes (34) olub.

Qeyd edək ki, post-sovet məkanında bombardir Moskva “Spartak”ının braziliyalı hücumçusu Velliton olub – 19 qol. Premyer Liqamızın gürcü bombardiri Georgi Adamiya 18 qolla 18 xal toplayıb. “Qarabağ”ın hücumçusu ilk “150-liy”ə düşməyib.

Avropada bombardirlərin ilk “10-luğ”u belədir: Kriştianu Ronaldo (“Barselona”, İspaniya) – 40 qol (80 xal); Lionel Messi (“Real” İspaniya) – 31 (62); Andre di Natale (“Udineze” İtaliya) – 28 (56); Mario Qomes (“Bavariya”, Almaniya) – 28 (56); Edison Kavani (“Napoli”, İtaliya) – 26 (52); Musa Sou (“Lill”, Fransa) – 22 (44); Papiss Demba Sisse (“Frayburq”, Almaniya) – 22 (44); Kevin Qameyro (“Loryent”, Fransa) – 21 (42); Aleks (“Fənərbaxça”, Türkiyə) – 28 (42); Samuel Eto’O (“İnter”, İtaliya) – 21 (42)



HƏMKARLARI ALEKS FERQYUSONU İNGİLTƏRƏNİN ƏN YAXŞI MƏŞQÇİSİ SAYMIŞLAR

İngiltərə Futbol Liqası Məşqçiləri Assosiasiyası bütün 4 peşəkar futbol liqasının səsverməsi nəticəsində "Mançester Yunayted" klubunun baş məşqçisi Aleks Ferqyusonun başa çatan mövsümün ən yaxşı məşqçisi hesab etmişdir.

Ser Aleks, həmçinin Premyer-liqada keçirilmiş 2000 görüş həddini keçməsi ilə əlaqədar xidmətlərinə görə xüsusi mükafata layiq görmüşdür.

Aleks Ferqyuson mükafatı alarkən demişdir: "Öz həmkarlarının ehtiramını qazanmaq mənim üçün böyük şərəfdir. Assosiasiyamız tərəfindən ən yaxşı məşqçi adlandırıldığımı və xidmətlərimə görə xüsusi mükafata layiq görülməyimi həqiqətən yüksək qiymətləndirirəm. Premyer-liqada bu mövsüm çox çətin keçmişdir, həm bu liqada və həm də digər divizionlarda yaxşı işlərinə görə bütün məşqçiləri təbrik etmək istəyirəm".

Xatırladaq ki, Aleks Ferqyuson 25 ildir ki, "Mançester Yunayted" klubuna rəhbərlik edir. Onun komandası 2010-2011-ci illər mövsümündə 19-cu dəfə İngiltərənin çempionu olmaqla rekord göstəriciyə nail olmuşdur.



İSRAFİL AŞURLU KANÇENCANQA ZİRVƏSİNİ FƏTH EDƏN İLK AZƏRBAYCANLI ALPİNİST OLMUŞDUR

Azərbaycan Milli Alpinizm Federasiyasının prezidenti İsrafil Aşurlu milli alpinizm tarixində ilk dəfə dünyanın hündürlüyünə görə üçüncü dağ zirvəsi sayılan Kançencanqanı (8586 m) fəth edərək, ora Azərbaycan bayrağı sancmışdır.

Azərbaycan Alpinizm Federasiyasından AzərTAc-a bildirmişlər ki, düşərgədən (7600 m) zirvəyə yol 12 saat, geriyyə isə 8 saat davam etmişdir. İsrafil Aşurlu həlledici dırmanma qabağı 7600 metr yüksəklikdə yaxşı hava şəraitinin intizarında 6 gecə keçirmişdir. Bir gün əvvəl zirvəyə qalxmağa cəhd göstərsə də güclü saxta və donmaq təhlükəsi səbəbindən düşərgəyə qayıtmalı olmuşdur.

Kançencanqanın fəthi Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatı ilə (RAGT) AAF-ın Azərbaycanın böyük oğul və qızlarının xatirəsinə həsr olunmuş xüsusi layihəsinin başlanğıcıdır. AAF planetimizin müxtəlif guşələrində dağ zirvələrinə çox mürəkkəb ekspedisiyalar təşkil edəcəkdir. Ekspedisiyalardan hər biri Azərbaycan tarixində müstəsna rol oynamış bu və ya digər böyük şəxsiyyətin

xatirəsinə həsr olunacaqdır. Dünyanın çətinliklə fəth edilən dağ zirvələrindən biri sayılan Kançencanqaya ekspedisiya ümummilli lider Heydər Əliyevin xatirəsinə həsr olunmuşdur.



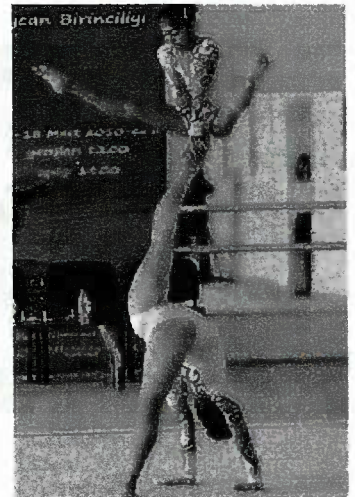
AZƏRBAYCANIN QADIN AKROBATLARI RUSİYADA KEÇİRİLMİŞ BEYNƏLXALQ TURNİRİN BÜRÜNC MÜKAFATÇILARI OLMUŞLAR

Aynur Hüseynova-Nərmin Ramazanova qadın cütlüyü Rusiyanın Krasnodar şəhərində keçirilmiş akrobatik gimnastika üzrə beynəlxalq turnirin bürünc mükafatçısı olmuşlar.

Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının mətbuat xidməti xəbər verir ki, müvazinət hərəkətləri və sürətli hərəkətlərdən sonra Azərbaycan cütlüyü təsnifatda 4-cü yerdə idi. Lakin qarışıq kombinasiyalar üzrə finalda Aynur və Nərmin səhsiz çıxış sayəsində bürünc medala sahib olmuşlar.

Elə oradaca tamblinq üzrə yarışlarda mübarizə aparən Azərbaycanın 15 yaşlı akrobatı Mixail Malkin Rusiya idmançısından cəmi 0,2 bal geri qalaraq dördüncü yeri tutmuşdur.

Beynəlxalq yarışda ilk dəfə çıxış edən Aytən Şükürova (1997-ci il təvəllüdü) da yarışlarda dördüncü nəticə göstərmişdir.



CÜDO ÜZRƏ AZƏRBAYCAN KOMANDASI AVROPA KUBOKUNDA UĞURLA ÇIXIŞ ETMİŞDİR



Ukraynanın paytaxtı Kiyev şəhərində keçirilən gənclər arasında Avropa Kubokunda Azərbaycan cüdoçuları 2 qızıl və 4 bürünc medal qazanmışlar.

Cüdoçularımızdan Mehman Sadıxov (55 kq) və Orxan Hacıağalı bütün görüşlərini qələbə ilə başa vuraraq Avropa Kubokunun qızıl medalını qazanmışlar. Digər təmsilçilərimizdən İlqar İsmayilov (60 kq), Dilqəm Əliyev (66 kq), Hikmət Əliyev (90 kq) və Xanım Hüseynova (57 kq) öz çəkilərində yarışda 3-cü olmuşlar.

Bu nəticə ilə Azərbaycan komandası 19 ölkə arasında 3-cü yeri tutmuşdur. İlk 2 yerdə Ukrayna və Rusiya komandaları qərarlaşmışlar.

SƏRBƏST GÜLƏŞÇİLƏRİMİZ MAHAÇQALADA 1 QIZIL VƏ 1 GÜMÜŞ MEDAL QAZANMIŞLAR

Mahaçqalada Əli Əliyevin xatirəsinə həsr olunmuş sərbəst güləş üzrə beynəlxalq turnir keçirilmişdir. Azərbaycan millisi turniri 1 qızıl və 1 gümüş medalla başa vurmuşdur.

Yığma komandanın baş məşqçisi Saypulla Absaidov və gənclərdən ibarət komandanın məşqçisi Rövşən Hacıyevin rəhbərliyi altında turnirdə iştirak edən güləşçilərdən Şərif Şərifov (84 kq) qızıl medal, Əsrəf Əliyev (74 kq) isə gümüş medal qazanmışdır.

Görüşlərin idarə edilməsində ölkəmizi beş beynəlxalq dərəcəli hakim – Elman İsmayilov, Vaqif Zeynalı, İntiqam Aliyev, Asif Şirəliyev və Xanmirzə Məlikəliyev təmsil etmişlər.



AZƏRBAYCANLI KARATEÇİLƏR VƏTƏNƏ YENƏ DƏ QƏLƏBƏ İLƏ QAYITMIŞLAR

Kosiki karate-do idman növü üzrə beynəlxalq yarış bu dəfə Rusiyanın Noqinsk şəhərində keçirilmişdir. Açıq Dünya Kuboku və Müstəqil Dövlətlər Birliyinin çempionatı çərçivəsində təşkil olunan bu yarışda dünyanın 21 ölkəsindən 25 komanda iştirak etmişdir. Turnirdə Azərbaycan idmançıları kişilərdən və qadınlardan ibarət iki komanda ilə təmsil olunmuşdur. Yarışlarda hər iki komandamız yüksək nəticə göstərərək, qaliblər pilləsinə qalxmışlar. Komanda hesabında qızlarımız birinci, kişi karateçilərimiz isə ikinci yerə layiq görülmüşlər.

Azərbaycan Kosiki Karate-do Federasiyasından AzərTAC-a bildirmişlər ki, beynəlxalq yarışda 8 karateçimiz - Nərminə Əliyeva, Lolita Hüseynova, Fuad Əliyev, Vüsal Əliyev, Sergey Jestkov, habelə Milli Aviasiya Akademiyasının tələbələri Yuliya Mustafayeva, Rəşad Quliyev və Ruslan Bərzigyar qalib gəlmişdir. Onu da qeyd edək ki, Azərbaycanın bundan əvvəlki komandaları da Yaponiyada keçirilən beynəlxalq yarışlardan 3 il ardıcıl olaraq Vətənə qələbə diplomu ilə qayıtmışdır. Əlbəttə, bu qələbələrdə

Azərbaycan yığmasının baş məşqçisi, Milli Aviasiya Akademiyasında bədən tərbiyəsi kafedrasının dosenti, əməkdar məşqçi Talib Bərzigiyarovun və "Neftçi" İdman-Sağlamlıq Mərkəzinin karate üzrə baş məşqçisi, əməkdar məşqçi Yuri Mustafayevin layiqli payı vardır.

Gənclərimizin bu çətin idman növü üzrə mötəbər yarışlardan davamlı olaraq qələbə ilə qayıtmaları başqa bir amillə də bağlıdır. Bu, Azərbaycan Kosiki Karate-do Federasiyasının fəxri prezidenti, Milli Aviasiya Akademiyasının rektoru, akademik Arif Paşayevin gənclərə və idmana göstərdiyi böyük qayğının təzahürüdür.





SPM & CES WORKSHOP "PROJECT MANAGEMENT ESSENTIALS"



Caspian Engineering Society, together with the School of Project Management, organized a "Project Management Essentials" workshop on Saturday, April 23rd. SPM program manager Ramiz Mammadli was the presenter of the workshop hosted at Khazar University.

Some 60 professionals and students took part in the work-shop and networking event.

Besides covering the essential theoretical topics of modern project management, known as standardized project management process groups and knowledge areas, the very history and new trends in project

management were discussed by the participants. The presenter implied the importance of the project management in business, production and academics, starting from preparing of a research document to management of large scale oil&gas and infrastructure projects.

Project management training and certification was among the topics that draw most attention of the participants. Ramiz Mammadli provided a comprehensive information on School of Project Management – a joint-project by BP and its Oil&Gas Co-venturers, Khazar University and ESI International.

YUNANİSTANIN TƏHSİL İŞÇİLƏRİ VƏ TƏLƏBƏLƏRİ XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ



Aprelin 27-də Yunanıstanın İndianapolis Universitetinin Afina kampusunun rektoru Vasilis J. Botopoulosun başçılığı ilə tələbələrden ibarət qrup Azərbaycana səfər çərçivəsində Xəzər Universitetində oldu. Səfərdən məqsəd Azərbaycanın Misirdəki səfirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi və Misirin Qahirə Universitetinin birgə layihəsi olan "Mən Azərbaycan haqqında nə bilirəm?" inşa müsabiqəsində iştirak edən Yunanıstan universitetlərinin tələbələrinin Azərbaycanla tanış olması idi.

Qonaqları salamlayan Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı onlara ölkəmiz haqqında, Xə-

zər Universiteti haqqında geniş məlumat verdi. Görüşdə Xəzər Universitetinin prorektoru professor Məhəmməd Nuriyev, universitetin İctimai Əlaqələr və Media üzrə direktoru Əlövsət Əmirbəyli, Psixoloji Məsləhət və Psixoterapiya Mərkəzinin direktoru Ülkər İsayeva, Beynəlxalq Tələbələr və Mütəxəssislər Şöbəsinin müdiri Aytən Şadlinskaya və Gənclər və İdman Nazirliyinin əməkdaşı Ramil Məmmədov iştirak edirdilər.

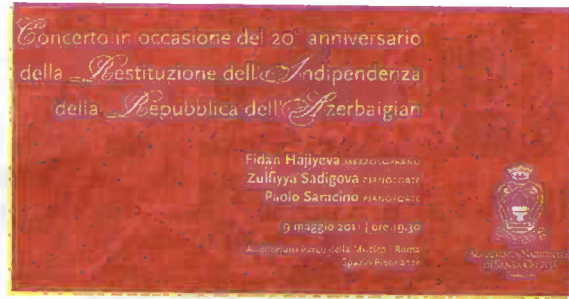
Görüşdən sonra tələbələr universiteti gəzdilər. Xalça muzeyində, kitabxanada və kampusun digər maraqlı yerlərində oldular. Yeməxanada çay süfrəsinə dəvət edildilər. Tələbələr Azərbaycanla tanışlıqdan məmnun olduqlarını söylədilər.

Sonra H. İsaخانlı Vasilis J. Botopoulos və Afina Universitetinin xarici əlaqələr üzrə vitse - prezidenti Dr. Susie Michailidis ilə görüşdü. Xəzər Universitetinin prorektoru Məhəmməd Nuriyev də görüşdə iştirak edirdi. Tərəflər iki universitet arasında gələcək əməkdaşlığın perspektivlərini müzakirə etdilər. Sonda qonaqlara Xəzər Universitetinin 20 illik yubileyi ilə əlaqədar hazırlanmış xüsusi hədiyyələr təqdim olundu. Vasilis J. Botopoulos və Susie Michailidis maraqlı görüş və qəbul üçün təşəkkürlərini bildirdilər.

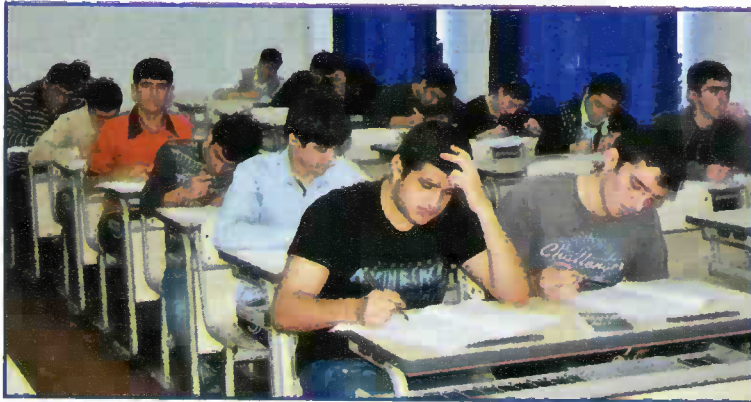
ROMADA AZƏRBAYCANIN MÜSTƏQİLLİYİNİN İLDÖNÜMÜNƏ HƏSR OLUNMUŞ KONSERT

Mayın 9-da Azərbaycanın İtaliya Respublikasındakı səfirliyinin təşkilatçılığı ilə Romanın "Parco Della Musica" zalında Azərbaycanın müstəqilliyinin 20 illiyinə həsr olunmuş konsert təşkil olunmuşdur. Beynəlxalq müsabiqələr laureatı, Azərbaycanın əməkdar artisti Fidan Hacıyeva və pianoçu, Xəzər Universitetinin Musiqi və incəsənət departamentinin müdiri Zülfiyyə Sadiqova konsertdə solo proqramla çıxış etmək üçün Romaya dəvət olunmuşdular. Konsertdə səfirliyin əməkdaşları, İtaliyanın görkəmli mədəniyyət ustaları iştirak etmişlər.

Konserti giriş sözü ilə Azərbaycanın İtaliya Respublikasındakı səfiri Vaqif Sadiqov açaraq, ölkəmizin müstəqillik illərində qazandığı böyük uğurlardan danışmışdır. F. Hacıyevanın ifasında Azərbaycan romansları, operalardan ariyalar, eləcə də populyar italyan və fransız ariyaları səslənmişdir. Müğənnini fortepianoda italyan sənətçi Paolo Sarasino müşayiət etmişdir. Z. Sadiqova Azərbaycan və Avropa bəstəkarlarının əsərlərini ifa etmişdir. Konsert iştirakçıların alqışları ilə başa çatmışdır.



Zulfiyyə Sadiqova è nata a Baku, Azerbaijan. Dal 1979 al 1990 ha studiato pianoforte presso la Scuola Musicale Buzuki diplomandosi nel 1995 all'Accademia Musicale d'Arte. Nel 1998 ha conseguito il Dottorato presso la stessa Accademia. Tra il 1987 e il 2005 è stata ospite di numerosi festival e concorsi internazionali, esibendosi in concerti in paesi quali: Norvegia, Inghilterra, Russia, Kazakistan, Kirghistan, Georgia e Iran. Nel 2009 è stata nominata Direttore del Dipartimento di Musica e d'Arte dell'Università Khazar a Baku, in Azerbaijan.



ƏNƏNƏVİ OLİMPIADA KEÇİRİLDİ

Aprelin 30-da Bakı, Gəncə, Lənkəran, Şəki, Mingəçevir və Sumqayıt şəhərlerinde Xəzər Universitetinin VII Olimpiadası keçirildi. (Olimpiada haqqında geniş məlumat jurnalın gələn nömrəsində dərc olunacaq)

“ELM HAQQINDA ELM” KİTABININ TƏQDİMATI

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binasında AMEA-nın müxbir üzvü, fəlsəfə elmləri doktoru, professor Səlahəddin Xəlilovun "Azərbaycan Universiteti" nəşriyyatında çap edilmiş "Elm haqqında elm" kitabının təqdimatı keçirildi. Kitabda elmin genezisi, məqsədi və funksiyaları, inkişaf qanunauyğunluğu haqqında müfəssəl məlumat verilir. Elm fəlsəfəsi, elmin tarixi və sosiologiyasına dair tədqiqatlara ümumi nəzər salınır, habelə "elm haqqında elm", "elmsünaslıq" adı altında yazılmış əsərlərin əsas istiqamətləri nəzərə alınmaqla, elmə yeni baxış bucağından qiymət verilir. Elmin daxili məzmunu, epistemologiyası ilə yanaşı, onun sosial aspektləri, iqtisadi səmərəsi və təşkilati strukturu ilə bağlı məsələlər də kompleks halda tədqiq olunur. Kitab elm adamları, həmçinin elmin dəyərləndirilməsində və tətbiqində maraqlı olan şəxslər üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Kitabın elmi redaktoru və ön sözün müəllifi akademik Ramiz Mehdiyev, rəyçilər akademik Mahmud Kərimov və Arif Mehdiyevdir.

Mərasimdə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı çıxış edərək, təqdim olunan kitabın məziyyətləri haqqında danışdı, elm tarixi və elmin fəlsəfəsinə aid bir sıra məsələlərə toxundu.



“XƏZƏR” DƏ BAYRAM TƏDBİRLƏRİ



Bahar fəslinin tərəvəti may ayında daha çox hiss olunur. Təbiətin gözəlliyi, rənglərin ahəngliyi, quşların xoş sədası, təbiətin səsi və bütün gözəlliklərin bir arada cəmlənməsi bir daha bu fəslə sevməyə vadar edir.

Əlbəttə ki, bu gözəl fəsilə bayram bayrama qarışıdır. Faşizm üzərində qələbədə xalqımızın da böyük payı olduğuna görə hər il 9 may günü ölkəmizdə də Qələbə bayramı kimi qeyd edilir. Dövlətimiz tərəfindən Böyük Vətən müharibəsinin iştirakçılarında xüsusi qayğı göstərilir.

Qələbə günü universitetimizdə də hər il qeyd olunur və bu tədbirimizin dəyişməz və şərəfli qonağı 90 yaşlı Qalina xanımın yenə bizimlə birgə olması bayrama xüsusi mənə və gözəllik verdi. Belə qəhrəman insanlar gənclər üçün böyük örnekdir.

Hər bayramın bir səbəbkarı olduğu kimi, ölkəmizdə keçirilən gül bayramı da Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır və hər il onun anadan olduğu gündə - mayın 10-da onun şərəfinə keçirilir. Biz də universitetimizdə bu bayramı gözəl keçirdik və həqiqətən də, güllər və çiçəklər hər birimizdə ruh yüksəkliyi yaradı.

Bayram əhval ruhiyyəsi yaddaşımızdan silinməmiş Almaniyanın Düsseldorf şəhərində təşkil edilən və bütün dünyada yayımlanan Eurovision mahnı müsabiqəsində respublikamızı təmsil edən Nigar və Eldar cütlüyünün qələbəsi xalq arasında yeni sevinc yaradı. Qələbə sevincini yaşayan Nigarla Eldar bu qələbəni həm də Türkiyə xalqına həsr etdiklərini dillərinə gətirməklə Türk dövlətinin bizim üçün nə qədər önəmli olduğunu vurğuladılar. Qardaş ölkədə də bu qələbə çox coşqu ilə qarşılandı və heç də özlərini bizdən ayırmadılar.

Biz fəxr edirik ki, Azərbaycanımızın Nigar və Eldar kimi istedadlı gəncləri var. Onu da bildirmək istəyirəm ki, Nigar da bizim universitetimizin İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin məzunudur. Universitetimizdə istedadlı gənclərin yetişməsi bizi daha da qürurlandırır. Biz “Xəzər”imizi 20 illik yubileyi münasibətilə təbrik edirik, ona daha coşğun və uğurlu inkişaf arzulayırıq.

İmidə Kamallı,
tələbə,
İqtisadiyyat və menecment fakültəsi

“DÜNYA” KONSERT SALONUNDA XEYRİYYƏ TƏDBİRİ

Mayın 7-də Xəzər Universiteti Peşə inkişaf mərkəzinin və Xəzər Universiteti Tələbə Məclisinin təşkilatçılığı ilə universitetin “Dünya” konsert salonunda internat şagirdlərinə yardım məqsədilə xeyriyyə konserti keçirildi. “Save the Children” təşkilatının dəstəyi ilə Suraxanı rayonundakı 7 nömrəli internat məktəbindən 55 nəfər şagird konsertdə iştirak edirdi. Konsertdə universitetin rəqs ansamblı ilə yanaşı respublikanın tanınmış incəsənət ustaları – Çingiz Mustafayev, Fərda Xudaverdiyev və başqaları da öz məhərrətlərini nümayiş etdirdilər. Tədbirdə iştirak edən qonaqlar Xəzər Universitetinin rəhbərliyinə bu istiqamətdə keçirilən tədbirlərə görə təşəkkürlərini bildirdilər.

**“BƏS QARABAĞ?!” LAYİHƏSİNİN TƏQDİMƏTİ**

Mayın 11-də Xəzər Universiteti Peşə inkişaf mərkəzinin təşkilatçılığı ilə universitetdə “Azərbaycan Gənclərinin Avropaya İntegrasiyası” (AGAT) təşkilatının “Bəs Qarabağ?!” adlı layihəsinin təqdimatı keçirildi. Layihənin koordinatoru Təhminə Əliyeva tələbələrə təşkilatın tarixi və layihənin xüsusiyyətləri haqqında geniş məlumat verdikdən sonra təşkilatın ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri Şövkət Kərimova təşkilatın digər layihələri və universitetlə gələcək əməkdaşlıqla bağlı məsələlərdən danışdı. Sonda tələbələri maraqlandıran suallara cavab verildi.



LAYİHƏ İDARƏETMƏ MƏKTƏBİNİN (LİM)

İLK TƏLİMLƏRİ KEÇİRİLMİŞDİR



Mayın 13-15-də Xəzər Universitetində Layihə İdarəetmə Məktəbinin (www.spm.az) birinci qrup iştirakçıları üçün "Layihələrin idarə edilməsi" mövzusunda 3 günlük təlim keçirilmişdir. Təlimi Böyük Britaniyadan olan təcrübəli təlimçi Maykl Heyso (Michael Haysom) aparmışdır.

Layihələrin İdarə Edilməsi modulu iştirakçıları aşağıdakı təcrübə və metodlarla tanış edir:

İşin vaxtında və büdcə daxilində icrası məqsədlə layihə mərhələlərinin idarə edilməsi; təşkilati və maliyyə məhdudiyyətləri çərçivəsində fəaliyyət; maraqlı tərəflərin ehtiyaclarına uyğun hədəflərin müəyyənləşdirilməsi; layihə idarəetmə qrupundan maksimum faydalanma və müasir layihə idarəetmə alətlə-

rindən istifadə etməklə müvəffəqiyyətin qazanılması.

"Layihələrin İdarə Olunması" modulunun məqsədi müxtəlif özəl şirkətlər və qeyri-hökumət təşkilatlarından olan iştirakçılara aşağıdakıları aşılamaqdır: Layihə idarəetmə bacarıq, konsepsiya və metodları; Layihənin hədəf və məqsədlərinin maraqlı tərəflərin ehtiyacları ilə dəqiq uyğunlaşdırılması; İş Bölgüsü Strukturu (WBS) sənədinin hazırlanması; Real, ölçüləbilən məqsədlərin müəyyənləşdirilməsi və müsbət nəticələrin əldə edilməsi; Sadə və öz təsdiqini tapmış metodlardan istifadə etməklə layihə xərclərinin proqnozlaşdırılması; Etibarlı layihə nəzarət və monitoring sisteminin yaradılması.

İNGİLİS DİLİ VƏ ƏDƏBİYYATI DEPARTAMENTİNDƏ
ÇALIŞAÇQ MÜƏLLİMLƏRLƏ GÖRÜŞ

ABŞ-ın "Fullbright" proqramı üzrə Azərbaycanda təlim keçən və yeni - 2011-2012-ci tədris ilində Xəzər Universitetinin İngilis dili və ədəbiyyatı departamentində çalışacaq müəllimlərlə - Jeffrey Burbank və Carolyn Morway ilə mayın 16-da departamentdə görüş keçirildi. Xəzər Universitetinin rektoru professor Con Rayderin iştirak etdiyi bu görüşdə ingilis dili və ədəbiyyatının tədrisi ilə bağlı geniş fikir mübadiləsi

aparıldı.

Görüşün sonunda İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin 17 müəlliminə 30 Aprel 2011-ci il tarixdə "Exploiting Communicative Activities for Lexical and Structural Practice" mövzusunda keçirilmiş təlimlər üzrə Böyük Britaniyanın "English in Action" təşkilatının sertifikatları təqdim edildi.

"Xəzər Xəbər" dərgisinin "Dünya" məktəbi üçün əlavəsi

Materialları "Dünya" məktəbinin müəllimi
Mədinə Karahan çapa hazırlamışdır

"AZƏRBAYCAN - YURDUM MƏNİM"



Interaktiv təlim metodları müəllimdən yeni dərslər üsullarından istifadə etməyi tələb edir. Bu metodlardan biri də inteqrasiya yolu ilə dərslərin tədrisidir. Biz müəllimlər də biologiya fənnini tədris edərkən tez-tez coğrafiya fənninə də müraciət edirik. Bu dərslər metodu uşaqlarda hər iki fənnə böyük maraq oyadır.

May ayının 8-də məktəbimizin dostluq etdiyi 190 sayılı orta məktəbdə "Azərbaycan-yurdum mənim" adlı sərgi keçirildi. Bu sərgini biologiya və coğrafiya müəllimləri Sevil Səməndərzadə və Sevda Nadirova təşkil etmişdilər. Biz də məktəbin direktoru Afət Bakıxanovanın dəvəti ilə tədbirdə iştirak etdik.

Sərgidə Azərbaycanın coğrafi mövqeyi, at-

ributları, vətənimizin meşələri və nadir heyvanları təsvir edilən slaydlar göstərildi. Sərgidəki quşların maketlərinə tamaşa edən şagirdlər onların səslərini də eşitdilər. Sanki təbiətin qoynunda dincəldik. Biz sərgini təşkil edən 190 sayılı məktəbin müəllimlərinə, maket haqqında məlumat verən şagirdlərdən Elnura, Murada və Toğrula öz təşəkkürümüzü bildirdik. Təbiət haqqında şeir yazan 8-ci sinif şagirdi Elnura isə yaradıcılıq işlərində müvəffəqiyyətlər arzuladıq.

Sonda məktəbin direktoru Afət xanıma təşəkkür edib məktəbdən xoş təəssüratla ayrıldıq.

Məsumə Hacıyeva,

"Dünya" məktəbinin biologiya müəllimi

XATİRƏYƏ DÖNƏN ÖMÜR...



Elə insan ömrü var ki, danışdıqca bitmək bilməyən gözəl bir nağıla bənzəyir. Danışsın, amma yenə də nəyi işə demədiyini, unuduğunu düşünürsən. Görkəmli ədəbiyyatşünas alim, folklorşünas Bəhlul Abdulla da belə ömür sahiblərindən biri idi... Unudulmuş bilməyən ömür sahiblərindən...

Yaşasaydı, aprel ayının 30-da Bəhlul Abdullanın 71 yaşı olacaqdı... Bu dəfə ad gününü onun özü olmadan qeyd etdik. Bu dəfə sevənlərinin dili ilə xatirələr danışıldı.

Aprel ayının 27-də "Dünya" məktəbində Bəhlul Abdullaya həsr olunmuş filmin nümayişi oldu. Film "Dünya" Məktəbi Şagird Birliyinin təşəbbüsü ilə çəkilmişdi. Filmdə alimin dostları, müəllim yoldaşları, dərş dediyi şagirdləri ürək sözlərini, xatirələrini danışdılar. Hər bir cümlədə, hər bir xatirədə Bəhlul müəllim sevgi,

hörmətlə anıldı. Film göz yaşları içində seyr edildi. Sonda alimin qızı Nilufər xanım atasına göstərilən böyük diqqət və qayğıya görə məktəbin bütün kollektivinə təşəkkürünü bildirdi.

Bir daha sevimli müəllimimizə, dostumuza Allahdan rəhmət diləyir, "qəbrin nurla dolsun" deyirik!

Mədinə Karahan,
Dünya məktəbinin müəllimi



May ayının 13-də "Dünya" məktəbinin 1-ci sinif və hazırlıq sinif şagirdlərinin "Hər birimiz bir çiçək" adlı buraxılış tədbiri keçirildi. Maraqlı musiqi nömrələri, tamaşalar hazırlamış balacaların sevincinin həddi-hüdudu yox idi. Axı zaldə əyləşənlər arasında onların hər birinin ailə üzvləri də var idi...

Elə ki tədbirin başlaması haqqında elan eşidildi, həyəcan daha da artdı. Al-əlvan geyimli balacalar səhnəni bəzədilər, öz bacarıqlarını nümayiş etdirdilər, çıxışları ilə hamını heyran qoydular.

Qeyd edim ki, "Dünya" məktəbi öz tarixində ilk dəfə rus bölməsinin də buraxılış gününü qeyd etdi. Bu ildən fəaliyyətə başlayan rus bölməsinin uşaqları sanki maraqlı çıxışları ilə Azərbaycan bölməsi ilə yarışa girmişdilər. Hər iki sinfin çıxışları maraqla qarşılandı.

Sonda 1-ci sinfin və hazırlıq sinfinin şagirdləri təhsilin ilk ilini uğurla başa vurduqlarına görə "Dünya" məktəbinin direktoru Mərufə xanım Mədətli tərəfindən sertifikatlarla mükafatlandırıldılar.

Bir daha balacaları təbrik edir və gələcək dərş ilində onlara uğurlar arzulayırıq!

MƏTBUAT NÜMAYƏNDƏLƏRİ “DÜNYA” MƏKTƏBİNDƏ

Mayın 7-də Xəzər Universiteti və “Dünya” məktəbi rəhbərliyinin mətbuat nümayəndələri ilə görüşü keçirildi. Görüşdən məqsəd geniş ictimaiyyəti “Dünya” məktəbi ilə daha yaxından tanış etmək idi. Görüşdə iştirak edən Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı, universitetin rektoru Con Rayder, universitetin humanitar və təşkilati işlər üzrə müşaviri Nailəxanım İsayeva, “Dünya” məktəbinin direktoru Mərufə Mədətli, “Dünya” məktəbinin İB üzrə koordinatoru Rəna Musayeva jurnalistlərin çoxsaylı suallarını cavablandırıdılar.



Qonaqlara “Dünya” məktəbi haqqında geniş məlumat verildi. Bu məktəbi digər ümumtəhsil ocaqlarından fərqləndirən əsas cəhətlər mətbuat nümayəndələrinin diqqətinə çatdırıldı. Qeyd olundu ki, ötən il məktəbin abituriyentlərinin hamısı yüksək ballarla respublikamızın və xarici ölkələrin ən nüfuzlu universitetlərinə daxil olub. Professor Hamlet İsxanlı vurğuladı ki, “Dünya” məktəbində hər bir şagirdə fərdi yanaşma üsulu tətbiq edilir. Bunun nəticəsində heç bir şagird məktəbin genişmiqyaslı və effektiv təhsil proqramından kənar qalmır. Onun sözlərinə görə, məktəbin əsas iş prinsipi, fəlsəfəsi burada təhsil alan hər bir uşağın vahid, böyük bir ailənin tamhüquqlu üzvü kimi qəbul edilməsidir. “Dünya” məktəbinin şagirdləri müəllimləri ilə yanaşı bütün pədaqoji proseslərin fəal iştirakçısıdır. Həmçinin, burada məktəbi İB proqramı ilə də bitirmək mümkündür. Bu proqram isə abituriyentlərə heç bir əlavə hazırlıq keçmədən dünyanın məşhur universitetlərinə qəbul olunmaq imkanı verir. Bu tədris forması barədə daha ətraflı danışan Rəna Musayeva dedi ki, İB sistemi uşaqlara yüksək səviyyəli təhsil verməklə onların cəmiyyətdə layiqli yer tutmasına kömək edir. Daha sonra mətbuat nümayəndələri məktəbdə xarici dillərin tədrisi ilə maraqlandırdılar. Jurnalistlərə bildirildi ki, “Dünya” məktəbində



təhsil Azərbaycan dilində aparılır. Lakin burada ingilis dili də geniş tədris olunur. Şagirdlərin eyni vaxtda bir neçə xarici dilləri öyrənmək imkanları var. Belə ki, uşaqlar məktəbdə təcrübəli mütəxəssislərin köməyi ilə italyan, ərəb, rus dillərinə də yiyələnirlər.

“Dünya” məktəbinin direktoru Mərufə Mədətli şagirdlərin qəbulu ilə bağlı sualı cavablandıraraq qeyd etdi ki, məktəbə yüksək savad və nümunəvi tərbiyəyə malik uşaqlar müsabiqə yolu ilə qəbul olunurlar. Professor Hamlet İsxanlı isə bildirdi ki, məktəb üçün şagirdlərin sayının çox olması prioritet deyil, burada əsas hədəf yüksək nəticəyə nail olmaqdır. Bu səbəbdən də məktəbə yeni şagirdlər məhdud sayda, ciddi müsabiqədən sonra qəbul edilir.

Mətbuat nümayəndələrinin diqqətinə çatdırıldı ki, tədris prosesi ilə yanaşı “Dünya” məktəbində şagirdlərin bədii, estetik zövqünün formalaşmasına xüsusi diqqət yetirilir. Məktəbin rəqs kollektivi rəngarəng konsert proqramı ilə bir sıra xarici ölkələrdə uğurla çıxış edib.

Daha sonra, bildirildi ki, məktəbdə genişmiqyaslı xeyriyyə aksiyaları keçirilir. Bu aksiyalar şagirdlərə xeyirxahlıq hissinin aşılınması istiqamətində olduqca gözəl nəticələr verir. Həmçinin, məlumat verildi ki, burada məktəbəqədər təhsil bölümü də fəaliyyət göstərir. Məktəbəqədər qruplar barədə danışan Nailəxanım İsayeva qeyd etdi ki, bu qruplar kiçik yaşlı uşaqların kollektivə, məktəbə alışması üçün gözəl zəmindir. Uşaqlar burada oxuyur, oynayır, dincəliirlər. Bu qruplarda məşğul olan uşaqlara sonradan məktəbdə oxumaq psixoloji cəhətdən heç bir çətinlik törətmir. Çünki onlar artıq bu siniflərə, otaqlara alışmış olurlar.

Professor Hamlet İsxanlı qeyd etdi ki, Bakının Binəqədi rayonunda böyük ərazidə “Dünya” məktəbi üçün gözəl kompleksin tikintisi planlaşdırılır. Bunun üçün artıq Binəqədi rayonu icra hakimiyyəti başçısının müvafiq sərəncamı imzalanıb. Bu kompleks məktəb və məktəbəqədər təhsil binaları, idman zalları, üzgüçülük hovuzu, yeməxanadan ibarət olacaq. Məktəbdə gələcəkdə eksperimental siniflərin hazırlanması nəzərdə tutulur.

Daha sonra mətbuat nümayəndələri “Dünya” məktəbinin sinif otaqları, texniki təminatı və yeməxanası ilə yaxından tanış oldular. Onlar “Dünya” məktəbini ölkəmizdə fəaliyyət göstərən ümumtəhsil müəssisələri arasında xüsusi yeri və rolu olan, ən mütərəqqi standartlar səviyyəsində qurulmuş müasir tədris ocağı kimi xarakterizə etdilər.

Aləmzər Cabbarova,
“Dünya” məktəbinin müəllimi

“ÜMİD GÖZLƏYƏN GÖZLƏRƏ DOĞRU”



Həyatda yaşamaq qədər gözəl hisslərdən biri də yaşatmaq bacarığıdır. Ulu Tanrı bu hissi insanlara ən gözəl bir töhfə kimi bəxş edib. Biz insanlar bu neməti dəyərləndirməli, bacarıqla istifadə etməli və gənc nəsə aşılamalıyıq.

“Dünya” məktəbliləri tərəfindən böyük uğurla həyata keçirilən “Ümid gözləyən gözlərə doğru” adlı xeyriyyə tədbiri də gənc bir ömrə işıq salmaq, ümid vermək məqsədilə təşkil olunmuşdu. Şabran rayon sakini Ağamalıyev Rəsulun ayaqları üzərində ikinci dəfə cərrahiyyə əməliyyatı aparılmasının vacibliyini eşitdikdə, məktəblilər yenə də (2010-cu ilin fevral



ayında keçirilən eyni adlı tədbirdən yığılan vəsaitlə Rəsulun ayaqları üzərində cərrahiyyə əməliyyatı keçirilmişdi) bir araya gəldilər. Yumruq kimi birləşən məktəblilər heç nəyi nəzərdən qaçırmadılar: vəzifə bölgüsü aparıldı, çıxışlar müəyyənləşdi.

Gözlənilən gün, aprelin 30-da Xəzər Universitetinin “Dünya” konsert salonunda xeyriyyə tədbiri keçirildi. Ağzına kimi dolu zalda bir həyəcan var idi. Çünki hədəf bir insan ömrünə yardım etməkdir! Məktəblilər bir - birindən maraqlı çıxışları ilə yadda qaldılar. Nəticə isə uğurlu oldu: Rəsula lazım olan vəsait toplandı.

Zalda əyləşən qonaqlar arasında Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı, universitetin Humanitar və təşkilatı işlər üzrə müşaviri Nailəxanım İsayeva, xalq artisti Nəzakət Teymurova, əməkdar artist İliqar Muradov da var idi.

Mükəmməl təşkilatçılıq işinə görə tədbirdə zəhməti olan hər kəsə dərin təşəkkürümüzü bildiririk.

Mədinə Karahan,
Dünya məktəbinin müəllimi



CORRECTION

In the past issue of the journal (April 2011) the author of the article “Conference in Gaziantep, Turkey” was not printed. The author is Gulendam Isaxanlı, 10th-grade pupil of “Dunya” (World) School's IB program.



XƏZƏR UNİVERSİTETİ

Xaricdə ən çox tanınan,
xaricə ən çox tələbə göndərən,
xaricdən oxumağa tələbələrin ən çox gəldiyi,
xarici müəllimlərin ən çox işlədiyi ali məktəbdir.

Xəzər Universiteti Azərbaycanda yeganə universitetdir ki, onun tədris siyasəti və diplomları Avropa və Amerikanın aparıcı universitetləri tərəfindən tanınır.

2011-ci ildə İspaniyanın məşhur Dövlət Elmi Tədqiqat Mərkəzinin Webometrics reytingində dünyanın 6 min ən yaxşı universitetləri sırasına Azərbaycandan yalnız 1 ali məktəb - Xəzər Universiteti daxil edilmişdir.

Xəzər Universiteti beynəlxalq əlaqələrin qurulması, beynəlxalq layihələrdə və proqramlarda iştirak, dünyanın aparıcı universitetləri ilə müəllim və tələbə mübadiləsi və digər sahələrdə təsirli tədbirlər görməklə kadr hazırlığı sahəsində əsaslı nailiyyətlər əldə etmiş, böyük nüfuz qazanmışdır. Xəzər Universiteti bu gün həm Azərbaycanda, həm də Azərbaycandan kənar özünəməxsus yeri olan, özünün xüsusi çəkisi olan bir ali təhsil müəssisəsidir.

Prof. Misir Mərdanov
Azərbaycan Respublikasının Təhsil Naziri

Universitetin maddi-texniki bazası

Məhsəti küçəsi, 11 ünvanında (Neftçilər metrosunun yaxınlığında) yerləşən 5 mərtəbəli tədris korpusunda, eləcə də ən müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş 7 mərtəbəli yeni tədris korpusunda, şəhərin mərkəzində Bəşir Səfəroğlu küçəsi, 122 ünvanında 4 mərtəbəli və Alatava 2 (Tbilisi prospekti, Mebel fabrikinin yanı) ünvanında 6 mərtəbəli yeni tədris korpuslarında geniş auditoriyalar, zəngin kitabxana, ən müasir kompüter mərkəzləri və s. ilə birləşmiş yüksək keyfiyyətli təhsil almaq üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Təhsil və karyera imkanları

Təhsildə fərqlənən tələbələr təhsillərini Amerika, Kanada, İngiltərə, Fransa, Almaniya, Hollandiya, İsveç, İtaliya, Türkiyə, Çin, Yaponiya və s. ölkələrin tanınmış universitetlərində davam etdirmək imkanı qazanırlar.

Xəzər Universitetində əsas təhsil dili ingilisdür. Bu, tələbələrin müasir dərslərdən istifadə etməsi, təhsillərini xaricdə davam etdirməsi, xaricdən gələn müəllimlərin effektiv dərslər deməsinə geniş imkan verir. Məzunlar və yuxarı kurs tələbələri xarici şirkətlərdə yüksək maaşlı işlərə dəvət alırlar, eləcə də dövlət təşkilatlarında və ölkəmizin qabaqcıl şirkətlərində işləmək imkanı əldə edirlər.

Təhsil haqqının ödənilməsində güzəştlər

TQDK-nın keçirdiyi imtahanlarda yüksək bal toplayan tələbələrə aşağıdakı qaydada güzəştlər edilir. İmtahanlarda:

650-700 bal toplayan tələbələr təhsil haqqından tam azad edilir.

600-649 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının cəmi 25%-ni ödəyir.

550-599 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının 50%-ni ödəyir.

500-549 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının 75%-ni ödəyir.

Universitetdə bakalavr pilləsində aşağıdakı ixtisaslar üzrə kadr hazırlığı aparılır:

I qrup üzrə:

- Kompüter elmləri
- Neft-qaz mühəndisliyi
- Kompüter mühəndisliyi
- İnşaat mühəndisliyi
- Riyaziyyat və informatika müəllimliyi
- Elektronika, telekommunikasiya və radiotexnika mühəndisliyi

II qrup üzrə:

- Mühəsibat uçotu və audit
- Maliyyə
- İqtisadiyyat
- Menecment
- Marketing
- Biznesin idarə edilməsi
- Tarix və coğrafiya müəllimliyi
- Regionşünaslıq (regionlar üzrə)
- Beynəlxalq münasibətlər

III qrup üzrə:

- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi
- Xarici dil (ingilis dili) müəllimliyi
- İbtidai sinif müəllimliyi
- Filologiya (İngilis dili və ədəbiyyatı)
- Filologiya (Azərbaycan dili və ədəbiyyatı)
- Tərcümə (ingilis dili)
- Jurnalistika
- Politologiya

IV qrup üzrə:

- Kimya və biologiya müəllimliyi
- Psixologiya

Ünvan: Məhsəti küçəsi, 11.

(Neftçilər metrosunun yaxınlığında)

Əlaqə telefonları: (012) 417-91-33, 012 421-68-11,

(012) 421-79-16

Faks: 012 498-93-79